

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

**ANKARA İLİNDEKİ TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN DERS
PLANLARI HAKKINDAKİ GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHMET EMİN BİROL

DANIŞMAN

DOÇ. DR. M. EMİR RÜZGAR

AKSARAY-2024

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

ANKARA İLİNDEKİ TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN DERS
PLANLARI HAKKINDAKİ GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHMET EMİN BİROL

DANIŞMAN: DOÇ. DR. M. EMİR RÜZGAR

JÜRİ ÜYESİ: DOÇ. DR. İLKAY DOĞAN TAŞ

JÜRİ ÜYESİ: DOÇ. DR. ŞENOL ORAKCI

AKSARAY-2024

TELİF HAKLARI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 12 (on iki) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Mehmet Emin

Soyadı : BİROL

Bölümü : Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

İmza :

Teslim Tarihi:

TEZİN

Türkçe Adı : Ankara İlindeki Türkçe Öğretmenlerinin Ders Planları
Hakkındaki Görüş ve Önerileri

İngilizce Adı: Opinions and Suggestions of Turkish Teachers in Ankara
Province about Lesson Plan

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Mehmet Emin BİROL

İmza:

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
JÜRİ ONAY SAYFASI

Mehmet Emin BİROL tarafından hazırlanan “Ankara İlindeki Türkçe Öğretmenlerinin Ders Planları Hakkındaki Görüş ve Önerileri” başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	<u>Kabul</u>	<u>Ret</u>	<u>İmza</u>
Danışman: Doç. Dr. M. Emir RÜZGAR (Eğitim Bilimleri, Aksaray Üniversitesi)	☐	☐	
Üye: Doç. Dr. İlkay Doğan TAŞ (Eğitim Bilimleri, Kırıkkale Üniversitesi)	☐	☐	
Üye: Doç. Dr. Şenol ORAKCI (Eğitim Bilimleri, Aksaray Üniversitesi)	☐	☐	

Tez Savunma Tarihi:/...../.....

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Prof. Dr. Aybala ÇAYIR

İmza

TEŞEKKÜR

Araştırmanın her aşamasında görüş ve önerileri ile beni yönlendiren ve yardımlarını esirgemeyen tez danışmanım Doç. Dr. M. Emir RÜZGAR'a, katkılarından dolayı Doç. Dr. İlkay Doğan TAŞ ve Doç. Dr. Şenol ORAKCI hocalarıma, yol göstericim değerli babam Doç. Dr. Nurettin BİROL'a, her sıkıştığım da beni cesaretlendiren abim Doç. Dr. Yunus Emre BİROL'a, yardımlarında dolayı kardeşim Öğr. Gör. Furkan BİROL'a, her türlü destek ve teşviklerinden dolayı annem ve kardeşlerime, birçok kez beni misafir eden kayınvalidem ve kayınpederime, süreç boyunca en büyük destekçim olan değerli hayat arkadaşım Fatıma Firdevs BİROL'a, sabır ve anlayışlarından dolayı oğlum Ahmet Bera BİROL ve kızım Zeynep Hanne BİROL'a teşekkür ederim.

ÖZET

Bu araştırma Ankara ilindeki Türkçe öğretmenlerinin ders planları hakkındaki görüş ve önerilerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma kapsamında Ankara ilinin Keçiören ve Pursaklar ilçelerinde görev yapan ve en az beş yıllık mesleki tecrübeye sahip Türkçe öğretmenlerinden araştırmaya katılmaya gönüllü olan 21 Türkçe öğretmeni ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemine göre belirlenmiştir. Katılımcıların görüş ve önerileri uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak alınmıştır. Görüşmeler kayıt altına alınmış ve sonrasında yazılı doküman haline getirilmiştir.

Görüşmeler sonucu elde edilen veriler temel nitel araştırma modeli kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucu üç tema belirlenmiştir. Bu temalar “Katılımcıların ders planları hakkındaki görüşleri”, “Katılımcıların ders planı hazırlama süreci” ve “Katılımcıların ders planlarına yönelik önerileri” şeklindedir. Araştırmanın sonuçlarına göre; katılımcı Türkçe öğretmenlerinin, ders planlarının oldukça önemli olduğu, öğretmen ve öğrenci başarısına olumlu etki ettiği konusunda görüş birliğinde oldukları görülmüştür. Ders planlarının hazırlanması konusundaysa farklı görüşleri paylaştıkları görülmüştür. Bazı katılımcılar hazır planlar üzerinde değişiklik yaparak kullanmayı tercih ederken, bazıları ise her öğretmenin kendi planını yapması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. Ders planlarının esnek olması konusunda ise fikir birliğinde oldukları görülmüştür. Ders planlarının zorunlu olması konusunda bazı katılımcılar olumlu fikir belirtirken, bazıları olumsuz fikir belirtmiştir. Katılımcılar özellikle planların kâğıda basılı olarak istenmesi nedeniyle kâğıt israfının olduğunu, israfın engellenmesi için planların dijital ortamlarda teslim edilmesi gerektiğini savunmuşlardır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre ders planlarının eğitim-öğretim faaliyetlerinde düzenli olarak kullanılması önerilmektedir. Sonuç olarak, araştırma kapsamında elde edilen bulguların ders planlarının önemine yönelik ilgili tüm paydaşlara farkındalık kazandırması açısından katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler : Türkçe Öğretim Programı, Öğretmen Yeterliği, Plan, Ders Planı

Bilim Kodu : 11701

Sayfa Adedi : 126

Yazar : Mehmet Emin BİROL

Danışman : Doç. Dr. M. Emir RÜZGAR

ABSTRACT

This research was conducted to determine the opinions and suggestions of Turkish teachers in Ankara province regarding lesson plans. Within the scope of the research, interviews were conducted with 21 Turkish teachers who volunteered to participate in the research among Turkish teachers with at least five years of professional experience working in Keçiören and Pursaklar districts of Ankara province. The participants were determined according to the criterion sampling method, one of the purposeful sampling methods. The opinions and suggestions of the participants were obtained using a semi-structured interview form prepared in line with expert opinions. The interviews were recorded and then turned into a written document.

The data obtained from the interviews were analysed using the basic qualitative research model. Three themes were identified as a result of the analyses. These themes are ‘Participants’ opinions about lesson plans’, ‘Participants’ lesson plan preparation process’ and ‘Participants’ suggestions for lesson plans’. According to the results of the study, it was seen that the participant Turkish teachers agreed that lesson plans are very important and have a positive effect on teacher and student success. It was seen that they shared different opinions about the preparation of lesson plans. While some participants preferred to use the ready-made plans by making changes on them, some others stated that each teacher should make his/her own plan. It was seen that they were in consensus about the flexibility of lesson plans. While some participants expressed a positive opinion about lesson plans being compulsory, others expressed a negative opinion. The participants argued that there was a waste of paper, especially because the plans were required to be printed on paper, and that the plans should be delivered in digital media to prevent waste. According to the findings obtained in the research, it is recommended that lesson plans should be used regularly in educational activities. As a result, it is expected that the findings obtained within the scope of the research will contribute to raising awareness of all relevant stakeholders about the importance of lesson plans.

Keywords : Turkish Curriculum, Teacher Competence, Plan, Lesson Plan

Science Code : 11701

Number of Pages : 126

Author : Mehmet Emin BİROL

Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Muhammed Emir RÜZGAR

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKLARI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
KISALTMALAR	xiii
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.5. Araştırmanın Varsayımları	4
1.6. Tanımlar	5
İKİNCİ BÖLÜM	6
KURAMSAL-KAVRAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1. Eğitim Öğretimde Planlamanın Önemi	6
2.2. Plan Türleri	9

2.2.1. Yıllık Plan	9
2.2.2. Ders Planı.....	10
2.3. Ders Planları Hazırlanırken Dikkat Edilmesi Gerekenler	12
2.3.1. Öğretim Programına ve Konunun Özelliğine Uygunluk	12
2.3.2. Derslerin Verimli, Etkili ve Ekonomik Bir Şekilde İşlenmesi	13
2.3.3. Derslerde Süreklilik ve Bütünlük.....	14
2.3.4. Öğrenci Gereksinimlerini Göz Önüne Alma.....	15
2.3.5. Uygun Araç ve Gereçlerin Seçilmesi ve Eğitim Teknolojilerinin Kullanımına Uygunluk.....	15
2.3.6. Hedef ve Kazanımları Açık Bir Şekilde İfade Etme	16
2.3.7. Eğitim-Öğretim Çalışmalarını Daha Düzenli Hale Getirme.....	17
2.3.8. Öğretmene ve Öğrenciye Kılavuzluk.....	17
2.3.9. Hedeflere Ulaştıracak Yöntem, Teknik ve Etkinliklerden Yararlanma	17
2.4. Bir Ders Planında Yer Alan Temel Bölümler	18
2.4.1. Planın Tanıtım Bölümü	18
2.4.2. Dersin İşlenişi, Öğrenme Öğretme Etkinlikleri	20
2.4.3. Ölçme-Değerlendirme.....	22
2.4.4. Ders Planının ve Uygulamanın Değerlendirilmesi	23
2.5. İlgili Araştırmalar	27
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	38
YÖNTEM.....	38
3.1. Araştırmanın Modeli	38
3.2. Katılımcılar.....	39
3.3. Veri Toplama Aracı.....	40
3.4. Verilerin Toplanması	41
3.4.1. Pilot Uygulama	41

3.4.2. Asıl Uygulama	42
3.5. Verilerin Analizi	42
3.6. İnanılabilirlik.....	43
3.7. Etik Hususlar	44
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	45
BULGULAR.....	45
4.1. Katılımcıların Ders Planları Hakkındaki Görüşleri.....	46
4.1.1. Katılımcıların Ders Planlarının Zorunlu Oluşu Hakkındaki Görüşleri.....	47
4.1.2. Katılımcıların Ders Planlarının Önemi Hakkındaki Görüşleri	50
4.1.3. Katılımcıların Ders Planlarının Gerekliliği Hakkındaki Görüşleri	55
4.2. Katılımcıların Ders Planı Hazırlama Süreci.....	62
4.2.1 Katılımcıların Ders Planlarını Hazırlarken Teknolojiden Yararlanma Şekli.....	66
4.2.2. Katılımcıların Ders Planlarını Hazırlarken Karşılaştıkları Sorunlar.....	71
4.3. Katılımcıların Ders Planlarına Yönelik Önerileri	75
4.3.1. Katılımcıların Daha Verimli Ders Planlarının Yapılmasına Yönelik Önerileri..	75
4.3.2. Katılımcıların Ders Planlarının Eğitimde Daha Etkili Kullanılmasına Yönelik Önerileri	81
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	87
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	87
5.1. Tartışma.....	87
5.2. Sonuç.....	90
5.3. Öneriler	93
5.3.1. Uygulamaya yönelik öneriler.....	93
5.3.2. İleriki araştırmalara yönelik öneriler	93
KAYNAKÇA	95

EKLER.....	106
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ TEZ DEĞERLENDİRME FORMU.....	110

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Özellikleri	40
Tablo 2. Ders Planlarının Zorunlu Oluşu ile İlgili Katılımcı Görüşlerine Yönelik Temalar ve Bu Temalara Görüşlerinde Yer Veren Katılımcılar	47
Tablo 3. Ders Planlarının Önemi ile İlgili Katılımcı Görüşlerine Yönelik Temalar ve Bu Temalara Görüşlerinde Yer Veren Katılımcılar	51
Tablo 4. Ders Planı Yapılmayan Derslerin Tasvir Edilmesine Yönelik Temalar ve Bu Temalara Cevaplarında Yer Veren Katılımcılar	55
Tablo 5. Ders Planı Yapmayan Meslektaşlarını Plan Yapma Konusunda Nasıl İkna Edebileceklerine Yönelik Temalar ve Bu Temalara Cevaplarında Yer Veren Katılımcılar	55
Tablo 6. Ders Planı Hazırlama Süreçlerine Yönelik Temalar ve Bu Temalara Cevaplarında Yer Veren Katılımcılar.....	62
Tablo 7. Ders Planlarını Hazırlarken Teknolojiden Yararlanma Şekillerine Yönelik Temalar ve Bu Temalara Cevaplarında Yer Veren Katılımcılar.....	66
Tablo 8. Ders Planlarını Hazırlarken Karşılaştıkları Sorunlara Yönelik Temalar ve Bu Temalara Cevaplarında Yer Veren Katılımcılar	72
Tablo 9. Daha Verimli Ders Planlarının Yapılmasına Yönelik Önerilere İlişkin Temalar ve Bu Temalara Cevaplarında Yer Veren Katılımcılar	76
Tablo 10. Ders Planlarının Eğitimde Daha Etkili Kullanılmasına Yönelik Önerilere İlişkin Temalar ve Bu Temalara Cevaplarında Yer Veren Katılımcılar	81

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Bir Ders Planının Tanıtım Bölümüne Örnek	19
Şekil 2. Bir Ders Planının Dersin Amacı ve Hedefleri Bölümüne Örnek	20
Şekil 3. Bir Ders Planının Öğrenme Öğretme Etkinlikleri Bölümüne Örnek	20
Şekil 4. Bir Ders Planının Ölçme-Değerlendirme Bölümüne Örnek	22
Şekil 5. Bir Ders Planının Uygulamanın Değerlendirilmesi Bölümüne Örnek	23
Şekil 6. Ders Planı Örneği	23
Şekil 7. Bulguların Görsel Sunumu	45

KISALTMALAR

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

TDÖP: Türkçe Dersi Öğretim Programı

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumuna değinilmiş, ardından araştırmanın amacından, öneminden, sınırlılıklarından, varsayımlarından ve tanımlarından söz edilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Eğitim öğretim faaliyetlerinin amacı, bireylere kaliteli bir eğitim sunarak öğrencilerin yeterliklerini en üst seviyeye çıkarmaktır. Bunu yapabilmenin en iyi yolu da eğitimin planlanmasından geçmektedir. Bu nedenle okullarda verilen eğitimin planlı ve programlı olması gerekmektedir.

Eğitim öğretim hizmetlerinin planlanması ulaşılmak istenilen hedefleri gerçekleştirmede daha etkili ve verimli olmak amacıyla eğitimin nasıl yapılacağı, hangi kaynaklardan veya araçlardan yararlanılacağına önceden tasarlanmasıdır. Planlar sayesinde meydana gelen davranış değişikliklerinin istendik yönde olması ve istenilmeyen davranışların da engellenmesi söz konusu olabilir. Eğitimin temel amaçlarından biri, öğrencilerde istendik davranış değişikliği meydana getirmektir. Öğretmenler öğretim programları doğrultusunda planlı eğitim etkinlikleri düzenleyerek, öğrencilerde istendik davranış değişikliği meydana getirirler (Erden, 2011). Eğitim-öğretim sürecinin iyi bir şekilde düzenlenmesi ve sürdürülmesi sınıfta oluşabilecek istenmeyen davranışların meydana gelmesini engeller (Özer vd., 2014). Bu nedenle derslerde uygun strateji, yöntem ve tekniklerin kullanılması gerekmektedir. Öğrencilere; derslerin ya da konuların plansız, hazırlıksız, yöntemsiz bir şekilde kavratılması oldukça zordur. Hem zamandan tasarruf etmek hem de öğretimi kolaylaştırmak için plan yapmak ve strateji belirlemek oldukça önemlidir (Arıcı, 2010). Öğrencilerin istendik davranışları kazanmalarını sağlamak için öğrenme-öğretme stratejisi, kuram, yöntem ve tekniklerinin derslerde etkin bir biçimde kullanılması gerekmektedir (Kayabaşı, 2012). Kullanılacak strateji, yöntem-teknik ve materyalin; kazanım, öğrenci

özellikleri ve öğrenme ortamının özelliklerini dikkate alarak planlama yoluyla önceden belirlenmesi gereklidir. Kullanılacak yöntem ve tekniklerin etkisi öğretmene, öğrenci özelliklerine, konulara, kazandırılmak istenilen hedeflere göre değişmektedir. Bunun için öğretmenlerin öğretim yöntem ve tekniklerini iyi bilmesi ve derse en uygun yöntemi seçmesi gerekir (Çelikkaya ve Kuş, 2009). Yapılan planlamalar sayesinde öğretmen öğrencilere kazandırmak istediklerini daha etkili ve verimli bir şekilde aktarabilir, yapacağı ölçme-değerlendirme etkinliklerini hedefe ve amaca uygun bir şekilde yürütebilir.

Eğitim sürecinin başarılı olabilmesi, büyük ölçüde öğretimin başarılı bir şekilde planlanmasına bağlıdır (Senemoğlu, 2013). Planlar yalnızca derslerin işlenişini belirten bir akış şeması değil, aynı zamanda öğretmenin bütünü görmesini sağlayan bir çalışmadır (Taşdemir, 2006). Eğitim süreci birbirini tamamlayan, biri aksadığında diğerini de etkileyerek tüm sürecin değişimine yol açacak önemli bileşenlerden oluşur. Bu önemli bileşenlerden biri de öğretmendir (Karagöz vd., 2017). Bunun için Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri'nde Mesleki Beceri alanında yer alan yeterliklerinden biri de *“Eğitim öğretim süreçlerini etkin bir şekilde planlar.”* dir (Milli Eğitim Bakanlığı-MEB, 2017).

Eğitim-öğretimin planlanmasında en geniş kapsamlı plan türlerinden biri yıllık planlardır. Yıllık planlardan daha dar kapsamlı olarak da ders planları önem arz etmektedir. Yıllık planlar, öğretmenlerin yıl boyunca derslerine gireceği sınıflar için öğretim programlarına göre hazırladıkları, temaların hangi zamanda işleneceğini gösteren planlardır. Türkiye özelinde öğretim programlarının ve ders kitaplarının ülke genelinde aynı olduğu düşünülürse yıllık planların tüm okullarda benzer olacak şekilde hazırlanmasının doğal bir durum olduğu görülür. Ancak ders planlarında durum farklıdır. Her öğretmen, okulunun bulunduğu çevreyi ve öğrenci özelliklerini dikkate alarak ders planlarını hazırlamak durumundadır.

Öğretmenlerin ders planlarını yaparken üzerinde durmaları gereken bazı ölçütler vardır: dersin amacı, öğretim programının gerekleri, hangi ön öğrenmelerin gerekli olduğu, derse nasıl başlanacağı ve nasıl bitirileceği. Ayrıca yapılacak planlarda hangi araç gereç ve materyallerin kullanılacağı, ders başlangıcındaki duyuşsal ve zihinsel hazırlık aşamasında nelerin yapılacağı, ders işleme süreçlerinin ayrıntıları, ilgili öğretim programındaki hangi kazanımlara yer verileceği, konularla ilgili olarak kullanılacak yöntemler ve ölçme uygulamalarının neler olacağı dikkate alınmalıdır (Geçici, 2023).

Planlarının içeriği oluşturulmadan önce iyi bir hazırlık yapılmalı ve hazırlık aşamasında planlarda yer verileceklere net bir şekilde karar verilmelidir. Bunun için de o dersin öğretim

programının iyi bir şekilde incelenmesi ve öğrencilerin özelliklerinin iyi bilinmesi gerekmektedir. Ders planları ayrıntılı olarak derslerin nasıl işleneceği anlattığından dolayı ders planları hazırlanırken çok iyi bir hazırlık aşamasından geçilmeli, öğrencilere kazandırılacak kazanımlar daha ayrıntılı bir şekilde düşünülmeli ve yapılacak planlar bu kazanımlara göre hazırlanmalıdır. Kazanımların önceden belirlenmesi, planları oluşturmada ve düzenlemede oldukça önemlidir. Kazanımlar belirlenirken özellikle uygulanmayacak kazanımlara ders planlarında yer verilmemelidir. Ayrıca ders planlarında yer alan kazanımların öğretim programlarında yer alan kazanımlardan hangilerine karşılık geldiği de belirtilmelidir.

Planlamanın yapılmadığı yerlerde başarı genellikle düşüktür (Çelik ve Ünal, 2005). Öğretim süreçlerinin başında yapılan planlar süreç boyunca gerçekleşecek başarının artmasını sağlar (Çoşkun vd., 2009). Ders planları hakkında yapılan çalışmalar incelendiğinde, ders planlarının eğitim öğretim faaliyetleri açısından ne kadar önemli olduğu, planlı derslerin daha başarılı bir şekilde işlendiği, öğrencilere kazandırılması istenen hedeflerin daha başarılı bir şekilde kazandırıldığı görülmektedir. Çavuş ve Semerci (2020) yaptıkları araştırmada, tam öğrenme modeline göre hazırlanmış ders planları ile yapılan öğretimin, derslerdeki akademik başarıyı artırmada etkisinin olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bilen (2020), ayrıntılı olarak hazırlanan ders planlarının öğretimin niteliğini artırma açısından önemli olduğunu vurgulamıştır. Akın ve Akın (2020), belirlenen hedeflere ulaşabilmenin en kısa yolunun iyi bir planlamadan geçtiğini ifade etmiştir. Gökalp (2019), planların belirlenen kazanımların kısa zamanda gerçekleşmesine ve etkili bir öğrenmenin oluşmasına olanak sağladığını belirtmiştir.

Ders planlarının eğitim-öğretim açısından önemi dolayısıyla araştırmanın problemini Ankara ilindeki Türkçe öğretmenlerinin ders planları hakkındaki görüş ve önerilerini incelemek oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada Ankara ilinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin ders planları hakkındaki görüş ve önerilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla şu sorulara yanıt aranmıştır.

1. Türkçe öğretmeni katılımcıların ders planlarının
 - a) zorunlu oluşu
 - b) önemi

c) gerekliliği

hakkındaki görüşleri nelerdir?

2. Katılımcılar ders planı hazırlarken nelere dikkat etmekte ve nasıl bir yol izlemektedir? Bu kapsamda;

a) Katılımcılar ders planı hazırlarken teknolojiden nasıl yararlanmaktadır?

b) Katılımcıların ders planı hazırlarken karşılaştıkları zorluklar nelerdir?

3. Katılımcıların ders planlarına yönelik önerileri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Planlar eğitimin düzenli bir şekilde yürütülebilmesi ve öğrenciyi aktif bir şekilde eğitimin içerisine katabilmesi açısından oldukça önemlidir. Eğitim ve öğretimin planlanma sürecinin ilk ve önemli aşamalarından biri olan ders planları ile zaman etkili bir şekilde yönetilebilir (Konyalıoğlu vd., 2002). Ders planları sayesinde eğitimin kalitesi ve verimliliği artırılabilir. Ders planları ile istenmeyen davranışlar ön görülerek bunların önüne geçilebilir (Özaltun Çelik ve Bukova, 2017) Literatür incelendiğinde Türkçe öğretmenlerinin ders planları hakkındaki görüşlerine yer veren bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yapılan bu araştırma ile Türkçe öğretmenlerinin ders planları hakkındaki görüşleri ve önerileri hakkında nitel veriler elde edilmiş ve elde edilen nitel verilerin analizi yapılmıştır. Yapılan araştırma ile elde edilen bulguların alana katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Bu çalışma, Ankara ili Keçiören ve Pursaklar ilçesinde görev yapan ve en az 5 yıllık mesleki tecrübeye sahip 21 Türkçe öğretmeni ile sınırlıdır.
- Bu çalışma kapsamında toplanan veriler 2023-2024 eğitim öğretim yılının birinci dönemi ile sınırlıdır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Örnekleimde yer alan Türkçe öğretmenlerinin (katılımcıların), veri toplama araçlarında bulunan sorulara içtenlikle cevap verdikleri ve gerçek görüşlerini yansıttıkları varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Plan: Millî Eğitim Bakanlığı'nın (2003) Eğitim ve öğretim çalışmalarının plânlı yürütülmesine ilişkin yönergesinde, bir işin gerçekleştirilmesinde uyulması tasarlanan tertip, düzen; ilkeler bütünü olarak tanımlanmıştır.

Eğitim Programı: Eğitim kurumları tarafından yetişkinler, gençler ve çocuklar için sağlanan, milli eğitimin ve eğitim verilen kurumun gerçekleştirmek istediği amaçlara yönelik faaliyetleri kapsar. Öğretim, ders dışında yapılan geziler, kurslar, rehberlik hizmetleri, ders dışı faaliyetler, belirli gün ve hafta kutlamaları gibi hizmetler bu çerçeveye içerisine girer (Varış, 1978).

Öğretim Programı: Bu kesim eğitim programlarını bünyesinde taşır, genellikle belirli bilgi kategorilerinden oluşan ve çeşitli okullarda uygulamaya ve beceriye imkân tanıyan, bilgi ve becerilerin eğitim programlarının barındırdığı amaçları doğrultusunda ve planlı olacak şekilde kazandırılmasına yönelik bir programdır (Varış, 1978).

Öğretme: Öğretme işi bireylerin öğrenmesini sağlamaya yardımcı olma işidir. Bireyin öğrenmesi, onun davranışlarında nispeten kalıcı bir değişimin gerçekleşmesi anlamına geldiği için, öğretme işi de bireyin davranışlarında böyle bir değişim olmasını sağlama işidir (Can, 2005).

Yıllık Plan: Öğretmenlerin bir öğretim yılı boyunca dersine girdiği sınıflarda, öğretim programı çerçevesinde belli üniteler veya konuların hangi zamanda, tahmini olarak ne kadar sürede işleyeceğinin gösterildiği ve eğitimci tarafından hazırlanarak eğitim-öğretim yılı başlamadan önce okul idaresine teslim edilen çalışma planıdır (Demirel 2003).

Ders Planı: Milli Eğitim Bakanlığı'nın (2003) Eğitim ve öğretim çalışmalarının plânlı yürütülmesine ilişkin yönergesinde, belli bir ders için o ders ile ilgili eğitim programlarında bulunan ve birbirleri ile bağlantılı öğrenci kazanımlarını bir veya birkaç ders süresince işlenecek konuların, uygulama çalışmaları, proje ve ödevleri, konu ile bağlantılı tartışma soruları, deney, ders araç-gereçlerini kapsayan öğretmenin öncelikli olarak sorumlu olduğu, zümre öğretmenleri ile şube öğretmenlerinin de katkıları ile ders öğretmenleri tarafından derse girmeden önceden hazırlanan plandır (MEB 2003).

Öğretmen Yeterliği: Bir öğretmenin sahip olması gereken meslekî bilgi, beceri, tutum ve değerler bütünüdür (MEB, 2017).

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL-KAVRAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde eğitim öğretimde planın önemi, ders planı hazırlarken dikkat edilmesi gerekenler, ders planının öğeleri, plan yapmanın ilkeleri, Türkçe öğretim programı ve ders planı örneği konuları incelenmiştir.

2.1.Eğitim Öğretimde Planlamanın Önemi

Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin düzenli ve verimli bir biçimde yürütülmesi ancak planlı bir çalışmayla mümkündür (Koç, 2021). Öğretimde plan, belirlenen hedeflere ulaşmak için kullanılacak etkinliklerden hangilerinin tercih edileceğinin, kazanımların nasıl kazandırılacağına, öğretme ve öğrenme sürecinin nasıl değerlendirileceğinin önceden belirlenmesidir. Eğitimde hedeflere ulaşmak amaçlandığı için plansız çalışmalar eğitimcileri hedeften uzaklaştırır. Öğretim süreci etkili ve iyi planlanırsa sürecin başarısı da o derecede iyi olur (Senemoğlu, 2004). Eğitim öğretimin verimli olabilmesi için derslerin planlaması oldukça önemlidir. Öğretimin planlanması ile öğretmenin verimliliği artar ve planlar öğretmenin düzenli bir şekilde çalışmasını sağlayarak öğrencilerin gelişimine destek olur (Yıldırım ve Yıldırım, 2020). Yapılacak olan eğitimin planlı bir şekilde gerçekleşmesinin, az zamanda doğru sonuçlar elde edebilmenin ana koşulu olduğu söylenebilir. Eğitimin verildiği yerlerde dersin hedeflerine ulaşabilmesinin birinci adımı planlı olarak yapılan öğretim sürecidir (Erden ve Dilekçi, 2022). Eğitimde planlama, genel anlamda, öğretim etkinliklerinin en rasyonel ve düzenli şekilde nasıl yürütüleceğinin önceden ortaya konmasıdır (Demirel, 2003).

Öğretimin gelişigüzel ve hatalara açık olarak sürdürülmesini önlemek için plan yapmak, öğretmenler için meslekî bir gerekliliktir. Öğretmenin, öğretim anındaki etkinliklerin gerçekleşeceği sırayı daha önceden bilmesi, öğretmeni karşılaşılabileceği durumlara hazırlıklı hale getirirken aynı zamanda öğretmenin uygulama sırasında emin adımlarla ilerlemesini

sağlar (Hesapçıoğlu, 2011). Ders planları sadece öğretim programlarının zamanlanması, içeriğin sıraya konması olarak düşünülmemelidir. Planın asıl işlevi, öğretim programlarında yer alan tüm öğelerin bütün olarak ele alınıp arzu edilen hedeflere ulaşılmasının sağlanmasıdır. Böylece öğretmen ve öğrenci başarılı olur ve uygulama amacına ulaşır (Sünbül, 2011). Öğrenme-öğretme sürecinin planlaması ve uygulanması için en önemli aşama hedeflerin belirlenmesidir. Öğrencilere kazandırılacak kazanımlar önceden belirlenirse plan yapmak daha kolay olacaktır. (Köksal ve Atalay, 2019). Ders planıyla ilgili kavramlar incelendiğinde öne çıkan dört husus gözlenmektedir. Bunlar, ders planı derse girmeden önceden hazırlanır; belli bir zaman dilimi için düzenlenir, öğretme-öğrenme süreci içerisinde yapılacak olan öğretim etkinliklerini barındırır ve sonuncusu ise derse giren öğretmenler tarafından hazırlanır (Topbaş, 2013).

Öğretmenler, öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak, onların bilgi ve becerilerini geliştirmek ve etkili bir öğretim süreci sağlayabilmek için derslerini planlı bir şekilde hazırlamalıdır. Öğretmenler, hazırladıkları planlar sayesinde öğrencilerin öğrenme süreçlerine aktif bir şekilde katılımlarını sağlayabilirler. Öğrenme sürecinde planlama eksik olursa başarılı olma durumu sonuç olarak azalır (Bozdağın ve Ağırbaş, 2022). Öğretimin planlanması öğretim süreçleri için önemli bir yere sahiptir, çünkü öğretim sürecinin başarısı büyük ölçüde öğretimin nitelikli bir şekilde planlanmasına bağlıdır (Aykaç, 2018). Öğretmenlerin öğretim etkinliklerini başarı ile gerçekleştirebilmeleri onların eğitim-öğretim etkinliklerini, programın ilkelerine uygun olarak planlayabilme yeterliğiyle doğrudan ilişkilidir (Güven, 2022). Yapılan araştırmalar öğretim planlarının, öğretme-öğrenme sürecinin etkililiğini ve verimliliğini arttırdığını ortaya koymuştur. Öğretim planları öğretmenlere yön gösterme ve öğrencileri dersin amaçları konusunda bilgilendirme yanında öğretim hedeflerini sınıf içi etkinliklerle ilişkilendirerek öğretim sürecini etkili hale getirmekte ve hedeflere ulaşılmasına katkı sağlamaktadır (Yıldırım ve Öztürk, 2002). Eğitim-öğretim süreci içerisinde plan ve program hazırlamanın ve buna uygun davranmanın sağlayacağı en önemli yarar, eğitimin veriminin artırılması olacaktır (Köksal ve Atalay, 2019). Öğretmenlerin bilgi düzeyi ve tecrübesi ne kadar fazla olursa olsun sınıf ortamındaki etkinliklerin düzenli ve hedeflere ulaştırarak nitelikte olması gerekir. Ayrıntılı olarak hazırlanmış ve gerekli niteliklere sahip planlar öğretmeni gelişi güzel ve rastlantılara göre hareket etmekten kurtaracak ve gerçekleştirilen öğretim faaliyetlerinin başarısının şansa bırakılmasını önleyecektir. Aksi durumda uygulamalar, gerekçesi ne olursa olsun öğretimde şans başarısından öteye bir başarı gerçekleştiremeyecektir (Taşdemir, 2006).

Planlı bir eğitim, sınıf içi bireysel farklılıkları minimize ederek öğretimin sistematik şekilde gerçekleşmesini sağlar (Konyalıoğlu vd., 2002). Sınıfta karmaşık ve gerçek hayatın olağan akışında karşılaşılabilecek olan sorunların çözümü çerçevesinde hazırlanacak ders planı ile öğrencilerin hem zihinsel becerileri geliştirilebilecek hem de derse daha yoğun olarak katılmaları sağlanacaktır (Benzer, 2011). Bu nedenle her öğretmenin ders planlama yeterliğine sahip olması gerekmektedir. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri'nde (MEB, 2017, s. 14) B1. Eğitim Öğretimi Planlama başlığı altında öğretmen yeterlikleri şu şekilde sıralanmıştır.

B1.1. Planlarını alanının öğretim programına uygun olarak hazırlar.

B1.2. Öğretim sürecini çevresel şartları, maliyeti ve zamanı dikkate alarak planlar.

B1.3. Öğrencilerin bireysel farklılıklarını ve sosyokültürel özelliklerini dikkate alarak esnek öğretim planları hazırlar.

B1.4. Öğretim sürecini planlarken millî ve manevi değerleri dikkate alır.

Etkili öğrenmelerin gerçekleşebilmesi için ders planı hazırlama, öğretmenler için önemli bir mesleki yeterliliktir (Yıldırım ve Yıldırım, 2020). Öğretmenlerin plan hazırlama konusunda gerekli yeterliliğe sahip olması planın başarıya ulaşmasında etkili olmaktadır. Çünkü planı yapan kişinin planın her aşamasına hâkim olması ve uygulama için gerekli öngörüye sahip olması gerekmektedir (Akın ve Akın, 2020).

Öğretmenler planları hazırlarken öğrencilerini plan yapma aşamasına katmalı, onların ilgi ve isteklerini geliştirmeye çalışmalıdır. Öğrencilerin özellikleri, konunun düzeyleri ve imkânlar düşünülerek hazırlanan bir ders planı, sınıftaki etkinliklerin açıklık ve başarıyla uygulanması için öğretmene rehberlik eder, ona serbestlik ve güven verir (Sünbül, 2011). Öğrencilere demokratik yaşayış fırsatı sağlayarak bunları davranış haline dönüştürmelerini sağlamaya çalışan öğretmenin, öğrencilere kazandırılan bilgileri, tavırları, davranışları, iyi alışkanlıkları kavratabilecek çalışmalarını öğrencileri ile birlikte planlaması gerekir (Ceyhun vd., 1999).

Millî Eğitim Bakanlığının yayınlamış olduğu Eğitim ve Öğretimin Planlı Yürütülmesine İlişkin Yönerge'nin (MEB, 2022) 4. maddesinde, plan “Bir işin gerçekleştirilmesinde uyulması tasarlanan tertip, düzen; ilkeler bütünü” olarak tanımlanmıştır. Ayrıca yönetmeliğin 13. maddesinin 1. fıkrası (e) bendi “*Aylık plan, günlük eğitim akışı, yıllık plan, ders planları, programlar, planlama çalışmaları ve yapılan hazırlıklar müfettişlerce yapılan denetimlerde*

incelenir ve değerlendirilir.” şeklindedir. Aynı yönetmelikte planın önemi, gerekliliği ve yararlarından da bahsedilmektedir. Kablan (2012) yaptığı çalışmada ders planı hazırlama sürecini öğretim mevzuatının gerektirdiği bir işlemin ötesinde, anlamlı bir değerinin olduğunu vurgulamıştır.

Öğretmenlerin öğrencilerine etkili bir şekilde rehberlik edebilmeleri için eğitimin her aşamasını planlamaları gerekmektedir. Alanyazında yapılan araştırmalar, öğretmenlerin planlama süreçlerini ihmal ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Erden ve Dilekçi (2022) yaptıkları araştırmada; araştırmalarına katılan öğretmenlerin önemli bir bölümünün ders planı yapmadığı, yapanların ise istenen düzeyde ders planlarından yararlanmadığı sonucuna ulaşmıştır. MEB tarafından öğretmenlerin yıllık plan ve günlük plan hazırlamalarının zorunlu olduğu belirtilirken, uygulamada ise öğretmenlerin sadece yıllık plan hazırladıkları görülmektedir (Öztürk, 2012). Plan yapılmayan derslerde öğretmen yapacağı etkinlikleri ve kullanacağı materyalleri etkili bir şekilde kullanamayabilir. Bunun sonucu olarak da öğretim süreci dağınık olabilir ve öğretmenler öğrencilerin ilgisini çekmekte zorlanabilir. Bu da derslerin verimsiz geçmesine ve belirlenen hedeflere ulaşamamasına neden olur. Sonuç olarak, öğretmenlerin her ders için detaylı ve özenle hazırlanmış bir plan oluşturması hem kendi gelişimi için hem de öğrencilerin gelişimi açısından büyük önem taşımaktadır.

2.2.Plan Türleri

Öğrenme ortamları karmaşık bir yapıya sahiptir, aynı anda pek çok olay birden gerçekleşir. Bu karmaşıklık öğretmenlerin doğru karar vermesini zorlaştırabilir. Bu zorluğun üstesinden gelmek için alınacak en etkili yöntem planlamadır (Koç, 2021). Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2022 yılı Eylül ayında güncellenen “Eğitim ve Öğretim Çalışmalarının Planlı Yürütülmesine İlişkin Yönerge” ile kullanılacak planlar açık bir şekilde belirtilmiştir. Bu yönetmelikte ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yıllık plan ve ders planı olmak üzere iki çeşit plan hazırlaması gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca bu yönetmelikte plan yapmanın ilkeleri ve planların nasıl yapılacağı gibi konulara da değinilmiştir.

2.2.1. Yıllık Plan

Eğitim ve öğretim yılı boyunca ders verilen sınıflarda, öğretim programına göre ünitelerin ve konuların hangi aylarda yaklaşık olarak ne kadar zamanda işleneceğini gösteren, zümre

öğretmenleri tarafından ortak bir şekilde hazırlanan plandır (MEB, 2022). Eğitim kurumlarında görevli öğretmenlerden bir öğretim yılı boyunca öğrencilere kazandırılması istenen eğitim-öğretim faaliyetlerini belirli zaman ve sıra içinde yapmalarını sağlayacak yasal zorunluluğu olan plandır (Kayabaşı, 2016). Yıllık planları hazırlayan öğretmenlerin, hangi sınıflarda, hangi dersi vereceğini, bu derslerin hangi günlere rastladığını, hangi araç ve gereçlerden yararlanacağını, okulun o dersle ilgili hangi imkanlara sahip olduğunu bilmeleri gerekir (Saracaloğlu, 2019). Yıllık planlar ilgili dersin bir bütünlük içinde görülmesini ve her ünite için ayrılacak zamanın saptanmasını sağlar. İlgili yönetmeliğin 10. maddesinde öğretmenlerin geçmiş yıllardaki uygulamaları gözden geçirerek planlarını kendilerinin, zümre öğretmenler kurulu veya şube öğretmenler kurulundaki diğer öğretmenlerle beraber yapması gerektiği belirtilmiştir. Bu planlar eğitim ve öğretim yılı başında öğretmenler tarafından hazırlanarak sene başında okul idaresine teslim edilir.

Yıllık planları hazırlarken öğretmenlerin öğrencilerin, öğretim çevresinin özellikleri ile birlikte kendi özelliklerini de dikkate almaları gerekmektedir (Tanrıseven, 2019). Öğretmenler, okulundaki ve çevresindeki imkân ve imkânsızlıkları öğretimin planlaması aşamasında dikkate alarak mevcut imkânlarla göre öğretim faaliyetlerinin sürdürülmesinde en üst verimi elde edebilecek bir planlamayı gerçekleştirmelidir (Taşdemir, 2006). Öztürk (2012) yaptığı araştırmada, araştırmasına katılan öğretmenlerin öğretim planlarının oluşturulmasında etkilerinin son derece sınırlı olduğunu, hazırlanan planların içeriğinin tamamen öğretim programı ve ders kitaplarından aktarıldığını ve öğrenci ihtiyaçlarının ve öğrenme özelliklerinin dikkate alınmadığını belirtmiştir.

2.2.2. Ders Planı

Ders planları, öğretmenlerin eğitim sürecini planlamasına ve düzenlemesine yardımcı olan önemli araçlardır. Ders planlarının amacı belli bir ders veya birden çok ders saatinde işlenecek konuların planlanmasıdır. Ders planları yapılırken, o ünite içinde yer alan tüm konular göz önünde bulundurulmalıdır. Bu planlar, ilgili öğretim programlarında bulunan ve birbirleriyle ilişkili kazanımların bir ya da birkaç ders saatinde işlenecek konu örüntüsünü ve yapılacak tüm etkinlikleri kapsar. Ders planları, zümre öğretmenleri ve şube öğretmenlerinin katkısıyla ders öğretmenleri tarafından hazırlanır ve uygulanır (MEB, 2022).

Ders planları, ilgili oldukları hafta içerisinde öğrencilere kazandırılması istenen davranışların kazanımını sağlayacak öğretme-öğrenme etkinliklerinin planlanmasını içerir. Ders planlarında yer alacak etkinlikler planlanırken öğrencilerin görüşlerinin alınmasına dikkat edilmelidir. Ders planlarının hazırlanması, öğretimin etkililiği ve sürecin başarılı olması açısından büyük önem taşır. İyi hazırlanmış bir ders planı dersin amacına ulaşmasını sağlar ve ders esnasında öğretmenlere rehberlik eder. Öğretim sürecinde uygulanacak olan etkinliklerin planlanması etkili sınıf ortamının oluşmasına yardımcı olur, öğretimi dağınıklıktan kurtarır, zamandan tasarruf sağlar ve öğretimin kalitesini artırır (Yılmaz ve Temiz, 2015).

Ders planlarını hazırlarken öğretmenler derslerinde kullanacakları materyalleri önceden belirleyerek derslerinin daha etkili ve ilgi çekici olmasını sağlarlar (Fidan, 2012). Bu planlar, öğretmenlerin derslerini sistematik bir biçimde sunmalarını kolaylaştırır. Planlı bir ders süreci, öğrenci başarısını artırır ve öğretim hedeflerine ulaşılmasına olanak sağlar. Ayrıca ders planları, öğretmenlerin ders esnasında karşılaşılabilecekleri olası sorunlara karşı hazırlıklı olmalarına yardımcı olur. Bu sayede öğretmenler, derslerinde karşılaşılabilecekleri olası problemleri önceden görerek bu problemlere karşı hazırlıklı olabilir ve derslerinde yaşanabilecek sorunları en aza indirebilirler (Demirel, 2020).

Ders planları belli bir zaman süreci içinde öğretilebilecek temel kavramları vurgulamalıdır. Ders planları hazırlanırken öğretmenlerin en sık karşılaştıkları problem planların kapsamıdır. Kimi öğretmenler, ana hatlarıyla çok kısa planlar hazırlarken, kimi de derste yapacağı her şeyi plana dahil etmektedir. Oysa, bir ders planı o dersin taslağıdır; işlenecek konunun ayrıntıları planda yer almaz. Planın her aşamasında anahtar kavramlar ve sorular yer almalıdır (Özden, 2021).

Ders planları öğretmenlerin derslerini yönetmelerine yardımcı olan temel araçlardır. İyi hazırlanmış bir ders planı öğretmenlerin derslerini daha verimli ve etkili sunmalarını sağlayarak öğretim sürecinin kalitesini artırır. Bu nedenle, öğretmenlerin ders planlarını hazırlarken dikkatli ve titiz olmaları oldukça önemlidir. Dersin başarılı olması için, ders planının ayrıntılı ve seçilen öğretim yöntemlerinin derse uygun olması, dersin yapılandırılmasının düzgün bir şekilde yapılması gerekmektedir. Dersin yapılandırılması ve yönetimi öğrencilerin başarısını artırmak için önemli bir güçtür (Yaylacı, 2013).

Saygın ve Polatlar (2021) yapmış oldukları araştırmada, araştırmalarına katılan öğretmenlerin doğrudan veya dolaylı olarak hazır plan kullandıklarını belirtmiştir. Eğitimde hazır planlar kullanmak yerine öğretmenlerin planlarını kendilerinin hazırlaması

gerekmektedir. Öğretmenler, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını ve sınıfın genel dinamiklerini en iyi bilen kişilerdir. Öğretmenler, ders planlarını kendileri yapmaz ise planlar öğrencilerin ihtiyaçlarına tam olarak uygun olmayabilir. Ders planlarını kendisi yapan öğretmenler sınıf yönetiminde ve öğrencilerin motivasyonunu yüksek tutma konusunda hazır planları kullanan öğretmenlere göre daha başarılı olurlar. Hazır planlar, planların esnekliğini de kısıtlayabilir. Ayrıca hazır ders planları genellikle belli bir formatta yapılmıştır. Bu durumda derslerin monotonlaşmasına ve öğrencilerin derse karşı ilgilerinin azalmasına neden olabilir. Kendi planlarını yapan öğretmenler, dersin etkililiğini ve verimliliğini artırmak için uygun yöntemleri kullanabilirler. Hazır planlar her zaman en etkili yöntemleri içermeyebilir. Tüm bu nedenlerden dolayı öğretmenlerin planlarını kendilerinin yapması gerekmektedir.

2.3.Ders Planları Hazırlanırken Dikkat Edilmesi Gerekenler

2.3.1. Öğretim Programına ve Konunun Özelliğine Uygunluk

Eğitim-öğretim kurumlarında, fertlerin iletişim becerilerinin geliştirilmesinde, millî ve kültürel değerlerin içselleştirilip yaşatılmasında, etkili ve kalıcı öğrenmelerin gerçekleştirilmesinde izlenen yol haritası, öğretim programlarıdır (Akçay ve Kardaş, 2019). Ders planları, öğretim programlarının hedeflerini ve amaçlarını gerçekleştirmek için kullanılan rehberlerdir. Başka bir deyişle ders planları, öğretim programlarına uygun bir şekilde ders sürecine yönelik gerekli hazırlıkların yapılması, sürecin hayata geçirilmesi ve derslerin amacına ulaşmaya çalışılması sürecidir. Bu yüzden ders planlarının temellerini öğretim programları oluşturmalıdır. Öğretmenler, öğretim programından yararlanarak planlarını yaparlar (Gözütok, 2021). Ünitelendirilmiş yıllık planlar, öğretim programına göre; ders planları ise ünitelendirilmiş yıllık plana göre hazırlanır (Güven, 2021). Ders planları yapılırken, o dersin öğretim programı mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Ders planlarını öğretim programlarına göre hazırlamak, derslerde hangi konuların ne zaman ve nasıl işleneceğinin önceden belirlenmesine yardımcı olur. Öğretim programlarına uygun olacak şekilde yapılan planlar, öğretmenlerin derslerini daha etkili ve verimli bir şekilde yürütmesine olanak tanır. Bu nedenle ders planları yapılırken, öğretim programının ayrıntılı bir şekilde incelenmesi ve buna uygun planların yapılması gerekmektedir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı (TDÖP); öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri çeşitli becerileri öğrencilere kazandırmayı ve bu becerileri kullanarak kendilerini geliştirmelerini

hedefler. Bu program özellikle öğrencilerin okuma ve yazma alışkanlığı kazanmaları ve kendilerini bütünlük içinde geliştirmelerini sağlayacak şekilde hazırlanmıştır (MEB, 2019). 2024 TDÖP’te temalara ayrılacak süreye, öğrenme çıktısı sayısına ve atölye çalışmalarına ayrılacak süreye ayrıntılı olarak yer verilmiştir. Ayrıca temalara ayrılan sürenin dışında yapılacak faaliyetlerin zümre öğretmenler kurulu tarafından planlanmasının öngörüldüğü görülmektedir (Kaya ve Aydın, 2024). 2024 TDÖP’te 1.2. Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın Uygulanmasına İlişkin Esaslar başlığı altında planlamayla ilgili esaslar şu şekilde verilmiştir.

- Temaların işleniş sırası ve temalara ayrılan süre programda belirlenmiştir. Bununla birlikte zümre öğretmenleri, öğrenci düzeylerini ve çevresel şartları dikkate alarak planlamalarını yapmalıdır.
- Farklılaştırma kapsamında zenginleştirme ve destekleme bölümünde yer verilen uygulamalara ders kitaplarında yer verilmez. Farklılaştırmaya yönelik tüm uygulamalar; öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve istekleri göz önünde bulundurularak öğretmenler tarafından planlanır ve yürütülür (MEB, 2024, s. 6).

Her konu kendi içinde farklılıkları barındırır. Her konunun özelliği farklı olduğu için ders planlarında bu farklılıklara yer verilmelidir. Planlar bu farklılıklar dikkate alınarak hazırlanmalıdır. Ders planları işlenecek konuların özellikleri dikkate alınarak hazırlanırsa öğrencilerde daha etkili öğrenmeler meydana gelir. Öğrencilerin özelliklerine göre bazı konular derinlemesine ele alınırken bazıları daha hızlı geçilebilir. Ayrıca konuların ve öğrencilerin özellikleri dikkate alınarak kullanılacak yöntem ve tekniklere de karar verilmelidir.

2.3.2. Derslerin Verimli, Etkili ve Ekonomik Bir Şekilde İşlenmesi

Genel olarak öğretim etkinliklerinin en rasyonel ve düzenli şekilde nasıl yürütüleceğinin önceden ortaya konması olarak tanımlanan planlamaya dayalı bir öğretim hem verimli çalışmayı hem de hedefe en kısa yoldan ulaşmayı sağlar (Karaca, 2006). Eğitimde verimlilik denilince, verilen eğitim sonucunda öğrencilere aktarılmak istenilenlerin ne derece verildiği ve öğrencilerde bu amaçların ne derecede gerçekleştiği anlaşılmalıdır. Kısacası verimlilik kavramı girdiler ile çıktılar arasındaki ilişkilere dayanmaktadır. Bu nedenle planların önemli amacı, öğrencilerin belirlenen sürede en üst seviyede başarılı olmalarıdır (Duyar, 1989).

Ders planları eğitim-öğretim faaliyetlerini daha düzenli bir hale getirmelidir. Bu sayede öğrenme ve öğretme sürecinin etkili ve verimli bir şekilde yönetilebilmesi mümkün olur. Ayrıca ders planları sayesinde özellikle öğrenci başarısını artırmak için gerekli olan kaynakların etkili ve verimli bir şekilde kullanılması da sağlanabilir.

Her türlü eğitim-öğretim faaliyeti en az zaman, en az emek ve en az enerji sarf edilerek, en yüksek verim elde edilecek şekilde düzenlenmelidir (Köksal ve Atalay, 2019). Eğitimde ekonomikliği sağlayabilmenin çeşitli yolları olsa da en önemli yollardan biri plan yapmaktır. Öğretmenler derslerini işlerken kendileri için en ekonomik ve pratik yolları bularak derslerini bu şekilde işlemelidirler. Ders planları sayesinde zamanın etkili bir şekilde kullanılabilmesi sağlanır ve işlenecek konuların ne kadar sürede işleneceği ve programın belirlenen zaman dilimi içerisinde tamamlanması sağlanır.

2.3.3. Derslerde Süreklilik ve Bütünlük

Öğrencilere öğretilecek bilgiler iyi bir şekilde organize edilmeli ve bir bütünlük göstermelidir (Köksal ve Atalay, 2019). Bu yüzden ders planları yapılırken organizasyon işinin iyi bir şekilde yapılması gerekmektedir. Konular ve etkinlikler birbirine bağlı ve birbirini tamamlayıcı nitelikte olmalı, konular bir bütünlük içerisinde ele alınmalıdır. İyi bir şekilde organize edilerek sunulan bilgiler, iyi bir şekilde organize edilmemiş bilgilerden daha kolay öğrenilir. Bu nedenle dersin içeriği kronolojik sıraya, neden-sonuç ilişkilerine, ana ve temel fikirlere göre yapılandırılmalı; konular arasında kopukluk olmamalı ve konular arasında ilişki kurulmalıdır (Sünbül, 2011). Öğrencilere aktarılacak konular ve konular arası bağlantılar mantıklı olarak örgütlenmeli, kullanılacak yöntem-teknik, araç-gereç ve kaynaklar bütünlük oluşturacak şekilde sunulmalıdır. Ayrıca unutulmamalıdır ki içeriğin çok küçük parçalara ayrılması bütünlüğün sağlanmasını zorlaştırır.

Süreklilik, bilgi ve becerilerin ardışık eğitim durumları içinde tekrarlanmasıdır. Fakat bu tekrarlanma aynı şekilde ve aynı özelliklerin tekrarlanması biçiminde olmamalıdır. Söz konusu davranışların tekrarlanması, giderek artan ve karmaşılaşan durumları karşılaması gerekmektedir. Önceki ve sonraki öğrenmelerle ilişkili, dersler arasında süreklilik ve aşamalılık sağlamalıdır. Bunun için becerilerin sıralı ve belli bir düzende verilmesi gerekmektedir. O halde öğrenme yaşantısı, kendisinden önce gelene dayalı ve daha sonra gelene hazırlayıcı olmalıdır ki öğrencilerin istenilen yönde gelişmelerine yardım edebilsin (Sünbül, 2011).

Eğitim kurumlarının yaşanan gelişmelere ayak uydurabilmesi, eğitimin nasıl uygulanacağı ve eğitimin sürekliliği, yöneticilerin ve öğretmenlerin öncelikli konuları arasında gelmektedir (Çakıl, 2006). Eğitimde sürekliliğin sağlanması için öğretmenlere hizmetiçi eğitimler verilmeli, teknolojik gelişmeleri yakından takip etmesi sağlanmalı ve öğretmenlerin maddi imkânları artırılarak bilimsel yayınları takip etme olanakları artırılmalıdır (Başaran vd., 2002).

2.3.4. Öğrenci Gereksinimlerini Göz Önüne Alma

Eğitimde benzerliklere odaklanmak ekonomiktir, kolaydır; farklılıklara odaklanmak ise zor ve pahalıdır. İnsan doğasının zenginliklerine ancak farklılıklara odaklanılarak ulaşılabilir ve toplumda çeşitlilik bu yolla sağlanabilir (Kuzgun ve Deryakulu, 2014). Okullarda öğrenme ve öğretme süreçlerinin öğrencilerin bütün gereksinimlerini karşılayacak kadar etkili bir şekilde sunulması gerekmektedir. Ders planları hazırlanırken öğrencilerin gereksinimlerini karşılamak için nelerin yapılabileceği iyi düşünülmeli, öğrencilere özgü gereksinimleri karşılayacak etkinlikler ve materyaller hazırlanmalıdır. Eğitimde, öğrencilerin bireysel farklılıklarının farkına varmak, işlenecek konunun özelliğine uygun yöntem ve teknikleri kullanmak, eğitim etkinliklerinin içeriğini öğrencinin bireysel farklılıklarına göre belirlemek her öğretmenin istediği bir durumdur (Aktepe, 2005). Ders planları öğrencilerin yeteneklerinin ortaya çıkarılması ve geliştirilmesi gibi niteliklere sahip olmalıdır (Sünbül, 2011). Öğretmenler, öğrencilerin ilgi, ihtiyaç, beklenti ve öğrenme özelliklerini merkeze alan bir yaklaşımla öğretme ortamlarını öğrencilerine göre ayarlayıp bu süreçte onlara rehberlik etmelidir (Öztürk, 2012).

2.3.5. Uygun Araç ve Gereçlerin Seçilmesi ve Eğitim Teknolojilerinin Kullanımına Uygunluk

Derslerin anlamlı bir hale gelebilmesi için öğretmenlerin kullanacakları araç-gereçleri düzenli olarak kullanması gerekmektedir (Sünbül, 2011). Öğrencilerin farklı güdü seviyelerine sahip olmaları nedeniyle kullanacak araç-gereçler öğrenciyi özendirici, güdüleyici ve ilgisini çekici olmalıdır. Araç-gereçlerin derslerde kullanılması öğrencilerin konuyu öğrenmelerinde önemli bir etmendir. Öğrenme işlemine ne kadar fazla duyu katılırsa meydana gelen öğrenme de o kadar iyi ve kalıcı olur (Bahadır, 2016). Derslerde kullanılacak materyaller seçilirken öğretim programlarına uygun olmasına, öğrenci tarafından doğru

anlaşılmasına, güncel bir şekilde hazırlanmasına, ön yargılardan uzak olmasına özellikle dikkat edilmelidir. Öğrencilerin öğrendiklerini daha iyi anlayabilmesi için sınıf ortamında daha çok eğitim aracının kullanımı önem taşımaktadır. Günümüz sınıf ortamında görsel ve işitsel araçlar ön plana çıkmaktadır (Fidan, 2008).

Bilim ve teknolojiye meydana gelen gelişmelerin hızlı bir şekilde artması, toplumun her alanını olduğu gibi eğitim uygulamalarını da etkilemektedir. Çünkü teknoloji ve eğitim arasında çok sıkı bir ilişki vardır. Teknolojinin gelişmesiyle bu gelişimin eğitimde etkin bir şekilde kullanılmasına yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Teknolojik gelişmelerden faydalanarak verilen eğitimin kalitesini artırmak mümkündür. Eğitimde araç-gereç kullanılmasıyla etkili bir öğretim yapılabilir ve öğrencilerin belirlenen hedeflere ulaşmaları sağlanabilir.

Öğrencilerin teknolojik araç-gereçlere bakış açılarını belirlemek için bazı çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda öğrencilerin teknolojik araç-gereçlere karşı tutumlarının olumlu olduğu ve teknolojik araçların kullanımıyla işlenen derslerde başarının arttığı gözlemlenmiştir. Yavuz ve Coşkun (2008) yaptıkları araştırmada öğrencilerin öğretimde teknolojik araç-gereçleri kullanmalarının, öğrencilerin eğitimde teknoloji kullanımına karşı tutumlarını olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

2.3.6. Hedef ve Kazanımları Açık Bir Şekilde İfade Etme

Eğitimin planlı ve programlı olarak yürütülmesinin, kısa sürede doğru sonuçlar elde edebilmenin temel koşulu olduğu söylenebilir. Eğitim ortamlarında dersin hedeflerine ulaşabilmenin ilk adımı planlı öğretim sürecidir (Erden ve Dilekçi, 2022). Hedefler, öğrencilere nelerin verileceğini ve sürecin sonunda ne kadar başarı elde edilmesi gerektiğini belirlemelidir. Her zaman iyi planlanmış derslerin hedefine ulaşması kolay olur. Öğretmenler ders planlarında derslerinin amaçlarını ve öğrencilerden ulaşmalarını beklediklerini açık bir biçimde tanımlamalıdır. Öğretmenlerin ders planlarını yaparken ilk olarak anlatacakları konuyu sınırlamaları gerekmektedir. Ayrıca öğretmenlerin neyi ne kadar sürede ve ne zaman işleyeceklerini ders planlarında açık bir şekilde ifade etmeleri gerekmektedir (Akın ve Akın, 2020). Öğretmenlerin öğrencilerden beklediklerini ders planlarında açık ve somut bir şekilde göstermesi derste yapılacak uygulamalar açısından da kolaylık sağlayacaktır.

2.3.7. Eğitim-Öğretim Çalışmalarını Daha Düzenli Hale Getirme

Eğitimde planlama, eğitim etkinliklerinin en rasyonel ve düzenli şekilde bir araya getirilmesidir (Erden ve Dilekçi, 2022). Öğretmenlerin eğitim ve öğretim faaliyetlerini önceden planlamaları, bu faaliyetlerin düzenli, verimli ve başarılı bir biçimde gerçekleştirilmesi için eğitimsel açıdan bir gerekliliktir (Öztürk, 2012).

Eğitimin düzenli hale getirilebilmesi için yıllık plan, ders planı gibi çeşitli planların yapılması oldukça önemlidir. Yapılan bu planlar sayesinde öğretme ve öğrenme süreçlerinde yapılacak olanlar belli bir düzen içerisinde ve verimli bir şekilde yapılabilir. Etkili öğretmen dersi başından sonuna kadar planlayarak düzenli ortam oluşturur (Bozdağın ve Ağırbaş, 2022). Öğretmenler derslerini planlarken ilk dakikadan son dakikaya kadar geçen bütün süreyi planlamalı ve derslerini belli bir düzen içerisinde işlemelidir. Ders planının, eğitim öğretim çalışmalarını düzenli hale getirmesi ve öğrenme öğretme sürecinin etkili ve verimli yönetilmesini sağlaması önemlidir (Yıldırım ve Yıldırım, 2020).

2.3.8. Öğretmene ve Öğrenciye Kılavuzluk

Eğitim; bireylerin bilgi, beceri ve değerlerini geliştirmeyi hedefleyen bir süreçtir. Bu sürecin etkili ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi için planlı olması gerekmektedir. Planlar başta öğretmenler olmak üzere öğrenciler ve eğitimin diğer paydaşları tarafından takip edilmesi gereken genel öğretim ilkeleri, eğitimin hedeflerine ulaşmasında pusula gibi yol gösterici role sahiptir (Yeşilyurt, 2020). Öğretim planları derslerin içeriklerini, hedeflerini, kullanılacak yöntem ve teknikleri barındırması bakımından öğretmenlere ve öğrencilere yol göstermektedir. Ders planları sayesinde öğretmenler derslerinde kullanacakları yöntemleri, teknikleri ve bunlara ne kadar süre ayıracağını belirleyerek kendisine bir yol haritası hazırlamalı ve derslerini bu şekilde işlemelidir. İyi hazırlanmış bir ders planı rehberliğinde öğretmenler derslerini daha iyi organize edebilir ve öğrencilere aktarmak istediklerini daha iyi aktarabilir. Öğrenciler açısından planların önemi ise hangi konunun ne şekilde ne zaman işleneceğini önceden bilmeleridir. Bu sayede öğrenciler derslerine daha hazırlıklı bir şekilde gelebilir ve derslere daha aktif katılım gösterebilirler.

2.3.9. Hedeflere Ulaştıracak Yöntem, Teknik ve Etkinliklerden Yararlanma

Eğitim-öğretimin etkili ve verimli olabilmesi için öğrenci, öğretmen ve eğitim programları arasında uyumun en üst seviyede olması gerekmektedir. Şüphesiz bunu sağlayacak en

önemli unsur öğretmenlerdir (Koç ve Demirel, 1999). Öğretmenler öğretim programlarında bulunan kazanımları öğrencilere kazandırabilmek için çeşitli yollara başvurabilir. Öğrenme-öğretme süreçleri için birçok öğretim yöntem ve teknik geliştirilmiştir. Bunların kullanılması için bazı şartların sağlanması gerekmektedir. Etkili bir öğretimin gerçekleşebilmesi için öğretmenlerin derslerin içeriğine, konuya, öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyelerine veya öğrenci sayısına göre kullanacağı tekniği seçmelidir. Öğretmenin seçtiği yöntem ve tekniği etkili olarak kullanabilmesi için her şeyden önce yöntem veya teknik hakkında yeterli düzeyde bilgiye sahibi olmalı ve amacına uygun olarak kullanabilmelidir. (Tan vd., 2002). Ayrıca öğretmenler seçilen etkinlikleri düzenleme, geliştirme, uygulama ve denetleme ile de görevlidirler.

2.4.Bir Ders Planında Yer Alan Temel Bölümler

Ders planları çeşitli bölümlerden oluşmaktadır. Bunlar sırasıyla “*Planın tanıtım bölümü*”, “*Planın hedefleri, kullanılacak yöntem ve teknikler, kullanılacak araç-gereç ve materyallerin belirtildiği bölüm*”, “*Ders işlenişi, öğrenme öğretme etkinliklerin belirtildiği bölüm*”, “*Ölçme ve değerlendirmenin yapıldığı bölüm*” ve “*Ders Planının ve uygulamanın değerlendirmesinin yapıldığı bölüm*” şeklindedir. Bu bölümler içerisinde en önemlisi ve en ayrıntılısı Ders işlenişi, öğrenme öğretme etkinliklerin belirtildiği bölümdür.

2.4.1. Planın Tanıtım Bölümü

Ders planları hazırlanırken tanıtım bölümü ile başlanır. Bu bölümde “Dersin adı, Sınıf, Temanın Adı, Konu ve Önerilen Süre” belirtilmelidir. Ders planları hazırlanırken sürenin belirlenmesi oldukça önemlidir. Süre belirlenirken yıllık planda belirlenen süreler ile öğrenci hedefleri, konu içeriği, öğrencilerin seviyeleri, derste kullanılacak yöntem ve teknikler göz önünde bulundurulmalıdır. Aynı konu farklı sınıflarda ele alınacak ise hepsi için tek bir plan hazırlamak yeterli olur (Taşpınar, 2020).

Bölüm I

Ders Adı	
Sınıf	
Temanın Adı	
Konu	
Önerilen Süre	

Şekil 1. Bir Ders Planının Tanıtım Bölümüne Örnek

Planın Hedefleri, Kullanılacak Yöntem ve Teknikler, Kullanılacak Araç-Gereç ve Materyaller

Hedef ve davranışların açıklandığı, kazanımların, derste kullanılması düşünülen yöntem ve tekniklerin, öğretmen ve öğrenciler tarafından kullanılacak kaynakların belirtildiği bölümdür (Dirik, 2015). Hedef, genel anlamıyla varılmak istenen nokta olarak tanımlanabilir (Öztürk, 2019). Hedef, öğretme sonucunda öğrenciye kazandırılması beklenen bir davranış veya davranış dizisi ve öğretme süreci sonunda öğrencilere kazandırılmak istenen özellikleri gösteren ifadelerdir. Öğrenme öğretme sürecinin planlanması ve uygulanması için en önemli aşama hedeflerin belirlenmesidir (Gökarp, 2019). Hedef cümleleri genel ifadelerden oluşmalı ve ayrıntılı davranış cümlelerine dönüştürülebilmelidir (Taşpınar, 2020). Davranışlar ise hedefleri oluşturan ve öğrencinin nasıl bir öğrenme ürünü elde edeceğini ortaya koyan cümlelerdir (Sönmez, 2020). Dersin işlenişi sırasında öğretmenlerin etkili olabilmesi için kullanılacak her türlü araç-gereç bu bölüme yazılır. Bu bölümde ayrıca ders esnasında alınması gereken güvenlik önlemleri de varsa belirtilmelidir.

Bölüm II

Öğrenci Kazanımları/ Hedef ve Davranışlar	
Tema Kavramları ve Sembolleri / Davranış Örüntüsü	
Güvenlik Önlemleri (varsa)	
Öğrenme- Öğretme Yöntem ve Teknikleri	
Kullanılan Eğitim Teknolojileri, Araç- Gereçler ve Kaynaklar • Öğretmen • Öğrenci	

Şekil 2. Bir Ders Planının Dersin Amacı ve Hedefleri Bölümüne Örnek

2.4.2. Dersin İşlenişi, Öğrenme Öğretme Etkinlikleri

Ders planlarının bu bölümünde dikkat çekme, güdüleme, gözden geçirme, derse geçiş ve ön öğrenmelerin değerlendirilmesi gibi etkinlikler yapılarak öğrencilerde merak uyandırılması, hazırbulunuşluğun ortaya çıkarılması sağlanmalıdır. Eğitim öğretimde kullanılacak etkinlikler, dikkatli bir şekilde seçilmeli ve konuların hangi hedefleri gerçekleştireceği öğrencilerin katılımı ile belirlenmelidir. Öğrenci katılımıyla gerçekleşen planlamalarda, öğrenciler ne öğreneceklerini önceden bilmekte ve planlama sürecine katıldıkları için etkili bir öğrenme gerçekleşmektedir. (Gökalp, 2019).

Bölüm III

Öğrenme- Öğretme Etkinlikleri	
- Dikkat çekme - Güdüleme - Gözden geçirme - Derse geçiş - Bireysel öğrenme etkinlikleri (ödev, deney, problem çözme, vs.) - Grupla öğrenme etkinlikleri (proje, gezi, gözlem, vs.) - Özet	

Şekil 3. Bir Ders Planının Öğrenme Öğretme Etkinlikleri Bölümüne Örnek

Dikkat Çekme

Ders planların da yer alan Öğrenme-Öğretme Etkinliklerinin başında “*Dikkati Çekme*” gelmektedir. Öğretmenler ders planlarını yaparken derslerin başında öğrencilerin dikkatini çekecek çeşitli etkinliklerden bir ya da birkaçını kullanabilirler. Bu aşamada kullanılacak etkinliklerin öğrencilerin gelişim özelliklerine ve öğrencilere kazandırılması hedeflenen kazanımlara uygun olması önemlidir. Ayrıca dikkat çekme eylemi sadece derslerin başında yapılacak bir işlem olarak görülmemelidir. Öğrencilerin dikkat süreleri farklılık gösterdiğinden dolayı dikkatlerinin yeniden toplanması için bu sürecin farklı aralıklarla tekrarlanması gerekmektedir (Güven, 2022).

Güdüleme

Bilgi ile istek arasında büyük ilişki bulunmaktadır. Bu yüzden de öğrencilerin öğrenme sürecini ve bu süreçte kazanacaklarını istemeleri sağlanmalıdır (Dirik, 2015). Öğretim süreçlerinde öğrencilerin öğrenmeye karşı güdülenmeleri derslerin her aşamasında oldukça önemlidir. Bunun için öğretmenlerin derslerin her aşamasında öğrencilerde öğrenme isteğini oluşturmaları ve bu isteğin devamlılığını sağlaması gerekmektedir (Taşdemir, 2015). Öğrencileri güdülemek için çeşitli örnekler verilebilir, öğrenileceklerin günlük hayattaki işlevi vurgulanabilir. Öğrenilenlerin günlük hayatta işe yarayacak olması öğrencilerin derse karşı bakışını olumlu yönde etkileyecektir (Güven, 2022).

Gözden Geçirme

Derste kazandırılacak hedef ve davranışların öğrencilere sunulduğu bölümdür. Öğrenciler ders sonunda hangi hedeflere ulaşacakları hakkında bilgilendirilmelidir. Süreç sonunda kendilerinden neler beklendiğini bilmek, öğrencilerin derse anlamlandırmasına ve zihnine daha iyi yerleştirmesine imkân tanır (Tanrıseven, 2019).

Derse Geçiş

Davranışlar kazandırılmaya başlanmadan önce yapılacak etkinlikler hakkında bilgilerin verildiği bölümdür. Bu bölümde öğretmen derse geçmeden önce ders hakkında bilgi verebilir veya kullanacağı materyalleri öğrencilere sunabilir (Tanrıseven, 2019). Ayrıca bu bölümde

yapılacakların öğrencilere, uygulanacak stratejilere, yöntem ve tekniklere uygun olmasına dikkat edilmelidir (Taşdemir, 2015).

2.4.3. Ölçme-Değerlendirme

Bu bölüm gerçekleştirilen etkinliklerin sonucunda istenilen hedeflere ulaşıp ulaşılmadığının kontrol edildiği bölümdür. Öğrencilerin dersin amaçlarında belirtilen davranış değişikliklerine ne kadar ulaştığını belirlemek amacıyla her ders sonunda mutlaka yapılması gereken bir aşamadır (Taşpınar, 2020).

Bölüm IV	
Ölçme- Değerlendirme	
- Bireysel ve grupla öğrenme etkinliklerine yönelik ölçme- değerlendirme - Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve ileri düzeyde öğrenme hızında olan öğrenciler için ek ölçme-değerlendirme etkinlikleri	
Dersin Diğer Derslerle İlişkisi	

Şekil 4. Bir Ders Planının Ölçme-Değerlendirme Bölümüne Örnek

Öğrencilerin başarılarına ilişkin verilerin elde edilebilmesi için süreç içerisinde ve süreç sonunda değerlendirmelerin yapılması gerekmektedir. Yapılacak olan değerlendirmelerde hedeflere ulaşıp ulaşılmadığının en büyük göstergesi ise davranışın ortaya çıkmasıdır (Demir, 2019). Ayrıca yapılan değerlendirmeler sayesinde öğrencilerin istedik davranışları ne düzeyde kazandığının belirlenmesi gerekmektedir (Sönmez, 2020). Bu konuda da en büyük sorumluluk öğretmenlere düşmektedir. Burada yapılacak değerlendirme, kimlerin sınıfı geçmeyi hak ettiğini belirlemek için değil, öğrencilerin kazandırılmak istenen hedeflere ne derece ulaştıklarını, yeterli düzeye ulaşamamışlarsa bunun nedenlerinin neler olabileceğini ve yaşanan aksaklıkların nasıl giderileceğini ortaya koymak için yapılır (Yücel, 2015). Ayrıca ne tür bir değerlendirmenin yapılacağı, hangi ölçme araçlarının kullanılacağı dersin amaçlarına göre belirlenmelidir. Yapılacak olan değerlendirmeler için mutlaka ölçütler de belirtilmelidir (Taşpınar, 2020).

2.4.4. Ders Planının ve Uygulamanın Değerlendirilmesi

Bu bölümde ders planlarının ve yapılan uygulamaların genel bir değerlendirmesi yapılmalı, karşılaşılan olumlu veya olumsuz durumlar belirtilerek eklenmesi yahut çıkarılması gereken yerler belirtmeli ve uygulamalarla ilgili bilgiler yer almalıdır.

Bölüm V

Planın Uygulamasına İlişkin Açıklamalar

Şekil 5. Bir Ders Planının Uygulamanın Değerlendirilmesi Bölümüne Örnek

Bu bölümde yapılacak değerlendirmenin amacı uygulamanın başarıya ulaşma derecesini tarafsız olarak belirleyebilmektir (Bursalıoğlu 2021). Ders planlarının ve uygulamanın değerlendirilmesi bölümüne bir şeyler yazılmasına gerek görülmemişse ya plan çok iyi hazırlanıp uygulanmış ya da öğretmen eksiklikleri görememiştir (Başar, 2016). Buraya kadar değinilenler doğrultusunda örnek bir ders planı, Şekil 6’da sunulmuştur.

Bölüm I

Ders Adı	Türkçe
Sınıf	5. Sınıf
Temanın Adı	Birey ve Toplum
Konu	Memleket İsterim
Önerilen Süre	80 Dakika (2 Ders Saati)

Bölüm II

Öğrenci Kazanımları/ Hedef ve Davranışlar	- Duygu, düşünce ve izlenimlerini güzel Türkçe ile ifade edebilme 1- Sınıf tartışmalarına gönüllü olarak katılma. 2- Düzgün ve anlaşılır bir şekilde kendini ifade etme. 3- Hikâye yazma. - Dinleme ile ilgili ilkeleri uygulayabilme 1- Okunan metnin üzerinde dikkatini toplama. 2- Okuyucunun ve dinleyicinin dikkatini dağıtmadan dinleme
--	---

	3- Konuşma etkinliklerine katılabilmek için söz isteme. - Sesli okuma ile ilgili ilkeleri uygulayabilme 1- Okuma hızını okumanın amacına göre ayarlama. 2- Sesini dinleyicilerin rahatça duyabileceği şekilde ayarlama. 3- Noktalama işaretlerine uygun duraklamalar yapma. - Düzeyine uygun bir metni yazarken yazım kurallarını uygulayabilme 1- Kullandığı kelimeleri doğru yazma. - Okuduğu metni yorumlayabilme 1- Metne uygun başlık bulma. - Metni okuduğunda anlayabilme 1- Anlamını bulduğu kelimeleri cümle içerisinde kullanma. 2- Şiirin konusunu ve ana duygusunu bulma. 3- Gerçek ve mecaz anlamlı kelimeleri ayırt etme. 4- Metindeki abartılı ifadeleri ayırt etme. T.5.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.5.2.3. Konuşma stratejilerini uygular. T.5.2.4. Konuşmalarında beden dilini etkili bir şekilde kullanır. T.5.2.5. Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır. T.5.3.2. Metni türün özelliklerine uygun biçimde okur. T.5.3.4. Okuma stratejilerini kullanır. T.5.3.5. Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder. T.5.3.14. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler. T.5.3.17. Metni yorumlar. T.5.3.19. Metinle ilgili sorulara cevap verir. T.5.3.24. Okuduğu metnin içeriğine uygun başlık/başlıklar belirler. T.5.3.31. Okudukları ile ilgili çıkarımlarda bulunur. T.5.3.33. Okuduğu metindeki gerçek, mecaz ve terim anlamlı sözcükleri ayırt eder. T.5.4.3. Hikâye edici metin yazar. T.5.4.4. Yazma stratejilerini uygular.
--	---

	T.5.4.9. Yazdıklarını düzenler. T.5.4.10. Yazdıklarını paylaşır. T.5.4.15. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.
Tema Kavramları ve Sembolleri / Davranış Örüntüsü	Şiir ve şiir türünün özellikleri, şiirde ana duygu, abartma, gerçek ve mecaz anlam
Güvenlik Önlemleri (varsa)	- Sınıfta saygı ve hoşgörü ortamının oluşturulması. - Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilecekleri bir ortamın hazırlanması. - Sınıfın düzenli olarak havalandırılması. - Elektrik prizlerinin kontrol edilmesi.
Öğrenme- Öğretme Yöntem ve Teknikleri	Soru-cevap, anlatım, tartışma, problem çözme
Kullanılan Eğitim Teknolojileri, Araç-Gereçler ve Kaynakça	Ders Kitabı, Akıllı Tahta, Türkçe Sözlük, İmlâ Kılavuzu, Deyimler ve Atasözleri Sözlüğü

Bölüm III

Öğrenme- Öğretme Etkinlikleri	
- Dikkat çekme - Güdüleme - Gözden geçirme - Derse geçiş - Bireysel öğrenme etkinlikleri (ödev, deney, problem çözme, vs.) - Grupla öğrenme etkinlikleri (proje, gezi, gözlem, vs.) - Özet	- “Memleket İsterim” türküsü akıllı tahtadan açılıp dinletilecek. - “Nasıl bir ülkede yaşamak istersiniz?” sorusu sorularak öğrencilerin cevapları alınacak. - Metinle ilgili görseller incelenecek. - Memleket İsterim adlı şiir okunacak ve okutulacak. - Şiirden hareketle sözcüklerin anlamı tahmin edilecek. - Anlamı bilinmeyen sözcükler tespit edilecek ve sözlükten anlamlarına bakılacak ve birer cümle içerisinde kullanılacak. - Şiirle ilgili soruları öğrencilerin cevaplamaları istenecek ve bu yolla şiirin içeriği ile ilgili yorumlar yapılacaktır. - Şiirde beğendikleri yerleri nedenleriyle beraber açıklamaları istenecek. - Şiirin konusu ve ana duygusunu bulmaları istenecek. - Şiire farklı başlıklar bulmaları istenecek.

	- Metinle ilgili görselleri yorumlamaları istenecek. - Gerçek ve mecaz anlamlı sözcükler kavratılacak - Şiirden hareketle abartma kavramı öğretilecek. - Hikâye yazmaları ve yazdıkları hikâyeye birer başlık bulmaları istenecek. - Yazılan hikâyelerden bazıları sesli olarak okutulacak. - Arkadaşlarının yazmış olduğu hikâyeyi değerlendirmeleri istenecek.
--	---

Bölüm IV

Ölçme- Değerlendirme	
- Bireysel ve grupla öğrenme etkinliklerine yönelik ölçme-değerlendirme - Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve ileri düzeyde öğrenme hızında olan öğrenciler için ek ölçme-değerlendirme etkinlikleri	- Öğrencilerin Türkçeyi kullanma becerilerinin ölçülmesi. - Kendini ifade edebilme becerisinin ölçülmesi. - Gerçek ve mecaz anlamlı kelimelerin cümle içerisinde kullanılmasının istenmesi. - Abartılı cümleler kurmasının istenmesi. - Yazdıkları hikâyenin ve hikâyeye buldukları başlığın değerlendirilmesi.
Dersin Diğer Derslerle İlişkisi	Diğer derslerde de Türkçenin doğru ve düzgün bir şekilde kullanılması.

Bölüm V

Planın Uygulamasına İlişkin Açıklamalar	
---	--

Ders Öğretmeni

Uygundur

Ad Soyad

... / .../...

İmza

Okul Müdürü

Ad Soyad

İmza

Şekil 6. Ders Planı Örneği

2.5.İlgili Araştırmalar

Yıldırım ve Yıldırım (2020) ilkököl ve ortaoköl öğretmenlerinin ders planlama algılarını ve bu algıların çeşitli değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bir araştırma yapmıştır. Araştırma bulguları, öğretmenlerin ders planlama yeterlikleri ile ders planlamaya ilişkin teorik ve uygulamaya dayalı yeterlikleri açısından kendilerini yeterli gördüklerini ortaya koymuştur. Öğretmenlerin çoğunun daha önce ders planlamaya yönelik hizmetiçi eğitim veya özel bir kurs almadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu ders planlamanın gerekli olduğunu düşünmekte ve bu süreci bir külfet olarak görmemektedir. Bununla birlikte, öğretmenlerin ders planlama yeterlik algılarının cinsiyet, mesleki kıdem, çalışılan okul türü ve külfet algısı açısından farklılaştığı belirlenmiştir.

Koyunkaya ve Daştan (2019) matematik öğretmen adaylarının ders planlarının teknoloji entegrasyonu açısından değerlendirilmesi amacıyla ortaöğretim matematik öğretmen adaylarının teknoloji temelli bir ders sonunda hazırladıkları ders planlarını doküman analizi yöntemiyle incelemiştir. Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının hazırladıkları ders planlarında seçtikleri teknolojik araçlar ile belirledikleri kazanımların amaçlarını büyük oranda karşıladıklarını ortaya koymuştur. Bununla birlikte, teknoloji seçimi ve teknolojiyi etkili bir şekilde derslerine entegre edip öğretim program hedefleri ve öğretim stratejilerine uyumlu planlar geliştirirken, adayların alan, pedagoji ve teknoloji bilgilerini sentezlemede zorluk çektikleri tespit edilmiştir. Çalışma sonuçları, öğretmen adaylarının teknoloji ve alan bilgileri ile birlikte pedagojik bilgilerinin de geliştirilmesinin öğretmen eğitime katkı sağlayacağını vurgulamaktadır. Ayrıca, öğretmen adaylarının öğrendikleri bilgileri uygulamaya yansıtabilecekleri ders planları hazırlama ve uygulama fırsatlarının sağlanmasının, öğretmenlik mesleğine hazırlanmaları açısından faydalı olacağı belirtilmiştir.

Maden ve Ustabulut (2022) hizmet öncesi eğitim alan Türkçe öğretmen adaylarının ders planlamaya yönelik öz yeterlik algılarını ve çeşitli değişkenlerin bu yeterlik algısı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının Türkçe dersini planlama konusunda kendilerini yeterli gördüklerini ortaya koymuştur. Cinsiyetin öz yeterlik algıları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı belirlenirken, sınıf seviyesi ve akademik başarı ortalamasının ders planı hazırlama yeterlik algısını artırdığı tespit edilmiştir. Özellikle üst sınıflardaki adayların ders planlama konusunda daha yüksek öz yeterlik algısına sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma, öğretmen adaylarının mesleki gelişim süreçlerinde ders planlama becerilerini artırmanın önemini vurgulamaktadır.

Aşıroğlu ve Akran (2018) tarafından gerçekleştirilen araştırma, öğretmen adaylarının öğretim ilke ve yöntemleri dersine yönelik hazırladıkları ders planlarını ve öğretim uygulamalarını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının ders planlama performanslarının genel olarak orta düzeyde olduğunu, ölçme ve değerlendirme etkinliklerinde düşük performans sergilediklerini ancak eğitim durumlarını düzenlemede iyi bir performans sergilediklerini ortaya koymuştur. Araştırmada, öğretmen adaylarının en çok kazanım yazmada zorlandıkları, öğretim ilke ve yöntemlerine ilişkin kazanımları sadece bilgi düzeyinde edindikleri, kavramların kullanımına ilişkin uygulamalarda zorlandıkları, anlatım yönteminin dışına çıkamadıkları ve değerlendirme etkinliklerine yeterince yer vermedikleri tespit edilmiştir. Bu bulgular, öğretmen adaylarının mesleğe atıldıktan sonra yöntem ve tekniklerin çeşitlendirilmesinde zorluk yaşamamaları için ders planlama ve öğretim uygulamalarındaki eksikliklerin giderilmesinin önemini vurgulamaktadır.

Coşkun vd.'nin (2009) gerçekleştirdiği çalışma, Türkçe öğretmeni adaylarının öğretimi planlama, uygulama ve değerlendirme yeterlik algılarını çeşitli değişkenler açısından değerlendirmiştir. Araştırma bulguları, Türkçe öğretmeni adaylarının öğretimi planlama, uygulama ve değerlendirme yeterlik algılarının genel olarak düşük seviyede olduğunu ortaya koymuştur. Bununla birlikte, adayların cinsiyet, mezun oldukları lise türü, devam ettikleri programı tercih sırası ve not ortalamaları gibi değişkenler açısından yeterlik algılarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak, öğretmen adaylarının bölümden memnuniyet düzeylerinin artması ile birlikte, öğretimi planlama, uygulama ve değerlendirme yeterlik algılarının da arttığı tespit edilmiştir. Bu çalışma, öğretmen adaylarının mesleki gelişim süreçlerinde yeterlik algılarını artırmak amacıyla, öğrenim gördükleri bölümden memnuniyetlerini artıracak eğitim ortamlarının sağlanmasının önemini vurgulamaktadır.

Yıldırım ve Gündoğdu (2004) tarafından gerçekleştirilen araştırma, öğretmenlerin yıllık ve ünite planlarına yönelik algılarını incelemiştir. Bu araştırmada, öğretmenler arasında yıllık planların gerekliliği konusunda genel bir görüş bulunmakla birlikte, ünite planlarının gerekliliği konusunda görüş ayrılıklarının mevcut olduğu tespit edilmiştir. Araştırma bulgularına göre, öğretmenler planlarını hazırlarken çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu zorlukların başında, ünite planlarının detaylı olması ve kazanımların fazlalığı gelmektedir. Özellikle, kazanımların tekrar tekrar yazılması öğretmenler tarafından yoğun bir şekilde dile getirilen bir sıkıntı olarak belirtilmiştir. Ayrıca, araştırma sonuçları, öğretmenlerin yıllık planların tüm öğretmenler için ortak olması gerektiğini ve öğretmenler arası iş birliğinin artırılması gerektiğini düşündüklerini ortaya koymuştur.

Ünver (2002) tarafından yapılan araştırma, okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları esnasında, gerçek yaşam koşullarında kullanabilecekleri bir ders planı modeli oluşturup oluşturamadıklarını incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın sonuçları, öğretmen adaylarının büyük bir kısmının gerçek yaşam koşullarında kullanılabilir bir ders planı modeli geliştiremediklerini ortaya koymuştur. Bu durum, öğretmen adaylarının ders planına dair önkoşul derslerde öğrendiklerinde değişiklik yapamadıklarını, yapılabilen değişikliklerin ise çoğunlukla öğretim elemanlarının yönlendirmesiyle gerçekleştiğini göstermektedir. Ayrıca, öğretmen adaylarının neredeyse yarısının öğretmenlik uygulaması sürecinde hazırladıkları ders planlarını gerçek yaşamda kullanamayacağını düşündüğü belirlenmiştir. Çalışma, öğretmen adaylarının ders planı hazırlama sürecinde güdülenmeye ve daha fazla rehberliğe ihtiyaç duyduklarını ortaya koymuştur. Bu bulgular, öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları sırasında, gerçek yaşam koşullarına uygun ders planı modelleri geliştirmeleri için deneyim kazanmalarının önemini vurgulamaktadır.

Büyükbayraktar ve Kurban (2023), fen bilimleri öğretmen adaylarının Bilim Merkezine Sanal Gezinti öğretim materyalini kullanarak hazırladıkları ders planlarını inceledikleri bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmanın sonucunda, öğretmen adaylarının dersin amacını açık bir şekilde belirttikleri ve derste yapılacak etkinlikleri bu amaca uygun olarak tasarladıkları tespit edilmiştir. Ayrıca, derse giriş aşamasında öğrencilerin dikkatini çekecek unsurların etkili bir biçimde belirtildiği görülmüştür. Ancak, ders planlarında sanal gezinti ve çalışma yaprağı uygulamaları ile soru-cevap gibi geleneksel tekniklerin ötesinde farklı yöntem ve tekniklerin kullanılmadığı anlaşılmıştır. Fen bilimleri öğretmen adaylarının, ders planlarında öğrencilerin aktif katılımına uygun etkinlikler tasarladığı görülmekle birlikte, aktif katılımı sağlamak için neler yapılacağı ve değerlendirme yöntemlerine dair detaylı bilgilerin eksik olduğu belirlenmiştir. Bu eksikliklerin, ders uygulamalarına olumsuz yansiyebileceği düşünülmektedir. Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının ders planlarında amacın açık bir şekilde ifade edilmesi konusunda başarılı olduklarını göstermektedir, bu da adayların dersin amacını öğretim programına uygun olarak kazanımlarla ilişkilendirdiklerini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, belirlenen etkinliklerin kazanımları kapsama konusunda yetersiz olduğu görülmüştür.

Şahin ve Yağbasan (2012), fizik eğitiminde yaratıcı drama yönteminin kullanımını ve bu yöntemin fizik konularının somutlaştırılması üzerindeki etkilerini incelemiştir. Araştırma kapsamında, üniversite birinci sınıf fizik öğretmen adaylarıyla birlikte gel-git olayını temel alan bir ders planı hazırlanmış ve bu planın uygulaması gerçekleştirilmiştir. Uygulama

sonuçları, öğrencilerin gel-git olayını anlamada kayda değer ilerlemeler kaydettiğini ve ders planının öngörülen kazanımlarına ulaşıldığını göstermektedir. Çalışma, yaratıcı dramının fizik eğitiminde sadece küçük yaş gruplarında değil, ergen ve yetişkin yaş gruplarında da etkili bir yöntem olarak kullanılabileceğini ortaya koymaktadır. Araştırma bulguları, eğitimciler için yaratıcı drama temelli ders planlarının geliştirilmesinin önemini vurgulamaktadır.

Akyol (2016) kesirlerde işlemler konusuna yönelik hazırlanan bir ders planının değerlendirilmesi amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmada, ders planının etkililiği ön test-son test başarı puanları arasındaki fark ile ölçülmüş ve ön test-son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Ayrıca bilgi, kavrama ve uygulama düzeylerinde de anlamlı farklar bulunmuştur. Bu çıktı-girdi farkı, ders planının başarıyla uygulandığını ve programın etkili olduğunu göstermektedir. Araştırma sonuçları, ders planının etkili olduğunu ve bu tür planların hazırlanarak uygulanmasının faydalı olacağını vurgulamaktadır.

Yıldırım ve Öztürk (2002) öğretmenlerin ilköğretim düzeyinde günlük plan hazırlama süreçlerinde öncelik verdikleri hususlar, karşılaştıkları sorunlar ve bu planların etkililiği ile yeterliliğinin artırılmasına yönelik önerilerini inceleyen bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, öğretmenler günlük plan hazırlarken öncelikle öğrencilerin yaş ve beceri gibi özelliklerini dikkate almaktadır. Bunun yanı sıra, mevcut araç-gereç ve materyaller, ders programı ve ders kitabı da önemli ölçüde göz önünde bulundurulmaktadır. Araştırma, öğretmenlerin deneyim, yerleşim birimi ve cinsiyet değişkenleri ile günlük plan hazırlama öncelikleri arasında anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur. Deneyimli öğretmenler, ders konularına ayrıntılı yer verme konusunda daha az deneyimli meslektaşlarına göre daha fazla öncelik vermektedir. Köylerde görev yapan sınıf öğretmenleri ise il ve ilçelerde görev yapanlara kıyasla günlük planlarda davranışları daha ayrıntılı yazma eğilimindedir. Cinsiyet ile öğrenci özelliklerini dikkate alma arasında da önemli ilişkiler bulunmuştur. Öğretmenlerin plan hazırlama sürecinde karşılaştıkları başlıca sorunlar arasında kaynak yetersizliği, araç-gereç eksikliği ve çevre olanaklarının kısıtlılığı öne çıkmaktadır. Ayrıca, plan hazırlama sürecinde kullanılabilecek örnek planların eksikliği, ders kitaplarının yetersizliği ve sık değiştirilmeleri de sorunlar arasında listelenmiştir. Zaman yetersizliği ve deneyim eksikliği de öğretmenler tarafından sıkça dile getirilen diğer sorunlar olarak belirtilmiştir. Öğrenci düzeyinin yetersizliği, derse ilgisizlik ve sınıf kalabalıklığı gibi etkenler, planların uygulanmasını zorlaştırmaktadır. Ayrıca, planların çok ayrıntılı olması,

tekrarların fazla olması, davranış sayısının çokluğu ve bu davranışların belirli kalıplara uygun olarak hazırlanma zorunluluğu, öğretmenlerin karşılaştığı zorluklar arasında yer almaktadır. Bu bulgular, öğretmenlerin planlama sürecindeki ihtiyaç ve sorunlarının daha iyi anlaşılması ve çözüm yollarının geliştirilmesi açısından önemlidir.

Karagöz vd. (2017) tarafından gerçekleştirilen araştırma, öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında hazırladıkları ders planlarının biçim ve içerik açısından değerlendirilmesini ve bu bölümler arasındaki tutarlılığın belirlenmesini amaçlamıştır. Araştırma sonuçlarına göre, ders planlarının biçimsel olarak önemli eksiklikler taşımadığı, ancak içeriğin düzenlenmesinde bazı sorunlar yaşandığı ve biçim ile içerik bölümleri arasında genel bir tutarlılık sağlandığı belirlenmiştir. Dikkat çekme bölümünün hazırlanmasında öğretmen adaylarının zorluk yaşamadıkları fakat güdüleme bölümünün gözden geçirme şeklinde hazırlandığı gözlenmiştir. Gözden geçirme bölümlerinin bazı öğretmen adayları tarafından düzenlenmemesi veya diğer aşamalarla karıştırılması nedeniyle yazımında zorluklar yaşandığı tespit edilmiştir. Türkçe öğretmeni adaylarının hazırladığı ders planlarında ara özet ve ara geçiş yapılmadan doğrudan dersin veya etkinliklerin işlenişine geçildiği gözlemlenmiştir. Yöntem ve teknikler açısından biçim ve içerik bölümleri arasında genel bir uyum sağlandığı, kullanılan eğitim teknolojileri ve araç-gereçler açısından da bu uyumun sürdüğü belirlenmiştir. Ancak, amaç ve kazanımlar açısından bazı planlarda uyumsuzluklar olduğu saptanmıştır. Sonuç bölümünde, öğretmen adaylarının Türkçe öğretim programına ve literatüre uygun ölçme-değerlendirme araçlarına yer verdikleri görülmektedir. Bu bulgular doğrultusunda, Türkçe öğretmeni adaylarının ders planı hazırlama konusunda genel bir yeterlik sağladıklarını göstermektedir.

Erden ve Dilekçi (2022) Türkçe öğretmenlerinin öğretmen kılavuz kitapları ve ders planlarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma bulgularına göre; Türkçe öğretmenleri, öğretmen kılavuz kitaplarını dersin daha verimli geçmesi için bir ihtiyaç olarak görmekte ve yasal bir zorunluluk olmasına rağmen önemli bir kısmının ders planı yapmadığı, ders planı yapanların ise bu planlardan istenilen düzeyde yararlanamadığı tespit edilmiştir. Kılavuz kitapların olmadığı bir ortamda öğretmene programın hedeflediği bilgi, beceri ve yetkinliklere ulaşmada yol gösterecek kaynakların eksikliği dikkat çekmektedir. Araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerinin büyük çoğunluğu kılavuz kitaplarının gerekli olduğunu belirtmiş, bu kitapların öğretmene kolaylık sağladığını, rehberlik ettiğini, öğretim programıyla ilişki kurduğunu, güven verdiğini ve öğretimde birlik sağladığını vurgulamıştır. Bazı öğretmenler, kılavuz kitap olmadığı için ders planı

hazırladıklarını, bazıları ise ders planı hazırlamadan ders işlediklerini ifade etmiştir. Ayrıca, bazı öğretmenler ders planlarının dersi olumlu etkilemediğini belirtmiştir. Bu bulgular, araştırmaya katılan öğretmenlerin önemli bir bölümünün öğretmen kılavuz kitaplarını dersin verimli geçmesi için yol gösterici bir kaynak olarak değerlendirdiklerini göstermektedir.

Oğuz (2009), İngilizce öğretmenliği öğretmen adaylarının ders planı hazırlamaya ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla bir çalışma gerçekleştirmiştir. Araştırma bulguları, İngilizce öğretmenliği öğretmen adaylarının yarısından fazlası, öğretmenlerin hazır yapılmış planları kullanmayı tercih ettikleri yönünde bir görüşe sahip olduğunu ortaya koymuştur. Öğretmen adayları, uygulama okullarında öğretmenlerin planlama davranışlarını tam anlamıyla gözlemleyemediklerini ve bu nedenle bu davranışları kendilerine örnek alamadıklarını belirtmişlerdir. Adayların yaklaşık yarısı, deneyimli öğretmenlerin her gün yazılı olarak plan hazırlamalarının gerekmediği düşüncesindedir. Araştırma, öğretmen adaylarının ders planı hazırlamaya ilişkin görüşleri arasında cinsiyet ve İngilizce öğretmenliğine duyulan ilgiye göre anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir. Bulgular, öğretmen adaylarının ders planlarının hazırlanmasıyla ilgili olarak olumlu görüşlere yeterince sahip olmadıklarını, öğretmen adaylarının ders planları konusunda daha olumlu görüşler geliştirebilmeleri için hem öğretim elemanlarının hem de okullardaki uygulama öğretmenlerinin örnek davranışlar sergilemesinin önemine işaret etmektedir.

Özen vd. (2019) öğretmen adaylarının, aday öğretmen yetiştirme programına ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bir araştırma yapmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının, danışman öğretmen rehberliğinde hazırlamaları gereken ders planlarına dair algıları değerlendirilmiştir. Bulgular, aday öğretmenlerin büyük çoğunluğunun her gün düzenli ve eksiksiz ders planı hazırladıklarını ifade ettiklerini göstermektedir. Katılımcıların görüşlerine göre, öğretmenler ders planlarını düzenli bir şekilde hazırlamakta, bu sayede eğitim hedeflerine ulaşmak için öğretim konularında hangi tür etkinliklerin seçileceği, hangi kaynak ve araçların kullanılacağı, hangi tamamlayıcı kaynaklardan yararlanılacağı gibi unsurları planlayarak sınıfa hazırlıklı bir şekilde girmektedirler. Bununla birlikte, bazı öğretmen adayları, ders planlarıyla birlikte kılavuz kitap kullanımının kendilerini kısıtladığını ve öğretmenin etkinliğini azalttığını belirtmiştir. Araştırmaya katılan aday öğretmenlerin bir kısmı, danışman öğretmenlerin plan hazırlama sürecine yeterince katılım göstermediğini, sadece bir kez gösterip sonra rehberlik etmediklerini; bazıları ise danışman öğretmenlerinin ders planı hazırlama konusunda hiç bilgi vermediklerini ifade etmiştir.

Oğuz ve Bayındır (2009) ilköğretim okulu öğretmenlerinin ders planlarını hazırlama süreçlerini öğretmenlerin görüşlerine dayanarak belirlemeyi amaçlayan bir çalışma gerçekleştirmiştir. Araştırma bulguları, ilköğretim okulu öğretmenlerinin neredeyse yarısının ders planlarını çoğunlukla programdaki kazanımlar doğrultusunda hazırladığını ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin üçte biri, konuları öğrencilerin yaşadığı çevreye göre düzenleyip güncellediklerini belirtmiştir. Bununla birlikte, öğretmenlerin yarıdan fazlasının programda yer alan öğelere çoğunlukla aynen yer verdikleri anlaşılmaktadır. Öğretmenler, planlarını hazırlarken ünitelendirilmiş yıllık planlar, öğretmen kılavuz kitapları, öğrenci ders kitapları ve öğrenci çalışma kitaplarından yararlandıklarını ifade etmiştir. Ders planlama sürecinde karşılaşılan başlıca sorunlar; etkinlikler, ders araç gereç ve kaynakları, öğrenciler ve ders süresinin kullanımı ile ilgilidir. Özellikle, öğrencilerin ilgisiz, isteksiz ve dikkatsiz olmaları bu sorunların başında gelmektedir. Araştırma, öğretmenlerin dersleri öğrenci merkezli olarak planlamalarını sağlamak amacıyla hizmet içi eğitim verilmesinin önemini vurgulamaktadır.

Bozaslan vd. (2012) ilköğretim okullarındaki sınıf öğretmenlerinin eğitim programlarına uygun olarak dersi planlama, sınıf ortamı düzenleme ve konuya uygun materyal hazırlamadaki yeterlikleri ile sosyo-kültürel özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, sınıf öğretmenlerinin fiziki ortam hazırlamaya yönelik yeterliklerinin cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, kadın öğretmenlerin ortalamalarının erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Anne ve baba geliri, meslekleri ve eğitim düzeyi, öğrenci sayısı ve okul türü gibi değişkenler ile fiziki ortam hazırlama, derse hazırlık planları ve konuya uygun materyal hazırlama yeterlikleri arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Ayrıca, sınıf öğretmenlerinin konuya uygun materyal hazırlama yeterlikleri ile aile büyüklüğü arasında anlamlı bir fark saptanmış, çekirdek aileye sahip olan öğretmenlerin ortalamalarının geniş aileye sahip olanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna karşılık, mesleki kıdem, kardeş sayısı ve doğum yeri değişkenleri ile fiziki ortam hazırlama, derse hazırlık planları ve konuya uygun materyal hazırlama yeterlikleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bulgular, öğretmenlerin ders hazırlama ve uygulama süreçlerindeki yeterliklerinin, çeşitli sosyo-kültürel faktörler tarafından etkilenebileceğini göstermektedir.

Kılıç (2010), yeniden yapılandırılmış ilköğretim programlarında sınıf öğretmenlerinin planlama konusunda karşılaştıkları sorunları belirlemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmada, ilköğretim okullarında uygulanan hazır planlarla ilgili

öğretmenlere çeşitli sorular yöneltilmiştir. Araştırma bulgularına göre, hazır planların kullanımı açısından kadın ve erkek öğretmenlerin görüşleri arasında ve mesleki kıdem grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak, ünitelendirilmiş yıllık plan yapmanın gerekliliği konusunda erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre daha fazla inanç taşıdığı tespit edilmiştir. Kadın ve erkek öğretmenlerin, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre plan yapmanın gerekliliğine olan inançları benzerdir; ancak, kadın öğretmenler internet aracılığıyla yayınlanan planları erkek öğretmenlere göre daha az onaylamaktadır. Öğretmenlerin cinsiyeti açısından, planların konuları takip etme ve yeni fikirler üretmek öğrenme yaşantılarını zenginleştirmeye katkıda bulunma konusunda bir farklılaşma saptanmamıştır. Öğretmenlere hazır olarak sunulan planlarda, içeriğin işlenmesi süresinin yeterliliği ve planların bireysel farklılıklar ile farklı zekâ alanlarını ön plana çıkarma niteliği açısından mesleki kıdeme bağlı olarak farklılaşmalar olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin mesleki kıdem gruplarına göre, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alarak plan yapma konusundaki görüşleri benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte, öğretmen kılavuz kitaplarında verilen planların kullanımı konusunda mesleki kıdem grupları arasında farklılıklar tespit edilmiştir. Hazırlanan günlük planların öğretmen görüşleri doğrultusunda hazırlanması, mesleki kıdemi yüksek olan öğretmenler lehine bir farklılık göstermektedir. Ayrıca, öğretmenler hazır planları kendi okul ve ders durumlarına göre uyarlama konusunda da mesleki kıdem açısından farklılıklar göstermektedir.

Yücel ve Mızıkacı (2023) eğitim fakültesi dördüncü sınıf öğrencilerinin Öğretmenlik Uygulaması sürecindeki uygulamalarını, öğrencilerin kendi bildirimlerine göre değerlendirmeyi amaçlayan bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonuçları, öğrencilerin Öğretmenlik Uygulaması dersi sırasında öğretim süreci aşamalarını uygulama düzeylerinin genel olarak yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrencilerin uygulama düzeyleri, ders anlatım sayıları ve uygulama öğretmeni tarafından izlenme sıklıklarına göre değişiklik göstermektedir; ancak, uygulama öğretim üyesi tarafından izlenme sayılarına bağlı değişim göstermemektedir. Ayrıca, öğrencilerin öğretimi planlama aşamasındaki uygulama düzeyleri, hazırladıkları ders planı sayısına göre farklılık göstermektedir. Ders planı hazırlama sayısı en yüksek olan öğrenciler, öğretim sürecini uygulamada daha yüksek bir düzey sergilemektedir. Bu bulgular, ders planı hazırlamanın, öğrencilerin mesleki bilgi ve becerilerini geliştirici ve mesleki yeterliliği kazanmada önemli bir etken olduğunu vurgulamaktadır. Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında izleme, denetleme, rehberlik ve değerlendirme etkinliklerinin iyileştirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Bu iyileştirmeler,

öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerini destekleyerek daha etkili bir öğretim deneyimi yaşamalarına katkı sağlayabilir.

Kaya (2023) ortaokul yedinci sınıf sosyal bilgiler dersinde nüfus konusunun öğrenilmesine yönelik etkin öğrenme temelli ders planı yaklaşımının etkisini inceleyen bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma bulgularına göre, kız ve erkek gruplarının ön test ve son test toplam öğrenme puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak, katılımcıların eğitim öncesi ve sonrası ortalama öğrenme puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir, bu da etkin öğrenme temelli ders planının eğitim programına bağlı olarak katılımcıların öğrenme düzeylerini artırdığını ortaya koymaktadır. Araştırmanın sonuçları, etkin öğrenme temelli ders planı yaklaşımı için geliştirilen diyalog ve okuma metinleri, eğitsel oyunlar, etkinlikler ve alıştırmaların öğrencilerin ilgisini çektiğini göstermiştir. Öğrenciler, uygulama sürecinde sık sık söz alarak konu ile ilgili bilgi ve deneyimlerini aktarmış, böylece etkin katılım göstermişlerdir. Bu bağlamda, etkin öğrenme temelli ders planı yaklaşımı, öğrencilerin derslere aktif katılımını desteklemektedir. Ayrıca, yapılan ölçümler, bu yaklaşımın yabancı dil öğretiminde de etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Baharun ve Adhimiy (2018) öğretim programı geliştirme sürecinde yaratıcı ders planlarının önemini inceleyen bir çalışma yapmışlardır. Öğretim programlarının, bir ülkenin eğitim hedeflerini gerçekleştirmek için temel bir belge olduğunu ve öğrencilere aktarılabilecek değerler açısından büyük bir öneme sahip olduğunu belirtmişlerdir. Öğretim programlarının geliştirilmesinde birçok farklı yol bulunmakla birlikte, yaratıcı ders planlarının kullanılmasının da oldukça etkili bir yöntem olduğu vurgulanmıştır. Ancak öğretmenlerin genellikle öğretim programına odaklanırken ders planlarını ihmal ettiği sonucuna ulaşmışlardır. Bu durum, öğrenme süreçlerinin durağanlaşmasına ve öğrencilerin motivasyonlarının düşmesine neden olmaktadır. Yapılan araştırma ders süreçlerinin daha verimli hale getirilmesi için öğretmenlerin yaratıcı ders planlarına daha fazla önem vermesinin önemini vurgulamaktadır.

Ratnawati (2017) özel bir üniversitede yetişkinlere yönelik özel amaçlı İngilizce dersleri için daha etkili bir ders planı geliştirmek amacıyla ilgili bir araştırma yapmıştır. Bu amaç doğrultusunda yeni bir ders planı modeli oluşturmuştur. Bu model, öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde, uygulanabilir ve bilgi verici bir şekilde olması hedeflenerek, mevcut ders planlarının eksiklikleri giderilmiştir. Araştırmada, yeni ders planının öğrencilerin İngilizce becerilerini daha iyi geliştirdiğine ve derslere olan ilgilerini artırdığını göstermektedir. Bu bulgular, ders planlarının geliştirilmesinin önemli olduğu vurgulanmaktadır.

Sabetra vd. (2021) ders planlarının sınıf yönetimine ilişkin bileşenlerini incelemek ve anlamak amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmada ders planlarının, iyi yönetilen ve düzenli bir sınıf ortamı oluşturma'nın önemli bir unsuru olduğu vurgulanmaktadır. Ders planının, sınıf etkinliklerinde yapılacakların iyi organize edilmesindeki rolünü, derslerden önce dersleri planlamanın ve hedefleri belirlemenin öğrencileri derse çekmek için önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Eğitim-öğretimde ders planı yapılmasının derslerin aktarılmasında büyük önem taşıdığı, öğretmenlerin ders süreçlerinde ders planı hazırlamaya daha fazla odaklanmaları gerektiğinin, öğrencilerin motivasyonunun artırılması için oldukça önemli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırma sonuçları, ders planlarının düzenli bir sınıf ortamının oluşturulmasının temel unsurlarından biri olduğunu ve bu süreçteki önemini savunmaktadır.

Vogelsang vd. (2022) Planlamayı Öğrenmek, Düşünmeyi Öğrenerek mi? —Bir Yarıyılık Saha Deneyiminde Mesleki Bilgi, Düşünme Becerileri ve Planlama Becerileri Arasındaki İlişkileri Keşfetmek adlı bir çalışma yapmıştır. Bu çalışma, fizik öğretmen adaylarının ders planlama ve yansıtma becerileri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Ders planlamanın bir tür önceden yapılan yansıtma olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle, öğretmen adaylarının yansıtma becerilerinin, planlama becerileriyle pozitif bir ilişkisi olduğu varsayılmaktadır. Ancak bu konudaki yeterli gözlem yapılamamıştır. Öğretmen adaylarının içerik bilgisi ve pedagojik içerik bilgisi, yansıtma ve planlama becerileri, uygulama öncesi ve sonrası değerlendirilmiştir. Yapılan analizler, yansıtma becerilerinin planlama becerileri üzerinde neredeyse hiç etkisi olmadığını göstermiştir. Yansıtma becerileri, öğretmen adaylarının planlama becerilerine, bilgi düzeylerinin ötesinde bir katkı sağlamamıştır. Bu sonuçlar, her iki becerinin de bağımsız yetenekler olabileceğini göstermektedir. Bu çalışma, öğretmen eğitimi programlarında öğretmenlerin mesleki bilgi ve becerilerinin gelişimini tanımlayan modellerin daha da geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, yansıtma ve ders planlamanın uygulama eğitimlerinde daha iyi bir şekilde bütünleştirilmesi için yeni kavramların geliştirilmesi gerekmektedir. Çalışmanın sonuçları, yansıtmanın başkalarının fizik öğretimini gözlemlemek ve onlara yansıtma yoluyla planlama becerilerinin geliştirilmesinde yeterli bir şekilde kullanılmadığını göstermektedir. Bu bulgulara göre, beceri geliştirmenin ortalaması için yansıtma ve ders planlamasıyla daha iyi ilişkili olan eğitim kavramlarının geliştirilmesine ihtiyaç olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Khoiriyah vd. (2021) öğretmenlik uygulama programında öğretmen adaylarının mesleki kimliklerinin nasıl şekillendiğini belirlemek amacıyla öğretmen kimliği üzerine kapsamlı bir çalışma gerçekleştirmiştir. Araştırma bulgularına göre hizmet öncesi öğretmenlerin çevrimiçi öğretim uygulama programında mesleki kimliklerinin nasıl şekillendiğine dikkat edilmiş ve öğretmen adaylarının hizmet öncesi öğretim hakkındaki görüş ve bağlılığı bulunmaya çalışılmıştır. Çalışmanın bulguları, işbirlikçi ders planlamasının aday öğretmenlerin mesleki kimliğini önemli ölçüde şekillendirebileceğini ortaya koymuştur. Ayrıca, mesleğe başlamadan önce motivasyonlarını ve öz yeterliliklerini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. İşbirlikçi ders planlaması, aday öğretmenlerin fiziksel sınıfa girmeden önce motivasyonlarını ve öz yeterliliklerini artırdığı ve kimlik oluşumlarını olumlu etkilediğini göstermektedir. Bu araştırma ayrıca, çevrimiçi öğretim uygulamasında yer alan işbirlikçi ders planlamasının aday öğretmenlerin gelecekteki meslekleri için öğretmen olma isteklerini güçlendirmelerine imkân sağladığını bildirmektedir.

Yacap (2022) aday öğretmenlerin ders hazırlama uygulamalarını inceleyerek ders planlama deneyimlerinin detaylarını sunmayı amaçlamıştır. Araştırma sonuçları, aday öğretmenlerinin sistematik ders hazırlama yöntemleri kullandığını ve bu süreçte ayrıntılı ders planları oluşturduğunu göstermektedir. Aday öğretmenlerin ders hazırlama becerilerinin iyi olduğu ve gerçek sınıf ortamlarıyla başa çıkma konusunda hazır oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ancak, ders hazırlığında geliştirilmesi gereken bazı alanlar da bulundu da belirtilmektedir. Araştırma bulguları, aday öğretmenlere ders hedefleri ve motivasyon teknikleri konusunda daha fazla eğitim verilmesini önermektedir. Öğretmen Eğitim kurumları, aday öğretmenlerin sadece fen bilimleri değil, diğer ders alanlarında da ders planlama becerilerini geliştirmeye yönelik programlar tasarlanmasının önemine işaret etmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modelinden, araştırma grubundan, veri toplama araçlarından, verilerin toplanmasından, verilerin analizinden söz edilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Ankara ilindeki Türkçe öğretmenlerinin ders planları hakkındaki görüş ve önerilerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımı tercih edilmiştir. Nitel araştırmanın herkes tarafından kabul edilen ortak bir tanımını yapmak güçtür. Nitel araştırmanın birçok tanımının olmasının çeşitli disiplinler içerisinde etkin olarak kullanılmasından kaynaklandığı söylenebilir (Ekiz, 2003, s.27). Nitel araştırmalar, sosyal olay ve olguların nedenlerinin, sonuçlarının veya ayrıntılarının açıklanmasına yardımcı olan önemli bir araştırma çeşididir. (Baltacı, 2017). Nitel araştırma, insana ait yapılarda bulunan bireysel farklılıklara ve insanın doğasına odaklanır. Bu amaçla genellemelerden ziyade bilginin derinliği ve farklılığının önemli olduğu iddiasını savunan nitel araştırma, büyük örneklem yerine daha küçük çalışma gruplarından elde edilen derin ve özellikli verilere odaklanır (Baltacı, 2019).

Nitel araştırmayı, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlamak mümkündür (Yıldırım, 1999). Farklı bilim dallarına göre çeşitlilik gösteren birden çok çeşidi olmakla beraber, nitel araştırmalarda yoğun olarak kullanılan modellerin başında alan çalışmaları, etnografik gözlemler, örnek olay incelemeleri, eylem araştırmaları, fenomenolojik çözümlemeler, dayanaklı kuram (grounded theory) ve tarihsel araştırmalar gelmektedir (Şimşek, 2018, s. 106).

Bu araştırmada nitel araştırma yaklaşımının modellerinden biri olarak kabul edilen temel nitel araştırma modeli kullanılmıştır (Ary vd., 2009). Temel nitel araştırma modeli, araştırmada temel nitel anlayışın baskın olduğu ve nitel veri toplama tekniklerinin işe koşulduğu bir yöntemdir. Nitel araştırmaların temellerini oluşturan bakış açılarından biri olan fenomenoloji, olguların açıklanması ve betimlenmesine odaklanmaktadır (Tekindal ve Uğuz Arşu, 2020). Araştırmada tercih edilen temel nitel araştırma modeli, ders planlarına yönelik eğitimcilerin zihinlerinin derinlerinde yatan anlamları çıkarmada yararlı olacağı düşünülerek kullanılmıştır.

3.2.Katılımcılar

Nitel araştırmada belirlenen konuyla ilgili ilk elden verilerin toplanması gerektiğinden, çalışılacak alanla ilgili ön bilgiler edinilmeye çalışılmalı ve alan yakından tanınmalıdır.

Ancak bu sayede araştırma konusu edinilen konuya ilişkin en nitelikli veriyi sağlayabilecek kişiler belirlenebilir. Değinilen hususlar göz önüne alınarak araştırmanın katılımcıları, Ankara ilindeki Türkçe ğretmenleri arasından amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt rneklemeye göre belirlenmiştir. Ölçüt rnekleme, yapılacak olan araştırmalarda gözlem birimleri belli özelliklere sahip olan şahışlar, olaylar, nesneler veya durumlardan oluşturulabilir. Bu durumda örnekleme için belirlenen ölçütü karşılayan birimler (nesneler, olaylar vb.), örnekleme alınırlar (Büyüköztürk vd., 2016, s. 92).

Katılımcılar seçilirken Ankara ilinde görev yapmaları, Türkçe ğretmeni olmaları ve ders planları konusunda deneyimli olmaları için en az 5 yıllık mesleki tecrübeye sahip olmalarına dikkat edilmiştir. Bu araştırmanın örnekleme oluşturulurken katılımcıların görev yaptıkları okulların çeşitlendirilmesine dikkat edilmiştir. Bu nedenle de ulaşılabilirlik açısında Ankara ilinin Keçiören ve Pursaklar ilçelerinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokul, imam hatip ortaokulu ve imam hatip liselerinde görev yapan ve en az 5 yıllık mesleki tecrübeye sahip ve araştırmaya katılım sağlamaya gönüllü olan 21 Türkçe ğretmeni ölçüt örnekleme yöntemine göre seçilmiştir. Katılımcı zellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Özellikleri

		Frekans	Yüzde	Toplam
Cinsiyet	Erkek	9	42.9	21
	Kadın	12	57.1	
Görev Yapılan Okullar	Ortaokul	13	62	21
	İmam Hatip Ortaokulu	4	19	
	İmam Hatip Lisesi	4	19	
Yaş Dağılımları	25 ve altı	0	0	21
	26-30	1	4.8	
	31-35	7	33.3	
	36-40	7	33.3	
	41-45	3	14.3	
	50-55	0	0	
	55 ve üstü	3	14.3	
Eğitim Durumları	Lisans	18	85.7	21
	Yüksek Lisans	3	14.3	
	Doktora	0	0	
Mezun Oldukları Fakülte	Eğitim Fakültesi	18	85.7	21
	Fen Edebiyat Fakültesi	3	14.3	
Görev Süreleri	6-10	4	19	21
	11-15	9	42.9	
	16-20	3	14.3	
	21-25	3	14.3	
	25 ve üstü	2	9.5	

3.3. Veri Toplama Aracı

Nitel araştırmalarda elde edilen veriler gözlem, görüşme ve doküman analizi yollarıyla toplanabilir. (İlgar ve İlgar, 2013). Bu araştırmadaki nitel veriler, görüşme tekniği ile toplanmıştır. Görüşme, en az iki kişi arasında sözlü olarak yapılan bir iletişim sürecidir. Görüşme, araştırmada cevaplanmak istenen sorular ışığında ilgililerden veri toplama şeklinde ifade edilebilir. Görüşme belli bir araştırma konusu veya bir soru hakkında

derinlemesine bilgi sağlar (Büyüköztürk vd., 2016). Görüşmeler yapılandırılma şekillerine göre üç kategoriye ayrılmaktadır. Bunlar tam yapılandırılmış görüşme, yarı yapılandırılmış görüşme ve yapılandırılmamış görüşmelerdir. Bu araştırmada araştırmacı tarafından oluşturulmuş yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanarak katılımcılarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu teknikte, araştırmacı önceden hazırlamış olduğu soruları barındıran görüşme protokolü hazırlar. Bununla beraber araştırmacı görüşmenin akışına bağlı olarak değişik yan veya alt sorularla görüşmenin akışını etkileyebilir ve kişinin cevaplarını açmasını ve ayrıntılandırmasını sağlayabilir (Türnüklü, 2000). Veri toplama aracı iki kısımlı olacak şekilde oluşturulmuştur. Birinci kısım kişisel bilgi formu, ikinci kısım ise görüşme protokolüdür. Kişisel bilgi formunda cinsiyet, yaş, eğitim durumu, dersine girmekte oldukları sınıf düzeyi, kaç yıldır öğretmen olarak görev yaptıkları ve hangi fakülteden mezun oldukları gibi sorulara yer verilmiştir.

Kişisel bilgi formları katılımcılara uygulandıktan sonra katılımcılarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yapılacak olan bu görüşmeler öncesinde 11 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme protokolü hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular literatür çalışmalarından yararlanılarak hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme formu için uygulama öncesinde uzman görüşlerinin alınması amacıyla görüşme formu bir akademisyen, bir eğitim müfettişi ve bir öğretmen olmak üzere üç konu uzmanının görüşleri alınmış ve görüşme formunu değerlendirmeleri istenmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda görüşme soruları daha açık hale getirilmiş ve benzer ifadeler birleştirilerek soru sayısı düşürülmüştür.

3.4.Verilerin Toplanması

3.4.1. Pilot Uygulama

Görüşme soruları hazırlanıp son şeklini aldıktan sonra pilot uygulama yapılmış ve 3 Türkçe öğretmeni ile görüşme yapılmıştır. Yapılan bu görüşmeler sonucunda bazı soruların benzer temalar içerdiği şeklinde dönütler alınmıştır. Katılımcıların dönütleri doğrultusunda bu sorular düzenlenerek yarı yapılandırılmış görüşme protokolüne son şekli verilmiş ve asıl uygulamada bu görüşme protokolü kullanılmıştır. Veri toplama aracı Ek-3’de yer almıştır.

3.4.2. Asıl Uygulama

Bu araştırmada, Ankara ilinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin ders planları hakkındaki görüş ve önerilerinin alınması için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak 21 Türkçe öğretmeniyle bireysel olarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden önce katılımcılara yapılacak olan görüşme ve görüşme süreci hakkında bilgi verilerek katılımcılardan kişisel bilgi formunu doldurması istenmiştir. Yapılacak olan görüşmelerin, katılımcıların izni alınarak ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınacağı belirtilmiş, ses kayıtlarının kimseyle paylaşılmayacağı ve isimlerinin hiçbir yerde kullanılmayacağı belirtilerek katılımcıların daha rahat davranmalarını sağlamaya çalışılmıştır. Daha sonra yapılan görüşmeler katılımcıların izni alınarak ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Bazı katılımcıların ses kaydına izin vermemeleri nedeniyle kendileri ile yapılan görüşmeler not alınarak kayıt altına alınmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Nitel verilerin analizinde üç yöntem kullanılmaktadır. Yıldırım ve Şimşek (2008) bu üç yöntemi şu şekilde tanımlamaktadır. Birinci olarak, elde edilen verilerin özgün şekline mümkün olduğunca bağlı kalınarak ve gerektiğinde katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntı yapılarak betimsel bir yaklaşımla verilerin sunulmasıdır. İkinci yol ise, veriler betimsel bir yaklaşımla sunulmakla birlikte bazı temalar belirlenerek temalar arasında ilişkiler de kurulur. Üçüncü olarak araştırmacı betimleme ve tematik analizin yanında kendi yorumlarını da kullanarak verileri analiz eder. Aynı araştırmada bu üç yaklaşım bir arada kullanılarak da veri analizi yapılabilmektedir. Nitel analizin ilk basamağını oluşturan betimleme kişi, nesne ve olaylara ilişkin temel özelliklerin yazılı olarak ifade edilmesi olarak tanımlanmaktadır. Nitel analiz sürecinde üzerinde çalışılan olgunun eksiksiz ve kapsamlı bir biçimde betimlenmesi büyük önem taşımaktadır (Özdemir, 2010).

Yapılan bu araştırma kapsamında Türkçe öğretmenleri ile yapılan görüşmeler sonucu elde edilen veriler, ses kayıt cihazıyla kayıt altına alındığı için öncelikle bu veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve birkaç kez dinlenerek bilgisayar ortamında yazılı doküman haline getirilmiştir. Elde edilen dokümanlara katılımcılar ile yapılan görüşme sırasına göre K1, K2, K3... gibi isimler verilmiştir. Daha sonra dokümanlar ile ses kayıtları tekrar karşılaştırılarak eksik veya hatalı olan yerler düzeltilmiştir. Görüşmelerin yazıya geçirilmesinde katılımcıların cevapları üzerinde herhangi bir değişikliğe gidilmemiş, katılımcıların

cevapları olduğu gibi korunmuştur. Veri düzenlemesi işlemleri yapıldıktan sonra elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Bu araştırmada nitel verilerin analizinde ve verilerin yorumlanmasında ön yargılardan bağımsız bir tutum sergilenmiştir.

İçerik analizi, toplanan verilerin ayrıntılı incelenmesini ve verileri açıklayan kavram, kategori ve temalara ulaşılmasını gerektirir. İçerik analizinde, toplanan verilere odaklanılır; veri setinde sıklıkla tekrarlanan veya katılımcının vurgu yaptığı olay ve olgulardan kodlar çıkarılır. Kodlardan kategorilere ve kategorilerden de temalara gidilir (Baltacı, 2019).

Verilerin analizinin yapılması, çalışılan veriyle alakalı anlam üretmek ve verilerin neyi içerdiğine dair açıklamalar yapmak amacıyla gerçekleştirilen grupta ve açıklama sürecidir. Bu süreç aynı zamanda alışlagelmiş ve kolaylıkla uygulanabilir yapıları, işleyişleri veya alanda bulunan problemleri ortaya çıkarmak için de kullanılabilir (Çelik, 2020).

Nitel araştırmalarda elde edilen verilerin analizinde araştırmacılara kolaylık sağlayan çeşitli bilgisayar programları vardır. Bilgisayarların nitel araştırmalarda araştırmacıya en önemli katkısı veri analiz aşamasında ortaya çıkmaktadır. Nitel veri analizi yapan yazılımlar yoluyla araştırmacının veri analizi için harcayacağı zaman ve enerjiyi önemli miktarda azaltması mümkündür (İlgar ve İlgar, 2014). Bu programlar sayesinde elde edilen nitel verilerin sistematik bir şekilde değerlendirilmesi yapılabilir ve analiz esnasında kodlama ve ilgili bölümlere hızlı bir şekilde ulaşılabilir. Nitel verilerin analizinde çeşitli bilgisayar programları kullanılabilir. Bu programlar sayesinde temel kodlar oluşturmak, kodları gözden geçirmek, verileri yorumlamak ve belirlenen yapıları birbirleriyle karşılaştırmak mümkün olmakta, kodlama içeriklerine istenildiği anda ve çok çeşitli biçimlerde erişme imkânı sağlamaktadır (Özen, 2012). Bu araştırmadaki verilerin kodlanmasında Maxqda programından faydalanılmıştır. Bu program işlemlerin kolay ve hızlı bir şekilde yapılmasını sağlayarak geçerliliğe katkı sağlamaktadır. Yapılan bu araştırmada elde edilen nitel verilerden oluşturulan deşifreler bu programa aktararak önce kodlar oluşturulmuştur, ardından da kodlar gözden geçirilerek temalara ulaşılmıştır.

3.6.İnanılrlılık

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirlikten ziyade inanılrlılık aranmaktadır. Nitel araştırmalarda inanılrlılık ölçütünü karşılamak için dikkate alınan dört ölçüt vardır. Bunlar; inandırıcılık, aktarılabilirlik, itimat edilebilirlik ve teyit edilebilirliktir (Rüzgar, 2016).

Yapılan araştırmada bu ölçütlere dikkat edilmiştir. Yıldırım ve şimşek (2008) araştırmalardan elde edilen verilerin ve bu verilere ait araştırmacı tarafından ulaşılan sonuçların ve yorumların verilerin alındığı kaynaklar ile teyit edilmesinin faydalı olacağını ve bu sayede elde edilen sonuçların gerçeğı ifade etmede ne oranda yeterli olduğunun anlaşılmasında araştırmacıya yardımcı olacağını ifade etmişlerdir. Araştırma sürecinde yapılacak olan görüşmeler için katılımcılar belirlenirken Ankara ilinde Türkçe öğretmeni olarak görev yapmaları, en az beş yıllık mesleki tecrübeye sahip olmaları ve araştırmaya katılım konusunda gönüllü olmalarına dikkat edilmiştir. Görüşme yapılacak olan katılımcılara görüşme süreci ve görüşmeler sonucunda elde edilen verilerin nasıl kullanılacağı ve kişisel bilgilerinin gizli tutulacağı hakkında detaylı bilgi verilerek görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler sonucu elde edilen veriler ön yargılardan bağımsız bir tutum sergilenerek analiz edilmiştir. Bu araştırma için yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler neticesinde ulaşılan sonuç ve yorumlar hakkında bazı katılımcılara ulaşılarak fikirleri alınmıştır. Fikirleri alınan katılımcılar ulaşılan sonuç ve yorumların gerçeğı temsil ettiğini ifade etmişlerdir.

3.7.Etik Hususlar

Yapılan araştırmaya başlamadan önce Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu'na başvurulmuştur. Yapılan başvuru kurul tarafından incelenmiş ve kurulun onayı alınmıştır. Kurul kararı alındıktan sonra katılımcılar ile görüşmelerin yapılabilmesi için Ankara İl Millî Eğitim Müdürlüğünden araştırma izni alınmıştır. Ankara İl Millî Eğitim Müdürlüğünden alınan araştırma izni ile ilgili karar Ek-1'de yer almıştır. Görüşmeler yapılmadan önce katılımcılara görüşme süreci ve bu süreç sonunda elde edilen verilerin nasıl ve nerede kullanılacağı hakkında detaylı bilgi verilerek bilgilerin ve katılımcı kimliklerinin gizliliğı ve mahremiyetinin korunacağı belirtilmiştir. Katılımcılara herhangi bir zorlama ve baskı uygulanmamıştır. Katılımcıların yazılı izinleri alınarak görüşmeler yapılmıştır. Katılım Kabul Formu Ek-2'de yer almıştır. Görüşmeler sonucunda elde edilen kayıtlar ve bu kayıtların dokümanları şifreli bir bilgisayarda muhafaza edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın amacına yönelik belirlenen araştırma soruları doğrultusunda ulaşılan bulgulara ve bu bulgulara yönelik analizlere yer verilmiştir. Katılımcılar ile yapılan görüşmeler; Ankara ili Keçiören ve Pursaklar ilçelerinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapmakta olan 21 Türkçe öğretmeni ile yapılmıştır. Öğretmenlere K1, K2, K3 gibi görüşmede yapılan sıraya göre isimler verilmiştir. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar analiz edilerek temalara ayrılmış ve katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir. Analiz sonucunda elde edilen bulguların genel yapısı, Şekil 7’de verilmiştir.

1. Katılımcıların ders planları hakkındaki görüşleri

- 1.1. Katılımcıların ders planlarının zorunlu oluşu hakkındaki görüşleri
 - Ders planlarının verimliliği artırması
 - Ders planlarının başarıyı artırması
 - Ders planları sayesinde derslere hazırlıklı gelme
- 1.2. Katılımcıların ders planlarını önemi hakkındaki görüşleri
 - Ders planlarının ders öncesinde etkisi
 - Ders planlarının dersin işlenişine olan etkisi
 - Ders planlarının başarıya etkisi
- 1.3. Katılımcıların ders planlarının gerekliliği hakkındaki görüşleri
 - Derslerin işlenişinde yaşanan sorunlar
 - Zamanın verimsiz kullanılması ve plansızlığın zararları

2. Katılımcıların ders planı hazırlama süreci

- Ders planlarının kaynakları
- Öğrenciyi derse çekmek
- 2.1. Katılımcıların ders planlarını hazırlarken teknolojiden yararlanma şekli
 - Teknolojinin ders planı hazırlamaya etkisi
 - Kaynaklara ulaşma ve hazır planlar
 - Ders planlarının saklanması
 - Teknolojiyi kullanmama
- 2.2. Katılımcıların ders planlarını hazırlarken karşılaştıkları sorunlar
 - Öğrenci ihtiyaçları
 - Öğretim programı ve diğer sorunlar

3. Katılımcıların ders planlarına yönelik önerileri

- 3.1. Katılımcıların daha verimli ders planı yapılmasına yönelik önerileri
 - Farklılıkları barındırma
 - Teknoloji ve materyal kullanımı
 - Öğrenciye yönelik olma
 - Öğretmenlerin yapacakları
 - Planların içeriği
- 3.2. Katılımcıların ders planlarının eğitimde daha etkili kullanılmasına yönelik önerileri
 - Öğrenci merkezli planlar
 - Hedefleri belirleme
 - Planların takibi
 - Uygulanabilir olma
 - Esnek olma

Şekil 7. Bulguların Görsel Sunumu

4.1. Katılımcıların Ders Planları Hakkındaki Görüşleri

Katılımcıların geneli ders planlarının eğitim-öğretimde kullanılmasının faydalı olduğunu, bunun için de her öğretmenin ders planı hazırlamasının gerekli olduğunu ifade etmiştir. Ders planlarının ders öncesi ve ders esnasında öğretmenin işini kolaylaştırdığı belirtilmiş ve plan yapan öğretmenlerin mesleklerinde daha başarılı oldukları fikri katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Ders öncesinde öğretmenlerin plan yaparken derslerinde işleyeceği konuya çalışacağı ve derslerinde yaşanabilecek disiplin sorunlarına karşı önlemler alabileceği; ders esnasında ise öğrencileri derslerine daha iyi çekerek öğrencilerin derse katılımını artırabileceği ve daha iyi ölçme-değerlendirme yapabileceği, bu şekilde derslerin daha verimli bir şekilde işleneceği ve hem öğretmenin hem de öğrencilerin başarılarının artabileceği ifade edilmiştir.

Planların nasıl hazırlanacağı konusunda ise katılımcılar farklı görüşler belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar her öğretmenin ders planını kendisinin hazırlaması gerektiği fikrini savunurken bazı katılımcılar ise hazır ders planlarının üzerinde ufak değişiklikler yapılarak kullanılabileceği fikrini savunmuştur. Katılımcıların büyük çoğunluğu ders planlarının esnekliğinin önemli olduğunu, ders planlarında farklılıkların belirtilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca katılımcıların büyük çoğu çeşitli internet sitelerinden veya mobil uygulamalar üzerinden planlarını indirdiğini belirtmiştir. Özellikle tecrübeli öğretmenler, ders planları yapmasalar dahi derslerinde herhangi bir sorun yaşamadıklarını fakat mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin ders planı yapmasının onlar için oldukça faydalı olacağı fikrini savunmuşlardır.

4.1.1. Katılımcıların Ders Planlarının Zorunlu Oluşu Hakkındaki Görüşleri

Bu bölümde katılımcıların ders planlarının zorunlu oluşu hakkındaki görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda katılımcılarla yapılan görüşmeler sonucu elde edilen veriler analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucu katılımcıların görüşlerinin “Ders Planlarının Verimliliği Artırması”, “Ders Planlarının Başarıyı Artırması” ve “Ders Planları Sayesinde Derslere Hazırlıklı Gelme” olmak üzere üç tema etrafında toplandığı görülmüştür. Bu temalara cevaplarında yer veren katılımcılar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Ders Planlarının Zorunlu Oluşu ile İlgili Katılımcı Görüşlerine Yönelik Temalar ve Bu Temalara Görüşlerinde Yer Veren Katılımcılar

Temalar	Katılımcılar
Ders Planlarının Verimliliği Artırması	K1, K2, K3, K6, K7, K8, K9, K11, K15, K16, K19, K20
Ders Planları Sayesinde Derslere Hazırlıklı Gelme	K2, K4, K6, K9, K10, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18
Ders Planlarının Başarıyı Artırması	K2, K5, K8, K10, K11, K13, K14, 21

Ders Planlarının Verimliliği Artırması

Araştırmaya katılan katılımcıların bazıları MEB’in ders planı yapmayı zorunlu tutmasının, öğretmenlerin zamanı daha etkili bir şekilde kullanmasına yardımcı olduğunu ve bunun sonucunda da derslerdeki verimliliğin arttığını belirtmişlerdir. Ayrıca ders planı yapmanın

zorunlu olmaması durumunda bazı öğretmenlerin ders planı yapmayacağı ve özellikle tecrübeli öğretmenlerin tecrübeleri sayesinde plana ihtiyaç duymadan derslerini etkili bir şekilde işleyebilecekleri de araştırmaya katılan katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Araştırmaya katılan bazı katılımcılar da ders planlarının zorunlu olması konusunda olumsuz fikir belirtmiş, zorunlu tutulan şeylerin insanlar tarafından hoş karşılanmadığını o yüzden de ders planlarının zorunlu olmaması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K3: *“Planlı bir şekilde yürütülen derslerin eğitim-öğretime etkisi de olumlu olacaktır.”*

K8: *“Bir öğretmen dersinin her dakikasını dolu dolu kullanmalıdır. Eğer bunu yapabilirse öğrencilerine aktarmak istediklerini daha iyi bir şekilde aktarabilir.”*

K11: *“Dersini belli bir sistem ve düzen içerisinde işleyen öğretmenin verimliliği her zaman daha yüksek olacaktır.”*

K15: *“Zaten zorunlu olmasa birçok kişi ders planı yapmaz. Millî Eğitim Bakanlığı da bunu bildiği için zorunlu tutmaktadır. Böyle önemli bir konuda işi gönüllülük esasına bırakılsaydı planlar yapılmazdı.”*

K19: *“Öğretim sürecinin daha verimli geçmesi için, daha etkili ders işlenilmesi için plan zorunlu tutulmuş olabilir.”*

Ders Planları Sayesinde Derslere Hazırlıklı Gelme

Katılımcılar ders planlarının öğretmenlerin derslerine hazırlıklı gelmesi konusunda faydalı olduğunu, derse hazırlıklı gelen öğretmenlerin ise derslerinde ne yapacağını bildiği için öğrencilerine daha faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Ders öncesi derste yapılacakların önceden tasarlanıp belli bir sıraya konulmasıyla işlenen derslerin daha verimli geçtiği de vurgulanmıştır. Öğretmenlerin derslere hazırlıklı gelmesiyle öğrencilerin hazırbulunuşluğunun da yükseldiği ve bu sayede farklı hazırbulunuşluk düzeyindeki öğrencilerin derse çekilmesi konusunda sıkıntı yaşanmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca derslerine plan yaparak giren öğretmenlerin eğitim-öğretim süreçlerine hâkim olduğu, derslerinde yaşanabilecek sorunları önceden tahmin edebildiği ve bu sayede karşılaşılabilecek sorunlara karşı hazırlanabildiğini vurgulamışlardır. Yalnızca bir katılımcı

MEB'in öğretmenlerin derslerine hazırlıksız geldiğini düşündüğü için ders planlarının zorunlu tutulduğunu belirtmiştir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K2: *“Ders öncesi öğretmenlerin yapacağı derse yeterince hazırlanmadığını düşündüğü için. Ders planı yapmayı zorunlu tutmaktadır.”*

K6: *“Ders planları, ders sırasında meydana gelebilecek farklı durumları da göz önünde tutmayı sağlıyor.”*

K10: *“Planlar sayesinde derste yapacaklarımızı önceden bilerek bunları tasarlamamız ve belli bir sıraya koymamız gerekmektedir.”*

K13: *“Sürece hâkim olabilmek ve farklı hazırbulunuşlukları idare etmek için. Millî Eğitim Bakanlığı ders planlarını zorunlu tutmaktadır.”*

K16: *“Plan yapan bir öğretmen dersinde ne yapacağını bildiği için dersindeki verimi artır. MEB'de bunu bildiği için plan yapmayı zorunlu tutmaktadır.”*

K:18: *“Derse daha iyi hazırlanmamız için ders planları zorunlu tutulmaktadır.”*

Ders Planlarının Başarıyı Artırması

Katılımcıların büyük çoğunluğu tarafından ders planlarının zorunlu tutulmasının başarıya olumlu yönde etki ettiği belirtilmiştir. Ders planlarının eğitim-öğretim sürecinde öğretmenin derse olan hakimiyetini artırdığı, farklı seviyelerdeki öğrencilere ulaşılmasını kolaylaştırdığı bu sayede hedeflere daha hızlı ve düzenli bir şekilde ulaşıldığı ifade edilmiştir. Ayrıca ders planları sayesinde hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin başarılarında artış olduğu, bu artış neticesinde de öğretmenlerin mesleklerinden daha fazla haz almaya başladıkları belirtilmiştir. Katılımcıların bazıları ise ders planları sayesinde eğitim-öğretim faaliyetlerinin amaca daha iyi hizmet ettiğini vurgulamıştır.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K2: *“Ders planlarının zorunlu olmasının amacı konuların düzenli işlenmesini sağlamak ve derslerin ulaşmak istenilen hedeflere ulaşılmasının sağlamaktır.”*

K5: “Bu sayede öğretmenler görevlerini daha iyi bir şekilde yaparlar. Planlı bir şekilde ders işleyen öğretmenlerin öğrencileri başarılı olur.”

K8: “Planlar sayesinde öğrencilerin ve öğretmenlerin başarıları artar hem öğretmenler hem de öğrenciler hedeflerine ulaşabilir.”

K13: “Ders içerisinde eğitim sürecine hâkim olabilen bir öğretmen öğrencilerine aktarmak istediklerini daha başarılı bir şekilde aktarabilir. Derse girdiğinde kendinden emin olur ne yapacağını ne anlatacağını gayet iyi bilir ve bunun sonucunda da mesleğinde başarılı olur. Bence Millî Eğitim Bakanlığı da bunun için ders planlarını zorunlu tutmaktadır.”

K14: “Bakanlık genellikle başarının artırılmasına yönelik çalışmalar yapmaktadır. Ders planlarının da buna etkisi olacağına inandığı için zorunlu tutmaktadır.”

K21: “Öğrenci başarısının artırılması, eğitimin kalitesinin artırılması, eğitimde sürekliliğin sağlanması ve eğitim sürecinin izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla zorunlu tutmaktadır.”

Katılımcıların belirttiği üzere, ders planlarının zorunlu olması, öğretmenlerin derslerine daha hazırlıklı girmesini sağlayarak, derslerini daha verimli işlemelerine ve zamanı daha etkin kullanmalarına imkân sağlamaktadır. Bu durum hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin başarılarında artışa yol açmaktadır. Elde edilen bulgular, ders planlarının zorunlu olmasının, öğretim süreçlerine olumlu katkı sağladığını göstermektedir.

4.1.2. Katılımcıların Ders Planlarının Önemi Hakkındaki Görüşleri

Bu bölümde katılımcıların ders planlarının önemi hakkındaki görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda katılımcılarla yapılan görüşmeler sonucu elde edilen veriler analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucu katılımcıların görüşlerinin “Ders Planlarının Ders Öncesine Etkisi”, “Ders Planlarının Derslerin İşlenişine Olan Etkisi” ve “Ders Planlarının Başarıya Etkisi” olmak üzere üç tema etrafında toplandığı görülmüştür. Bu temalara cevaplarında yer veren katılımcılar Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Ders Planlarının Önemi ile İlgili Katılımcı Görüşlerine Yönelik Temalar ve Bu Temalara Görüşlerinde Yer Veren Katılımcılar

Temalar	Katılımcılar
Ders Planlarının Ders Öncesine Etkisi	K1, K2, K3, K5, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K15, K16, K18, K19, K20, K21
Ders Planlarının Derslerin İşlenişine Olan Etkisi	K1, K2, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K12, K13, K14, K15, K17, K19, K21
Ders Planlarının Başarıya Etkisi	K2, K3, K5, K6, K7, K8, K9, K11, K12, K13, K16, K19, K21

Ders Planlarının Ders Öncesine Etkisi

Araştırmaya katılan katılımcıların çoğu planların hayatımızın her alanını düzenlediğini, bu yüzden de özellikle öğretim süreçlerinin planlanmasının oldukça önemli olduğunu belirtmişlerdir. Planlar sayesinde öğretmenlerin hedefsizlikten kurtulduğu, öğretim süreçlerinde oluşabilecek tutarsızlıkların engellendiği, ulaşmak istenilen hedeflere daha hızlı ve uygun bir şekilde ulaşılabilceği vurgulanmıştır. Katılımcılar, öğretmenlerin ders planları yaparak derslerine hazırlanmasının oldukça önemli olduğunu ve derste işlenecek konuların sınıfın seviyesine uygun biçimde ayarlanabileceğini ifade etmişlerdir. Ayrıca yapılan planlar sayesinde derslerde oluşabilecek sorunlara ve öğrencilerden gelebilecek sorulara hazırlanılabilceği, derslerde kullanılacak yöntem ve tekniklere doğru bir şekilde karar verileceğini belirtmişlerdir.

Katılımcılar ders planları sayesinde öğretmenlerin derslerinde ne yapacaklarını önceden belirlediklerini bu sayede derslerine gerektiği önemi vererek hazırlanabildiklerini ifade etmişlerdir. Ders planlarının hazırlanması aşamasında derslerde kullanılacak araç-gereçlere de karar verildiği ve bu araç-gereçlerin hazırlanması için gereken zamanın ayırılabilceği belirtilmiştir. Ayrıca yapılan planların öğrencilerle paylaşılması sayesinde öğrencilerin derslere hazırlıklı geleceklerini ve derslerden zevk alacaklarını bunun da başarıya olumlu etki edeceğini vurgulamışlardır.

Bazı katılımcılar ders planı hazırlayan öğretmenlerin kendilerine güveninin yüksek olacağını, bu durumun da işini daha iyi yapmasını sağlayacağını belirtmiştir. Katılımcılardan iki tanesi tecrübeli öğretmenlerin ders planı yapmasa bile derslerine hazırlanma konusunda bir sıkıntı ile karşılaşmayacaklarını belirtmiştir. Bir katılımcı ise okuldaki ders planlarının tek elden çıkması gerektiğini, öğretmenlerin girdikleri sınıfların seviyesine göre bu planlar

üzerinde değişiklik yapabilmeleri gerektiğini ve yapılacak fazla etkinliklerin planlarda gösterilmesinin derslere olumlu yansıyacağını belirtmiştir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K7: “Günlük hayatımızı düzenlerken bile planlı olmak önemliyken tabi ki öğretim sürecinde planlı olmak çok daha önemlidir. Plan sayesinde o gün derste yapacaklarımızı önceden belirlemiş olur ve sürecin işleyişi hakkında öğrencilere ön bilgi verir, onların da derse hazırlıklı gelmelerini sağlarız.”

K8: “Bir öğretmen derslerinden önce plan yapar ve bu planı öğrencileri ile de paylaşırsa herkes derste ne işleneceğini bilir, konuyu bildikleri için ise derse gelirken gereken hazırlığı yaparlar. Bu da eğitime olumlu olacak şekilde yansır.”

K9: “Plan yapan öğretmen dersine hazırlıklı olarak geldiği için kendine güvenerek dersini anlatır, dersinde yaşanabilecek sorunlara karşı hazırlıklıdır.”

K11: “Öğretmenler de öğrenciler de derste ne yapacaklarını bilip derslerine hazırlıklı gelmelidirler.”

K15: “Öğretmenler derslerine ne kadar hazırlıklı gelirlerse derslerine o derece hâkim olurlar.”

K18: “Belli yılın üzerinde görev yapan öğretmenler için çok önemli olmadığını düşünüyorum.”

K20: “Elbette ders planları önemlidir. Öğretmenin planlı çalıştığını, plan kullandığını gören öğrenci motive olmakta ve öğretmene saygısı artmaktadır.”

Ders Planlarının Derslerin İşlenişine Olan Etkisi

Katılımcılar yapılan ders planları sayesinde zamanın doğru ve etkili bir şekilde kullanıldığı, tüm kazanımlara gerekli zamanın ayrılabilmesi, ders için uygun yöntem ve tekniklere karar verilerek öğretim sürecinin hem öğretmen hem de öğrenci için daha etkili hale getirildiği ifade edilmiştir. Öğretmenlerin yaptıkları hazırlıklar sayesinde derse ve anlatılan konuya olan hakimiyetlerinin arttığı, öğrencilerin daha iyi güdüldüğü bunun sonucunda da derslere

daha aktif bir şekilde katıldıkları ve disiplin sorunlarının azaldığı katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Ayrıca bazı katılımcılar planlarında tekrar için zaman ayırdıklarını ve sınıf ortalamasına göre yapılan planlar sayesinde her düzey öğrenciye hitap edilebileceğini belirtmiştir. Bir katılımcı tecrübeli öğretmenlerin plan yapmasa bile dersini anlatırken herhangi bir sorunla karşılaşmayacağını dile getirmiştir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K1: *“Ders planı ile daha etkili öğretim süreci olacaktır. Bu süreç hem öğretmenler hem de öğrenciler için daha etkili bir şekilde sonuçlanacaktır.”*

K2: *“Plan yapılarak işlenen derslerde öğretmen derse hâkim olur, öğrenciler açısından daha verimli bir ders olacaktır.”*

K5: *“Plan yapılan derste öğretmen zamanı etkili ve verimli kullanır.”*

K6: *“En önemlisi zaman yönetimidir. Zaman doğru biçimde yönetilirse hem öğretmen hem de öğrenci ders süresini en verimli biçimde kullanmış olur.”*

K9: *“Eğitim-öğretimi daha düzenli hale getiriyor. Ayrıca hem öğretmen hem de öğrenci açısından süreç daha etkili ve verimli bir şekilde yönetiliyor.”*

K14: *“Biraz daha açacak olursam öğretmenler derslerine ne kadar hazırlıklı gelirlerse derslerini daha sistemli ve verimli bir şekilde işlerler. Bu sayede başarıları artar. Öğrenci açısından bakarsak kendisine ne kadar düzenli bir şekilde ders anlatılırsa onların da başarıları o oranda artacaktır.”*

K19: *“Ders süresi zarfında gerçekleştirilen etkinlikler, uygulanan program, kazanımlara uygun olarak ders planlarında gösterilmelidir.”*

Ders Planlarının Başarıya Etkisi

Katılımcılar yapılan ders planlarının öğrenci ve öğretmen başarıları üzerine olumlu etkisi olduğunu, plan yapılan derslerde hem öğretmenin hem de öğrencinin verimliliğinin arttığını, öğrencilerin ilgileri dikkate alınarak yapılan planların başarıyı daha fazla artırdığı ve planlı dersler sayesinde kalıcı öğrenmelerin gerçekleştiğini ifade etmişlerdir. Bir katılımcı plan yapan öğretmene öğrencilerin saygısının artacağını belirtmiştir. Ders planları sayesinde dersler için uygun ölçme işlemine karar verilerek başarılı bir şekilde ölçme-değerlendirme işleminin gerçekleştirilebileceği, kalıcı öğrenmelerin gerçekleşip gerçekleşmediği hakkında

bilgi alınabileceği vurgulanmıştır. Bazı katılımcılar öğrencilerin görüşleri alınarak hazırlanan ders planlarının öğrencilerin derslere hazırlıklı gelmelerine olumlu katkı sağlayacağını dile getirirken bir katılımcı da öğrencilerle paylaşılan ders planlarının öğrencilerin dersin hedefleri ve hedeflerin birbirleriyle olan ilişkilerini görmeleri açısından faydalı olacağını ifade etmiştir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K2: *“Ders planı öğrencilerin ilgilerine göre yapılmışsa öğrencilerin başarıları da artacaktır.”*

K3: *“Öğrenci bakımından da hedeflerin neler olduğunu ve birbirleriyle ilişkilerini görmeleri bakımından yararlı olur. Bunun için öğretmenler yaptıkları planları öğrencileri ile paylaşabilir ya da planlarını yaparken öğrencilerle fikir alışverişinde bulunabilir.”*

K7: *“Plan sonunda kalıcı öğrenmelerin gerçekleşip gerçekleşmediği hakkında bilgi alırız.”*

K8: *“Öğrenciler planlı işlenen dersler sayesinde kendilerine anlatılan konuyu takip edebilir, bir sonraki derste ne işleneceğini bildiği için o derse hazırlıklı gelebilir.”*

K12: *“Planlı işlenen dersler sayesinde öğrenciler kazanımları doğru zamanda ve daha verimli bir şekilde öğrenirler.”*

K19: *“Sürecin değerlendirilmesi, bu doğrultuda ölçme-değerlendirme işleminin gerçekleştirilmesi önemlidir.”*

K21: *“Öğrenci motivasyonunu artırır ve öğrenci başarısını uygun bir şekilde değerlendirmeye imkân sağlar.”*

Katılımcıların büyük bir kısmı ders planlarının, özellikle planların hazırlanma aşamasında öğretmenleri derslere daha iyi hazırladığına vurgu yapmıştır. Katılımcılar derslerine hazırlıklı bir şekilde giren öğretmenlerin derslerini daha iyi bir şekilde işlediği ve belirlenen öğrenme hedeflerine daha kısa sürede ulaşabildiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgular, ders planlarının eğitim-öğretim süreçlerindeki önemini ve öğretmenlerin etkililiğine olan olumlu katkı sağladığını göstermektedir.

4.1.3. Katılımcıların Ders Planlarının Gerekliliği Hakkındaki Görüşleri

Bu bölümde katılımcıların ders planlarının gerekliği hakkındaki görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda katılımcılar ile yapılan görüşmelerde hem kendi dersleri için ders planı yapmadıkları derslerini tasvir etmeleri hem de ders planı yapmayan meslektaşlarını plan yapma konusunda nasıl ikna edebilecekleri konusunda görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Yapılan görüşmeler sonucu elde edilen veriler analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucu katılımcıların ders planı yapmadıkları derslerini tasvir ederken belirttikleri görüşlerin “Derslerin İşlenişinde Yaşanılan Sorunlar” ve “Zamanın Verimsiz Kullanılması ve Plansızlığın Zararları” şeklinde iki tema etrafında toplandığı, ders planı yapmayan meslektaşlarını ikna etme konusundaki görüşlerinin ise “Ders Planlarının Gerekliğini Anlatma”, “Ders Planları Konusunda Bilgilendirme ve Eksikliklerini Giderme” ve “Planlı Ders ile Plansız Ders Arasındaki Farkı Gösterme” şeklinde üç tema etrafında toplandığı görülmüştür. Bu temalara cevaplarında yer veren katılımcılar Tablo 4 ve Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 4. Ders Planı Yapılmayan Derslerin Tasvir Edilmesine Yönelik Temalar ve Bu Temalara Cevaplarında Yer Veren Katılımcılar

Temalar	Katılımcılar
Zamanın Verimsiz Kullanılması ve Plansızlığın Zararları	K1, K2, K4, K5, K7, K8, K9, K10, K14, K16, K19, K21
Derslerin İşlenişinde Yaşanılan Sorunlar	K3, K4, K5, K6, K9, K11, K13, K15, K17, K18, K20

Tablo 5. Ders Planı Yapmayan Meslektaşlarını Plan Yapma Konusunda Nasıl İkna Edebileceklerine Yönelik Temalar ve Bu Temalara Cevaplarında Yer Veren Katılımcılar

Temalar	Katılımcılar
Ders Planlarının Gerekliliği Anlatma	K1, K4, K6, K9, K10, K11, K12, K14, K15, K17, K19, K20, K21
Ders Planı Konusunda Bilgilendirme ve Eksikliklerini Giderme	K1, K2, K3, K5, K7, K8, K13, K15, K17, K18
Planlı Derslerle Plansız Dersler Arasındaki Farkı Gösterme	K2, K5, K6, K16

Zamanın Verimsiz Kullanılması ve Plansızlığın Zararları

Katılımcılar ders planı yapılmayan derslerde özellikle zamanı verimli kullanma konusunda sıkıntı yaşadıklarını ve derslerde zamanı iyi ayarlayamadıklarını ifade etmişlerdir. Bunun sonucu olarak da öğrenci motivasyonunun düştüğünü ve o dersin öğrenciler için sıkıcı ve verimsiz bir ders olduğunu belirtmişlerdir. Plan yapılmayan derslerde işlemeyi hedefledikleri konuları yetiştiremediklerini, konuların bir sonraki derse kaldığını ve bu birikmeler yüzünden yıllık planda sürekli geri kaldıklarını dile getirmişlerdir.

Katılımcılar ders planları sayesinde hem işlenecek dersin hem de haftalık ders saatinin etkili bir şekilde kullanıldığını, ders planının yapılmaması durumunda ise ders saatlerinin verimsiz kullanıldığını vurgulamışlardır. Ayrıca yeni konuya giriş yapılacağı zaman konuya giriş zamanını belirleyemediklerini, derste ne yapacaklarını bilmedikleri için de derslerinde aksamaların meydana geldiğini ve konuyu işleme sürelerinin gereksiz uzadığını, bu yüzden de bazı konuları yetiştiremediklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca zaman konusunda sıkıntı yaşanıldığında kazanımların doğru zamanda kazandırılmadığını ve yıllık planda da aksamaların meydana geldiği vurgulanmıştır.

Katılımcıların çoğu ders planı yapılmayan derslerde zaman yönetiminde yetersiz kaldığını, bunun da derslerin verimini düşürdüğünü ve zaman olarak iyi yönetilemeyen derslerde sağlıklı değerlendirme yapmakta zorluk yaşadıklarını dile getirmiştir. Bir katılımcı kitap okuma saati yapılan derslerini planlamadığını, bir katılımcı ise yazılı olmasa da her öğretmenin kafasında bir planın olduğunu ifade etmiştir. Başka bir katılımcı ise plansız dersler yüzünden eğitimdeki kalitenin düştüğünü belirtmiştir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K2: *“Şüphesiz özellikle zamanın verimsiz kullanıldığı ve kazanımların doğru zamanda kazandırılmadığı bir ders olur.”*

K7: *“Ders planı hazırlamadığımda hem kendimin hem de öğrencinin motivasyonunun daha az olduğunu fark ediyorum. Fakat şu da bir gerçek ki yazılı bir metin olmasa dahi her öğretmenin kafasında bir plan vardır.”*

K9: *“Ders planları hem dersi hem de haftalık ders saatimizi daha etkili kullanmamızı sağlar.”*

K10: *“Ders planı dersin daha verimli geçmesini, zamanın iyi kullanılmasını sağlar. Zamanı iyi kullanamazsak o ders saatinde işlemek istediğimiz*

konuyu yetiştiremeyiz ve bir sonraki derse kalır. Bu nedenden dolayı hedeflediğimiz öğrenmelerin gerçekleşmesinde sorunlar meydana gelir. Kısacası plansız bir ders de verimli geçmemiş olur.”

K21: “Plansız yapılan bir derste ilk olarak öğrenciye verilmek istenen kazanımın gerçekleşmediği, zaman yönetiminin yetersiz kaldığı, öğrenci profiline uygun ders işlenmediğini söyleyebilirim. Ayrıca içeriğine hâkim olunamayan, gerekli etkinlik ve materyale yer verilmeyen ve değerlendirme süreci için yeterli dönütler sağlanamayan verimsiz bir ders olarak düşünebiliriz.”

Derslerin İşlenişinde Yaşanılan Sorunlar

Araştırmaya katılan katılımcıların çoğu ders planı yapmadıkları derslerini tasvir ederken en çok derse giriş yapmakta zorlandıklarını, ilgi çekici bir giriş yapamadıklarını bunun sonucu olarak da öğrencilerin derse çekilmesinde zorluklar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Derse çekilemeyen öğrencinin ise motivasyonunun düştüğü ve öğrencilerin derse aktif katılım sağlayamadığı katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Ayrıca katılımcılar ders planlarının olmadığı derslerde, dersin başında ilgi çekici sorular kullanarak öğrenciyi derse hazırlamaya çalıştıklarını, bu sayede öğrencilerin ön bilgilerini kontrol ettiklerini daha sonra ise konuyu sezdirerek veya konuyu parçalara ayırarak derslerini işlediklerini ifade etmişlerdir.

Bazı katılımcılar derslerde verecekleri örnekler konusunda sıkıntı yaşadığını, plansız derslerde verdikleri örneklerin planlı derslere göre basit kaldığını ifade etmişlerdir. Bir katılımcı da ders planı hazırlamadığı derslerde öğrenci seviyesine inmekte zorlandığını belirtmiştir. Katılımcıların çoğu plansız derslerin planlı derslere göre verimsiz geçtiğini, derslerde aksamalar olduğunu, bazı konuların istemeden de olsa unutulduğunu ya da atlandığını ifade etmişlerdir. Bazı katılımcılar öğretmenin dersine hazırlıksız geldiğinde tam öğrenmenin gerçekleşmediğini belirtmiştir. Katılımcıların plansız derslerde en çok yaşadıkları sıkıntıların başında nerede, ne zaman duracağını bilememe, hangi materyali kullanacağına karar verememe, konunun ekseninden uzaklaşma, konuya uygun etkinlik seçememe gelmektedir. Bir katılımcı ise plan yapmasa bile derslerini işlerken herhangi bir sorunla karşılaşmayacağını belirtmiştir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K3: “Dersi verimli kullanamayabilirim. Kazanımda belirtilen hedefe ulaşmakta sıkıntı yaşanabilir. Bazı konular unutulabilir ya da istemeden de olsa atlanabilir.”

K9: “Ders planı hazırlamadığımda zaman konusu en çok çektiğim sıkıntılardan birisi olur. Konuya hazırlıksız olmak böylece öğrencilerde de tam öğrenmenin gerçekleşmemesine sebep olur.”

K11: “Dersin akışıyla ilgili problem yaşayacağımı düşünüyorum. Nerede ne yapacağımı, hangi materyali kullanacağımı bilemem. Öğrenciler de ders katılma noktasında sıkıntı yaşar. Öğretmenin de öğrencinin de verimi düşer. Ayrıca sağlıklı bir değerlendirmede yapılamaz.”

K12: “Öğrencilerin derse ilgisini çekecek bir giriş yapmaya çalışırım daha sonra ön bilgilerini kontrol eder ve ders konusunu sezdiririm. Planlı bir ders ile plansız bir ders arasındaki bence en büyük fark motivasyondur. Plansız derslerde insanın motivasyonu daha düşük oluyor.”

K15: “Planlarımın olmadığı derste özellikle dersin giriş bölümü benim için zor olurdu. Çünkü hangi konuyu anlatacağımı bilmeden öğrencileri ders çekmek zor olacaktır. Diğer zorlanacağım bir konu ise derste vereceğim örneklerdir. Vereceğim örnekler plansız derslerde planlı derslerime göre daha basit olacaktır.”

K18: “Plan yapmadığımda herhangi bir sorunla karşılaşacağımı zannetmiyorum.”

Ders Planlarının Gerekliliği Anlatma

Katılımcılar ders planı hazırlamayan öğretmenlere; ders planı yapan öğretmenlerin vicdanen daha rahat olduğunu, hedeflerine ulaşabildiğini, karşılaştıkları problemleri daha rahat ve hızlı bir şekilde çözebildiklerini anlatarak ders planlarının gerekliliğini belirteceklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca bazı katılımcılar ders öncesi yapılan bilgi ve hazırlıkların da ders planı sayılabileceğini anlatacaklarını belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar ise plansız derslerde zamanın kontrol edilemediği için derslerin verimsiz geçtiğini bu yüzden de hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin motivasyonlarının düştüğünü belirterek ders planı yapmayan meslektaşlarına ders planlarının gerekliliğini anlatacaklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların geneli ders planı yapılan derslerde öğretmenlerin derslerini daha rahat işleyebildiğini anlatacaklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca plan yapan öğretmenlerin derslerine girerken ne yapacağını bilerek girdiğini, derslerine uygun yöntem ve teknikleri seçebildiğini bunun sonucu olarak da öğrencilerin derslere daha aktif bir şekilde katıldıklarını ve öğrencilerde kalıcı öğrenmelerin meydana geldiğini anlatarak ders planı yapmayan öğretmenleri ikna edebileceklerini ifade etmişlerdir. Bir katılımcı ise plan yapılmadığı zaman derslerde yapılmak istenilenlerin unutulabileceğini, unutmamak için de ders planı yapılmasının gerektiğini belirtmiştir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K1: *“Derslerden önce yapacağı hazırlıklar ile derslerin öğrencilerin ilgisini çekeceğini söylerim.”*

K4: *“Vicdani rahatlama. Eğer bir öğretmen kendine hedef belirlediye ve bu hedefe ulaşmak istiyorsa kesinlikle planlı bir şekilde hareket etmelidir.”*

K9: *“Öğrenmenin kalıcı olması için plan yapılması gerektiğini ifade ederim.”*

K11: *“Eğitim-öğretimde neyi, niçin, nasıl okutacağımız çok önemlidir. Planlı çalışmak, öğretmenin de öğrencinin de verimini artırır. Zaman konusunda tasarruf sağlar.”*

K14: *“Ders planlarının öğretmenlerin derse hazırlıklı gelmesini sağladığını, planlı ve sistemli çalışmasına yardımcı olduğunu, öğrenci başarısını artırdığını; öğretmenlerin, öğrencilerin daha başarılı olduklarını anlatırım.”*

K15: *“Dersin verimli ve kaliteli geçmesi açısından gerekliliğini ifade ederim. Bir öğretmenin asıl amacının öğrencileri daha ileri taşımak olması gerektiğini anlatarak onun da plan hazırlamasını sağlayamaya çalışırım.”*

K20: *“Söz uçar, yazı kalır. İnsanoğlu unuttur, unutmamak için yazılı bir planın olması dersini daha kaliteli yapmana vesile olacaktır. Dersten önce derste yapmaya karar verdiğimiz birçok şeyi unutabiliriz. Bu durumlarla karşılaşmamak için özellikle planlarımızdan faydalanmalıyız.”*

K21: “*Ders planı, öğretmenin ders görselleri ve etkinlikleri planladığı bir yol haritasıdır. Eğitimin daha kalıcı ve anlaşılır olmasına yardımcı olacağı anlatılarak ikna edilebilir.*”

Ders Planı Konusunda Bilgilendirme ve Eksikliklerini Giderme

Katılımcılar ders planları konusunda meslektaşlarını ikna ederken ilk olarak planlı çalışmanın önemini anlatacaklarını daha sonra ise plan yapmanın düşünüldüğü kadar zor olmadığını örneklerle görmelerini sağlayacaklarını ifade etmişlerdir. Yapılacak planların illaki yazılı olmasına gerek olmadığını aslında her öğretmenin kafasında yazılı olmasa da bir plan olduğunu hatta derslerden önce küçük kağıtlara alınan notların bile bir ders planı sayılabileceğini anlatarak ikna edebileceklerini belirtmişlerdir. Ayrıca başarılı ders planlarından örnekler göstererek bu ders planlarının derslere olan katkısını da anlatacaklarını dile getirmişlerdir.

Katılımcılar bilgi ve deneyimlerini paylaşarak da plan yapılması konusunda ikna edebileceklerini vurgulamıştır. Bir katılımcı birçok öğretmenin ders planlarını iş yükü olarak gördüğünü fakat geliştirilen uygulamalar sayesinde istenilen planlara çok rahat bir şekilde ulaşıldığını, bu kolaylığın öğretmenlere anlatılarak onların da planlı bir şekilde derse girmesinin sağlanabileceğini belirtmiştir. Bir katılımcı ise plan konusunda eksiği olanların hizmetiçi eğitimlere yönlendireceğini ifade etmiştir. İki katılımcı da bir öğretmenin diğer bir öğretmeni ikna etmesinin gerekmediğini belirtmiştir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K1: “*Ders planının illaki yazılı olması gerekmez.*”

K2: “*Plan yapmanın önemini vurgulayarak. Plan konusunda eksikliklerini gidermesine yardımcı olarak.*”

K5: “*Karşılaştığı problemlerin üstesinden daha rahat geldiğini gördükçe plansız derse gitmeyecektir.*”

K7: “*Uyguladığım sınıflarda nasıl bir etki yaptığını açıklamaya çalışarak onun da plan yapmasını sağlarım.*”

K8: “*Plan yapmak her zaman dersi uzun uzun tasvir etmek değildir. Bazen küçük bir kâğıt parçasına derste yapılacaklar ile ilgili notlar almak da plan*

sayılabilir. Birçok kişi plan yapmayı zor bir şey zannettiği için plan yapmıyor.”

K13: *“İkna edebileceğimi düşünmüyorum çünkü bu çalışma birçok öğretmen için gereksiz görülüyor.”*

K15: *“Eğer planlar konusunda eksiği olduğu belirtirse onu hizmetiçi eğitimlere yönlendiririm.”*

K17: *“Her öğretmen ister yazılı olsun yazısız, girdiği derste ne anlatacağını müfredat doğrultusunda zaten planlıyordur. Eğer planlamadan kafasından da olsa bir plan doğrultusunda gitmezse o dersi kaosa dönüştürür hem öğretmen hem de öğrenci için.”*

K18: *“Bir öğretmenin diğerini bu konuda ikna etmesi gerektiğini düşünmüyorum.”*

Planlı Derslerle Plansız Dersler Arasındaki Farkı Gösterme

Katılımcılar genellikle meslektaşlarının ders planını bir kere yapmasını sağlayarak onlara planlı ders ile plansız ders arasındaki farkı göstermek isteyeceklerini belirtmişlerdir. Planlı ders ile plansız ders arasındaki bu farkı gören öğretmenlerin plan yapmaya kendi istekleriyle başlayacaklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca planlı olarak işlenen dersler sayesinde derslerinde yaşadığı problemlerin üstesinden daha rahat gelebileceklerini ve bunu gördükçe de plansız derse gitmeyeceğini anlatacaklarını dile getirmişlerdir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K2: *“Planlı bir ders yapmasını sağlayıp planlı ve plansız ders arasındaki farkı görmesini sağlayarak.”*

K5: *“Planlı bir ders işlediğinde ne kadar verimli vakit geçirdiğini görmesini sağlayabiliriz.”*

K6: *“Bir dersini planlayıp diğerini planlamamasını tavsiye ederim. Bu iki dersi sonrasında elde edilen verim açısından kıyaslamasını söylerim.”*

K16: *“Bir kez dersine plan yaparak girmesi sağlanır. Daha sonra derse planlı girdiğinde dersin nasıl işlendiğini, verim alınıp alınmadığı öğretmene*

sorulur. Olumlu cevap alındığında öğretmen planın önemini vurgulamış olur.”

Katılımcılar, ders planı hazırlamadıkları derslerin öğrenme süreçlerinde çeşitli zorluklarla karşılaştıklarını, derslerin verimliliğinin düştüğünü ve konuları yıllık planda belirtilen sürede işleyemediklerini belirtmişlerdir. Ders planı hazırlamayan meslektaşlarını ikna etmek için ders planlarının eğitim-öğretim süreçlerindeki önemini vurgulayacaklarını, plan yapma konusunda eksikliklerini gidermelerinde yardım edeceklerini ve planlı ders ile plansız ders arasındaki farkı göstererek onları plan yapmaya ikna edeceklerini ifade etmişlerdir. Bu bulgular, ders planı hazırlanmasının öğrenme çıktıları üzerinde olumsuz etkisinin olduğunu ve öğretim hedeflerine ulaşmadaki önemini göstermektedir.

4.2.Katılımcıların Ders Planı Hazırlama Süreci

Bu bölümde katılımcıların ders planı hazırlama süreçleri ile ilgili görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda katılımcılarla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucu katılımcıların görüşlerinin “Ders Planlarının Kaynakları” ve “Öğrenciyi Derse Çekmek” olmak üzere iki tema etrafında toplandığı görülmüştür. Bu temalara cevaplarında yer veren katılımcılar Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Ders Planı Hazırlama Süreçlerine Yönelik Temalar ve Bu Temalara Cevaplarında Yer Veren Katılımcılar

Temalar	Katılımcılar
Öğrenciyi Derse Çekmek	K1, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21
Ders Planlarının Kaynakları	K2, K3, K4, K5, K6, K7, K12, K13, K15, K16, K17, K19, K20

Öğrenciyi Derse Çekmek

Katılımcılar, ders planlarını hazırlarken özellikle derslerinin giriş bölümüne büyük önem verdiklerini belirtmişlerdir. Bunun sebebi olarak da dersin giriş bölümünün dersin en önemli bölümü olduğunu ve dersin nasıl başladığına bağlı olarak devam edeceğini, bu bölümde öğrencilerin ilgisi çekilebilirse dersin diğer bölümlerinde öğrencilerin ilgisinin korunmasının kolay olacağını vurgulamışlardır. Derslerin başında öğrencilerin ilgisini derse çekmek amacıyla ilgi çekici örneklerin verildiği, işlenecek konu ile ilgili soruların sorulduğu ve etkinliklerin yapıldığı belirtilmiştir. Bir katılımcı günümüz öğrencilerin ilgisini çekmenin çok zor olduğunu ifade etmiştir. Katılımcılar ders planlarını, öğrenci ilgi ve beklentileri doğrultusunda yaptıklarını belirtmiş; ders planlarının hazırlanırken öğrencilerin akademik seviyelerinin, içinde bulunulan ortamın, sınıfların seviyelerinin ve derste işlenecek konunun özelliklerinin göz önünde bulundurulması gerektiğini vurgulamışlardır. Ayrıca derslerde hangi materyallerin, yöntem ve tekniklerin kullanılacağını ders planlarında bulunmasının önemli olduğu, konuların düz bir şekilde anlatılmaması, dersin öğrenci hazırbulunuşluğuna göre işlenmesi ve belirli aralıklarla tekrarların yapılmasının önemli olduğu da belirtilmiştir. Bir katılımcı ise ders planı yapma aşamasına öğrencilerin katılması gerektiğini; neyi, nasıl öğreneceğine öğrencilerin de karar vermesi gerektiğini belirtmiştir:

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K1: Ders başlangıcını daha çok planladığımı söyleyebilirim. Derslerin özellikle giriş bölümü ne kadar etkili olursa dersin devamı da o kadar etkili olur. Bu yüzden planlarımda özellikle derslerin giriş bölümünü daha çok planlıyorum.”

K4: “Öğrencinin de bu faaliyetler içerisinde aktif rol alabileceği etkinliklerin ağırlıklı olmasına dikkat ediyorum. Çünkü öğrencilerin neyi, nasıl öğreneceğine kendilerinin de karar vermesi gerektiğine inanıyorum.”

K5: “Özellikle dersine girdiğim sınıfların ortalama seviyelerinde olmasına dikkat ediyorum. Çünkü birden fazla şubenin dersine giriyorsanız hepsine göre ayrı ayrı plan yapmanız mümkün değildir.”

K8: “Derslerde hangi materyali, tekniği kullanacağıma karar vermeye çalışıyorum. Sınıfa gidip konuyu düz bir şekilde anlatmak konuyu öğretmek için yeterli değildir.”

K10: “Ders planı yaparken verilmesi gereken kazanımlara, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyine ve üstünde durulacak metne bakıyorum. Ayrıca belli aralıklarla unutulmuş ya da daha önemli gördüğüm kazanımlar için tekrar yapmak için zaman oluşturmaya çalışıyorum.”

K12: “Öğrencilerin derse ilgilerinin çekiminde gerekli olabilecek etkinlik planlaması yapıyorum.”

K14: Okulun bulunduğu ortam koşulları da önemlidir. Dersinizde vereceğiniz örnekleri bile buna göre hazırlarsanız karşınızdaki kitle sizi daha iyi anlayacaktır. Planların amacı dersinizi anlattığınız kitlenin başarısını yükseltmektir. Bunun için bende planlarımı buna göre hazırlıyorum.”

K15: Özellikle derslerin başında öğrencilerin ilgilerini çekecek örnekler vererek onların derse olan ilgilerini toplarım. Bazen bunun için uzun süre düşünmem gerekebiliyor. Çünkü günümüz öğrencilerinin ilgisi çekmek bazen çok zor olabiliyor.”

K16: Öğrenciyi motive etmek için etkili sorularla öğrencinin dikkati konuya çekilir ve öğrenci motive edilir.”

K20: “Dersine girdiğimiz sınıfların özellikleri de yaptığımız planların şekillenmesinde etkili olmaktadır.”

Ders Planlarının Kaynakları

Katılımcılar ders planlarını hazırlarken özellikle Türkçe öğretim programından faydalandıklarını, her öğretmenin kendi dersinin öğretim programını incelemesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Yıllık planlarında yer verecekleri kazanımları Türkçe öğretim programında yer alan kazanımlardan seçtiklerini, ders planlarını hazırlarken ise yıllık plana göre hazırlamaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca yıllık plana göre yapılan ders planlarında konuların sıkışmadığı da katılımcılar tarafından vurgulanmıştır.

Katılımcılar ders planlarını yaparken çağdaş eğitim anlayışına göre yapmaya çalıştıklarını, sınıf içi ve sınıf dışında gerçekleştirebilecekleri ön görmeye çalışarak kendilerine bir yol haritası belirlemeye çalıştıklarını ve ders planlarını okulun bulunduğu ortama göre ayarlamaya çalıştıklarını vurgulamışlardır. Bazı katılımcılar ise ders planlarını internet

sitelerinden veya çeşitli uygulamalardan indirip kendi birikimlerini de katarak orijinal planlar yapmaya çalıştıklarını, hazır planları öğrenci hazıbulunuşluğuna uygun hale getirmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir. Hazır plan kullanılmasının nedenini ise bazı katılımcılar pratik olması şeklinde açıklamıştır. Ayrıca planlarında okuma konusu üzerinde de durduklarını belirtmişlerdir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K2: *Planlar internet ağında veya bazı uygulamalarda hazır olarak bulunuyor. Bunları indirip üzerinde gerekli düzenlemeyi yaptıktan sonra zümre arkadaşlarımızla aynı planı kullanıyoruz. Ancak bunun dışında derse girmeden önce plana bakıp verilecek kazanımla ilgili araç-gereçleri hazırlamaya dikkat ediyorum.*”

K3: *“Yıllık planlara göre hazırlanmış planları kullanıyorum. Artık uygulama şeklinde olanlar pratik oluyor. Uygulamalardaki planlar üzerinde değişikliklerde yapılabilir. Alınan her plan size uymayabilir. Bunun içinde gerekli değişiklikler yapılabilir.”*

K4: *“Yıllık planlar rehberliğinde ders planlarını hazırlamaya dikkat ediyorum.”*

K7: *“Öncelikle dikkat ettiğim nokta yıllık plandaki kazanımlar. Kazanımlara uygun ders planı hazırlamaya dikkat ediyorum.”*

K13: *“Zamanı yeterli ve idareli kullanmak ders planlarımı yaparken ağır basar. Yıllık plana göre hangi konuda olmam gerektiği önemlidir. Çünkü yıl sonu geldiğinde konularımın sıkışmaması için ders planlarımda buna dikkat ederim.”*

K17: *“Millî Eğitim Bakanlığı onaylı öğretim programını kullanıyorum. Programlarda derslerimizde neler yapmamız gerektiğiyle ilgili gerekli açıklamalar yapılmaktadır. Öğretmenler plan yapmadan önce kendi dersleriyle ilgili programı incelemelidir.*

K19: *“Çağdaş eğitimin gereklerine uygun olmasına, Türkçe öğretim programına göre planlama yapılmasına dikkat ediyorum.”*

K20: *“Dijital ortamdaki farklı örnekleri inceleyip kendi birikimimi de katarak orijinal planlar hazırlamaya çalışıyoruz.”*

Katılımcılar, ders planlama sürecinde giriş bölümüne önem verdiklerini, giriş bölümünün dersin başlangıcında öğrenci ilgisini çekmenin ve bu ilginin ders boyunca devamlılığını sağlanmasında ayrı bir öneme sahip olduğunu vurgulamışlardır. Ders planlarını yaparken öğretmenlerin ders materyalleri, yöntemler ve tekniklerin seçimi konusunda öğrenci beklentilerini göz önünde bulundurarak planlarını yapmaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenler, yıllık planlarını Türkçe Dersi Öğretim Programı doğrultusunda hazırladıklarını, ders planlarını ise yıllık planlarına göre hazırladıklarını belirtmişlerdir. Her öğretmenin kendi dersinin öğretim programını incelemesinin gerekliliği de vurgulanmıştır. Bu bulgular, ders planlarının özellikle giriş bölümlerine odaklanılması gerektiğini ve öğretmenlerin kendi dersi öğretim programlarını detaylı bir şekilde analiz ederek planlarını hazırlamasının önemini ortaya koymaktadır.

4.2.1 Katılımcıların Ders Planlarını Hazırlarken Teknolojiden Yararlanma Şekli

Bu bölümde katılımcıların ders planlarını hazırlarken teknolojiden yararlanma şekillerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda katılımcılarla yapılan görüşmeler sonucu elde edilen veriler analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucu katılımcıların görüşlerinin “Teknolojinin Ders Planı Hazırlamaya Etkisi”, “Kaynaklara Ulaşma ve Hazır Planlar”, “Ders Planlarının Saklanması” ve “Teknolojiyi Kullanmama” şeklinde dört tema etrafında toplandığı görülmüştür. Bu temalara cevaplarında yer veren katılımcılar Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Ders Planlarını Hazırlarken Teknolojiden Yararlanma Şekillerine Yönelik Temalar ve Bu Temalara Cevaplarında Yer Veren Katılımcılar

Temalar	Katılımcılar
Teknolojinin Ders Planı Hazırlamaya Etkisi	K1, K3, K4, K7, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K17, K18, K21
Ders Planlarının Saklanması	K2, K3, K5, K8, K9, K12, K15, K20
Kaynaklara Ulaşma ve Hazır Planlar	K2, K4, K5, K6, K9, K20, K21
Teknolojiyi Kullanmama	K7, K16

Teknolojinin Ders Planı Hazırlamaya Etkisi

Katılımcılar teknolojinin ders planı hazırlama aşamalarına ve derslere olumlu etkisinin olduğunu, teknoloji sayesinde planlarını hızlı ve kolay bir şekilde hazırlayabildiklerini ifade etmişlerdir. Teknolojinin bilgiye ulaşmayı kolaylaştırdığını bu sayede de planların içerik olarak zenginleştiğini ve plan konusundaki eksikliklerin giderilebildiği katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Eğitimde teknolojinin kullanılmasıyla birlikte öğrencilerin birden fazla duyusuna hitap edilebildiği, bunun yansıması olarak da ders planlarının daha zengin içerikler barındıracak şekilde hazırlandığı belirtilmiştir.

Ders planları hazırlanırken eski öğretmenler gibi elle yazılmadığı, hazır şablonlar üzerinde gerekli değişikliklerin yapılarak ders planı hazırlandığı ve teknolojik araçlar kullanılarak planların tekrar tekrar yazılmak zorunda kalınmadığı da bazı katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Bir katılımcı dersler planlanırken konuya uygun kısa ve etkili videoların da planlanması gerektiğini dile getirmiş, bir katılımcı da akıllı tahtada kullanılacak etkinliklerin ders planlarına dahil edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca katılımcılar öğretmenlere teknoloji kullanımı konusunda eğitimlerin verilmesi gerektiğini ve özellikle pandemi döneminde hayatımıza giren uzaktan eğitimin de planlarda yer alabileceği fikrini dile getirmiştir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K1: *“Dersler için kısa ve etkili videolar, alıştırmalar yapılabilir.”*

K3: *“Teknoloji kullanımı birçok şeyi olduğu gibi plan yapmayı da kolaylaştırmıştır.”*

K4: *“Teknoloji kullanımının hem plan hazırlama hem de ders işleme süreçlerine olumlu yönde katkı sağladığını düşünüyorum.”*

K7: *“Teknolojinin ders planı hazırlamaya büyük kolaylık sağladığını inkâr edemeyiz.”*

K10: *“Olumlu bir şekilde etkilediğini düşünüyorum. Plan aşamasında ve uygulama aşamasında işimizi oldukça kolaylaştırdığını düşünüyorum. Planlarımızı yaparken eski öğretmenler gibi elle yazmak zorunda kalmıyoruz. Hazır şablonlar üzerinde istediğimiz değişikliği yaparak planlarımızı yapabiliyoruz. Uygulama aşamasında da özellikle okullarda bulunan akıllı tahtalar işimizi kolaylaştırıyor.”*

K11: “Olumlu yönde etkilemektedir. Tabi ki teknolojik alt yapının kurulduğu okullarda durum böyle. Özellikle akıllı tahtaların varlığı bu noktada çokça işimize yarıyor.”

K12: “Teknolojiyi etkin kullanabilen kişiler için kolaylaştırıcı bir etkiye sahip olur diye düşünüyorum. Hatta bu konuda öğretmenlere gerekli eğitimlerin verilmesinin gerektiğini de düşünüyorum.”

K13: “Olumlu etkiler. İşlemleri hızlandırır. Planların hazırlık aşamasında teknoloji bize oldukça kolaylık sağlamaktadır. Planların bilgisayar ortamında olması sayesinde gerekli görüldükçe hazırlamış olduğumuz planlar üzerinde istediğimiz değişiklikleri yapabiliyoruz. Planları tekrar yazmak zorunda kalmıyoruz.”

K14: “Günümüz teknolojisi ders planı hazırlamayı pratikleştirmekte ve içeriğini zenginleştirmektedir. Pratikleştirmesinden kastettiğim bilgisayarlarda planların özellikle yazılması konusudur. İçeriğin zenginleştirilmesi ise öğrencilerin daha fazla duyusuna hitap edeceğimiz; görseller, ses kayıtlar, ders sunuları gibi şeyleri planlarımızın içine koyarak kazanımların daha kalıcı olmasını sağlayabiliriz. Hatta burada EBA’yı da sayabiliriz. Özellikle EBA sayesinde özellikle pandemi döneminde oldukça faydalı olmuştur.”

K15: “Ders planına ulaşılabilirliği zaman açısından ekonomikleştirmiştir ve içerik zenginleşmiştir. Teknoloji sayesinde planlarımızı daha hızlı bir şekilde hazırlarız, takıldığımız yerleri ya da eksikliklerimiz araştırabilir ve daha güzel planlar yapabiliriz. Ayrıca planlarımızda farklı içerikleri kullanarak planlarımızın daha sağlıklı olmasını sağlayabiliriz.”

K17: “Olumlu. Bilgiye ulaşmak çok daha kolay hale geldi. Özellikle akıllı tahtalar ile öğrencilerime farklı bilgileri kolaylıkla aktarabiliyorum. Özel günlerde onlara videolar izletiyorum. Ayrıca teknoloji sayesinde özellikle çeviri programlarını kullanarak sınıftaki yabancı öğrencilerin dediklerini anlayabiliyorum.”

K18: “Olumlu yönde ve yardımcı olarak etki etmektedir.”

K21: “Ayrıca pandemi süreciyle hayatımıza girmiş olan uzaktan eğitim de planlamada bir alternatif olarak yer alabilir.”

Ders Planlarının Saklanması

Katılımcılar teknolojinin işlerini kolaylaştırdığını, teknoloji sayesinde ders planlarının her zaman ve her yerde yanlarında olduğunu bu sayede evrak taşıma yükünden kurtulduklarını ve istedikleri zaman planlarını kontrol edebildiklerini ifade etmişlerdir. Bir katılımcı ise bilgisayarında planlarının arşivini yaptığını ve gerekli gördüğünde bu planlardan yararlandığını belirtmiştir. Ayrıca teknolojinin ders planlarının yazdırılması konusunda da kendilerine kolaylık sağladığı katılımcılar tarafından vurgulanmıştır.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K2: *“Ancak bazı faydalı uygulamalar sayesinde evrak yükünden kurtuluyoruz. Planı telefonumuzdan açıp istediğimiz her yerde kontrol edip hazırlanabiliyoruz. Yani teknolojiyi ne yönde kullandığınıza bağlı etkisi.”*

K3: *“Özellikle teknolojinin gelişmesi ve geliştirilen uygulamalar sayesinde planları her zaman yanımızda taşıyabiliyoruz.”*

K5: *“Özellikle telefonlardaki uygulamalar öğretmenlerin işini çok kolaylaştırıyor. Bu sayede her zaman ve her yerde planlarımız yanımızda oluyor.”*

K8: *“Teknolojinin benim için en büyük katkısı işimi kolaylaştırmasıdır. Bilgisayarında eski verilerimin arşivini yapıyorum ve istediğim zaman bu arşivden istediğim bilgileri alıyorum. Teknolojinin bir diğer katkısı da planları her zaman yanımızda taşıyabilir olmamızdır. Akıllı tahtaların katkısını da unutmamak lazım gerekir. Akıllı tahtalar sayesinde konu hakkında kullanacağım görselleri de önceden planlıyorum.”*

K9: *“Teknoloji her alanda olduğu gibi eğitim alanında da hayatımızı kolaylaştırdı. Özellikle planların bilgisayardan yazılması, internette bulunan kaynaklardan yararlanılması konusu bence çok önemli”*

K12: *“Ayrıca planların bilgisayar ortamında saklanması gerektiğini de burada belirtmeliyim. Elimizde teknoloji gibi bir imkân varken hala planları kâğıda basmak bana kâğıt israfı gibi geliyor.”*

K15: *“İstediğimiz zaman istediğimiz yerde planlara ulaşabilir ve istediğimiz değişiklikleri yapabiliriz.”*

K20: *“Ayrıca planları her zaman yanımızda olmasını sağlıyor.”*

Kaynaklara Ulaşma ve Hazır Planlar

Katılımcılar mobil uygulamaların ve internet kaynaklarının ders planı hazırlamayı kolaylaştırdığını, internet sayesinde sınırsız kaynak erişimine imkân bulduklarını, bu kaynakların kullanılmasıyla daha etkili planlar hazırlayabildiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcılar çeşitli internet siteleri ve mobil uygulamalarda paylaşılan bilgi ve belgeler aracılığıyla hiç uğraşmadan hazır planlara ulaşabildiklerini de ifade etmişlerdir. Bir katılımcı hiç okunmadan indirilen hazır planların hem öğrenciyi hem de öğretmeni olumsuz etkilediğini belirtirken bir katılımcı ise kullanılan hazır planların zararının olduğunu, bu planların çeşitli sorunları beraberinde getirdiğini vurgulamıştır.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K2: *“Günümüz teknolojisi olan internet öğrencileri olduğu kadar biz öğretmenleri de olumsuz etkiliyor. Her türlü plan bu ortamlarda hazır bulunduğu için okunmadan indirilip çoğaltılıyor.”*

K4: *“Planların hazırlanma aşamasında özellikle internetten yararlanma açısından faydalı oluyor.”*

K5: *“Ayrıca çeşitli uygulamalar sayesinde bilgi ve belge paylaşımında da bulunabiliyoruz.”*

K6: *“Teknoloji çok büyük kolaylık. Bilgiyi somutlaştırmak, çok fazla dokümana anında ulaşmak ve tüm öğrencilerin eşit şekilde ulaşmasını sağlamak işimizi büyük ölçüde kolaylaştırıyor. Planda ters giden bir şeyler olduğunda büyük bir yardımı oluyor.”*

K9: *“Ayrıca hazır uygulamalar üzerinden hiç uğraşmadan planlara da ulaşabiliyoruz. Hazır planların zararı olduğunu da söyleyebilirim. Çünkü az önce sorduğunuz bir soruda her yerde aynı planın uygulanmasının zor olduğunu söylemiştim bu konuda aynı yere çıkıyor. Herkesin ortak plan kullanması bazı sorunları da beraberinde getirecektir.”*

K20: *“İşimizi oldukça kolaylaştırıyor. Farklı kaynaklardan yararlanmayı sağlıyor, daha etkili bir çalışma ortaya çıkıyor.”*

K21: *“Dijital uygulamalar ders planı hazırlamayı daha kolay ve hızlı bir hale getirmiştir. Online kaynaklar plan hazırlamada sonsuz materyale erişim imkânı sağlar.”*

Teknolojiyi Kullanmama

Katılımcılardan biri ders planı hazırlama aşamalarında teknolojinin faydalı olduğuna inandığını fakat teknoloji kullanımını tercih etmediğini ifade etmiştir. Bir katılımcı da kâğıt ve kalem kullanarak ders planı hazırlamanın kendisine daha içten geldiğini bu yüzden de ders planlarını bu şekilde yaptığını belirtmiştir.

Katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K7: “Bana hala kalem kâğıt usulü çalışmak daha kolay ve daha içten geliyor.”

K16: “Teknoloji kullanmayı pek tercih etmiyorum. Faydalı olacağına inanıyorum ama kendim kullanmayı pek tercih etmiyorum.”

Katılımcılar eğitim teknolojilerinin ders planı hazırlama süreçlerine olumlu etkilerde bulunduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler, teknolojik araçlar sayesinde ders planlarının içeriğinin zenginleştiğini, planlara her zaman ve her yerden erişim imkanı bulunduklarını ve mobil uygulamalar ile internet kaynaklarının planlama süreçlerini kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir. Bu bulgular, eğitim teknolojilerinin ders planlama süreçlerini kolaylaştırarak, öğretmenlerin daha etkili ve verimli planlar hazırlamalarına yardımcı olduğunu göstermektedir. Ayrıca, öğretmenlerin teknoloji kullanım becerilerinin geliştirilmesi için hizmet içi eğitim programlarına katılımlarının önemi de vurgulanmıştır.

4.2.2. Katılımcıların Ders Planlarını Hazırlarken Karşılaştıkları Sorunlar

Bu bölümde katılımcıların ders planlarını hazırlarken karşılaştıkları zorlukların ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda katılımcılarla yapılan görüşmeler sonucu elde edilen veriler analiz edilmiştir. Yapılan bu analizler sonucu katılımcıların görüşlerinin “Öğrenci İhtiyaçları”, “Program ve Diğer Sorunlar” şeklinde iki tema etrafında toplandığı görülmüştür. Bu temalara cevaplarında yer veren katılımcılar Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Ders Planlarını Hazırlarken Karşılaştıkları Sorunlara Yönelik Temalar ve Bu Temalara Cevaplarında Yer Veren Katılımcılar

Temalar	Katılımcılar
Öğretim Programının Ayrıntılı Olması ve Diğer Sorunlar	K1, K3, K4, K5, K7, K8, K11, K12, K13, K16, K19, K20, K21
Öğrenci İhtiyaçları	K5, K6, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K17, K20, K21

Öğretim Programının Ayrıntılı Olması ve Diğer Sorunlar

Katılımcılar ders planlarını hazırlarken en çok karşılaştıkları sorunları sıralarken sorumluluklarının, ders saatlerinin ve kazanımların fazla olmasını göstermişlerdir. Katılımcılardan bazıları ayrıntılı olarak anlatılması gereken kazanımlardan bazılarını yıllık planlarda yeteri kadar zaman ayrılmamasının ders planlarının hazırlanması konusunda kendilerini zorladığını özellikle vurgulamıştır. Ayrıca yoğun iş yükü ve yıllık planlarda belirtilmeyen tatillerin de planların hazırlanmasında bir sorun olarak karşısına çıktığını belirtmişlerdir. Bunların dışında ders içi ve ders dışı yapılacak etkinliklere, materyallere ve yapılacak değerlendirmelere planlarda yer verme konusunda da sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bazı katılımcılar ise planlarda gereksiz ayrıntıların olduğunu bundan dolayı da planları teker teker yazmak yerine hazır planları kendilerine göre uyarladıklarını belirtmişlerdir. Bu sorunun çözümü için MEB tarafından hazır ders planı şablonlarının paylaşılması gerektiğini ve öğretmenlerin bu şablonlar üzerinden ders planlarını yapmalarının zaman kaybını önleyeceğini vurgulamışlardır. Bir katılımcı müfettiş kaygısından dolayı internetten hazır planlar bulmasından dolayı yaptığı planların işlevinden uzaklaştığını ve uygulanabilir olamadığını ifade etmiştir. Katılımcıların geneli planların kâğıda yazılı olarak istenmesinin israfa neden olduğunu bunun yerine planların elektronik ortamda teslim edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K1: “Daha çok ders dışı etkinliklerin planlanmasında, kullanılacak materyallerde zorlanıyorum.”

K3: “Sürekli tekrar eden planları yazmak öğretmenlere angarya olarak gelmektedir. Bunun için hazır şablonlar geliştirilirse tekrar tekrar aynı şeyleri yazmakla uğraşmayız.”

K5: “Planlarda gereksiz ayrıntılar olması plan yapmayı zorlaştırıyor. Bunun için hazır planlar üzerinde oynama yapmayı tercih ediyorum.”

K7: “En büyük problem zaman. Okulda derslerin yoğunluğu, evde ise – özellikle kadınların- pek çok sorumluluğumuzun olması hazırlamayı zor kılıyor gerçekten.”

K8: “Ayrıca şunu da belirtmem gerekir ki bazı konular oldukça ayrıntılı olmasına rağmen yıllık planlarda bu konulara ayrılan zamanın az olması plan yaparken bizleri zorluyor.”

K11: “Ders planını hazırlarken ders programının yoğun içerikli olmasından ötürü zaman problemi ile karşılaşıyorum.”

K12: “Ayrıca planlanan dışında yapılan tatillerde planlarda zorluk yaşamama neden oluyor.”

K20: “Fazla vakit alıyor, yeterli zamanımız olmuyor. Kâğıt israfına neden olabiliyor. Bazı okullar yazılı hallerini bizden istiyor.”

K21: “En önemli sorun, öğretmenlerin yoğun iş yükü altında ezilmelerinden kaynaklı zaman sorunudur.”

Öğrenci İhtiyaçları

Katılımcıların çoğu ders planı yaparken karşılaştığı zorlukları öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin farklılığı, hazırbulunuşluk seviyelerinin düşüklüğü ve derslere karşı ilgisizlikleri olarak ifade etmiştir. Katılımcıların bazıları ders planlarını yaparken öğrencilerin ilgisini çekecek materyal seçmede zorlandıklarını belirtmiş, bunun nedeni olarak da öğrencilerin verecekleri tepkilerin tahmin edilememesi olarak göstermişlerdir. Bazı katılımcılar en çok yaşadıkları sorun olarak derslerde kullanılan yöntem ve tekniklerin her öğrencinin hazırbulunuşluğuna uymadığını bunun için de öğrencilerin seviyelerine uygun ders planı hazırlama konusunda sıkıntı yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar bu sorunların üstesinden gelebilmek için ders planlarını hazırlarken ortalama bir seviye yakalamaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Sınıfa sonradan gelen öğrencilerin seviyelerindeki farklılığın da ders planlarını belli bir seviyede tutmayı zorlaştırdığı ayrıca vurgulanmıştır.

Bir katılımcı öğrencilerin kişisel sorunlarının ve birbirleriyle olan sıkıntılarını öğretmenleriyle paylaşmak istemelerinin ders planı yaparken karşılaştığı bir sorun olduğunu

belirtmiştir. Ayrıca katılımcılar öğrencilerin seviye düşüklüğünden meydana gelen konu birikmelerinin ve derslerde dengeyi kurmanın da bir sorun olarak karşılırlarına çıktığını vurgulamıştır. Bir katılımcı ise özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için ders planlarında zaman ayırmanın oldukça zor olduğunu ifade etmiştir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K5: “Ayrı bir sorun da öğrenci seviyeleri arasındaki farklılıklardır. O yüzden ortalama bir seviye tutturmaya çalışıyorum.”

K6: “Örnekler sırasında öğrencinin ne tepki vereceğini önceden tahmin etmek zor olabiliyor. İşe yarayacağını düşündüğüm bir hamle bazen işe yaramıyor. Bunun yerine alternatif üretmek gerekiyor.”

K8: “En çok karşılaştığım sorun öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyelerinin düşük olmasıdır. Bu planlarımı olumsuz etkilemektedir. Özellikle not kaygısının olmadığı sınıflarda işlediğim derslerde öğrencilerin bu halleri bana yansımaktadır. Bir diğer sorun da sınıflardaki seviye farklarıdır.”

K9: “Sınıf seviyeleri ve aynı sınıfta bulunan öğrenci seviyelerinin farklılığı plan hazırlarken karşılaşılan sorunlardır. Her yöntem ve tekniğin her çocuğun hazırbulunuşluk seviyesine uygun olmaması bu sorunların nedenlerinden biridir. Ortak bir nokta bulmak gerçekten zor olabiliyor.”

K10: “Planlarımızı yaparken belli bir ortalama göre yapıyoruz ama sınıflarda bunun karşılığını bulmak gerçekten zor oluyor.”

K12: “Bazen size göre çok iyi olan bir materyal öğrenciler için ilgi çekici olmayabiliyor.”

K13: “Öğrencilerin kişisel sorunları, birbirleriyle olan sıkıntıları öğretmenlerle paylaşmak istemesi.”

Bazı katılımcılar ders planı hazırlarken herhangi bir sorunla karşılaşmadıklarını belirtmiştir.

K2: “Ders planlarımı yaparken herhangi bir sorunla karşılaşmıyorum.”

K14: “Ders planı hazırlarken herhangi bir sorunla karşılaşmıyorum.”

K15: “Herhangi bir sorunla karşılaşmıyorum.”

K18: “Herhangi bir sorun görmüyorum.”

Katılımcılar ders planı hazırlık süreçlerindeki en sık karşılaşılan zorlukları, yıllık planlarda bazı konulara yeterince yer verilmemesi, öğretmenlerin üstlendiği sorumlulukların, ders saatlerinin ve kazanımların yoğunluğu, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerindeki farklılıklar ile düşük hazır bulunuşluk seviyeleri olarak sıralanmıştır. Ayrıca sınıfa sonradan gelen öğrenciler ile özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerinde planları hazırlarken karşılarına çıkan bir sorun olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bulgular, öğretmenlerin ders planlarını oluştururken birçok değişkeni aynı anda göz önünde bulundurmak zorunda kaldıklarını ve bu durumun planlama süreçlerini önemli ölçüde zorlaştırdığını göstermektedir.

4.3.Katılımcıların Ders Planlarına Yönelik Önerileri

Bu bölümde katılımcıların ders planlarına yönelik önerilerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda katılımcılar ile yapılan görüşmelerde hem daha verimli ders planlarının yapılmasına yönelik önerilerini hem de ders planlarının eğitimde daha etkili kullanılmasına yönelik önerilerini belirtmeleri istenmiştir.

4.3.1. Katılımcıların Daha Verimli Ders Planlarının Yapılmasına Yönelik Önerileri

Bu bölümde katılımcıların daha verimli ders planlarının yapılmasına yönelik önerilerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda katılımcılarla yapılan görüşmeler sonucu elde edilen veriler analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucu katılımcıların önerilerinin “Farklılıkları Barındırma”, “Teknoloji ve Materyal Kullanımı”, “Öğrenciye Yönelik Olma”, “Öğretmenlerin Yapacakları” ve “Planların İçeriği” şeklinde beş tema etrafında toplandığı görülmüştür. Bu temalara cevaplarında yer veren katılımcılar Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Daha Verimli Ders Planlarının Yapılmasına Yönelik Önerilere İlişkin Temalar ve Bu Temalara Cevaplarında Yer Veren Katılımcılar

Temalar	Katılımcılar
Planların İçeriği	K1, K3, K5, K8, K10, K11, K13, K16, K17, K20, K21
Öğretmenlerin Yapacakları	K2, K3, K4, K6, K7, K8, K13, K17, K20
Farklılıkları Barındırma	K1, K2, K5, K8, K9, K15, K17, K21
Öğrenciye Yönelik Olma	K4, K5, K9, K11, K16, K19
Teknoloji ve Materyal Kullanımı	K10, K11, K12, K14, K15, K21

Planların İçeriği

Katılımcılar ders planlarının içeriğini oluşturma aşamasında dikkat edilmesi gerekenleri sıralarken ders planlarının derslerin daha etkili işlenmesine yardım edecek şekilde planlanması ve özellikle derslerin giriş bölümünün öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde hazırlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Planlar oluşturulurken gerçekçi hedefler belirleyip o hedeflere ulaşmaya çalışılması, planlarda gerçek ortamlara odaklanması ve gerçekleşmeyecek hedeflere ders planlarında yer verilmemesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca ders planlarının esnek olması, belirli aralıklarla işlenen konuya ilişkin tekrar yapılması ve eski öğrenmelerle bağlantı kurulmasının oldukça önemli olduğu dile getirilmiştir. Bir katılımcı ise kaliteli planların hazırlanması için MEB'in ders planları ile ilgili hazır şablonlar hazırlayıp öğretmenlerle paylaşması gerektiğini ifade etmiştir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K1: *“Belirli bir hedef belirlenip ona ulaşmaya çalışılmalıdır.”*

K3: *“Planlar yapılırken gerçek ortamlara odaklanmalıdır. Planlarda gerçekleşmeyecek hedeflere yer verilmemelidir.”*

K5: *“Dersin zaman bakımından planlanması çok iyi yapılmalıdır.”*

K10: *“Ayrıca her öğretmen planlarına belli aralıklarla tekrar yapmak için zaman ayırmalıdır. Bu sayede öğrencilerin eski kazanımları hatırlamaları sağlanmalıdır.”*

K11: *“Önceki öğrenmelerle muhakkak bağlantı kurulmalı. Gerektiğinde plan esnetilebilmeli.”*

K13: “Öğretmenlerin kazanımların verilmesinde biraz esnek bırakılmasının, plan hazırlarken daha gerçekçi ve verimli olmasında faydası olacağını düşünüyorum.”

K16: “Ders planlarının bence ön önemli aşaması dersin giriş bölümüdür. Güzel bir giriş yapılan dersin gerisi de olumlu olacak şekilde devam eder. Öğrenciyi derse katmak, dersi daha eğlenceli, etkili ve verimli kılar.”

K20: “Derslerin daha etkili kullanılmasına yönelik planlar yapılmalıdır. MEB bu konuda şablon hazırlamalı. MEB örnek uygulamaları paylaşmalı.”

Öğretmenlerin Yapacakları

Katılımcılar öğretmenlerin dersine gireceği sınıfların özelliklerini iyi tanımlarının ve sınıflara en uygun ders planını yapmalarının gerektiğini belirtmiştir. Plan yapma konusuna her öğretmenin ilk başlarda gerekli zamanı ayırması gerektiği, bunun sonucu olarak da ilerleyen zamanlarda hiç zorlanmadan rahat bir şekilde planlarını yapabilecekleri, derslerini etkili ve verimli bir şekilde işleyebilecekleri bu sayede başarılarının da artabileceği ifade edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin kazanımları kavrama seviyelerine bakarak bazı kazanımların ertelenebileceği veya hiç ele alınmayabileceği vurgulanmış ve bu sayede öğretmenin eksik kavranan kazanımlara daha fazla zaman ayırabileceği dile getirilmiştir. Katılımcıların bazıları gerçek durumların göz önünde bulundurulması gerektiğini, sınıfta uygulanabilecek ders planlarının yapılmasını ve bunların dersine girilen her sınıf için farklı olacak şekilde yapılmasının önemini vurgulamıştır. Bir katılımcı MEB’in yıl içerisinde program ile ilgili öğretmenlerin fikirlerini alması gerektiğini belirtirken başka bir katılımcı da öğretmen adaylarının planlar konusunda daha iyi bilgilendirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K2: “Bu işe ilk başlarda zaman ayrılırsa ilerleyen zamanlarda hiçbir zorlanma yaşamadan rahat bir şekilde planlar yapılabilir.”

K4: “En büyük problem uygulanabilirlik. Uygulama konusunda sıkıntı oluşturacak planların yapılmaması gerekmektedir.”

K6: “Her öğretmen ders vereceği sınıfın özelliklerini doğru bir şekilde tanımalıdır. Eğer bunu yaparsa en uygun planı yapacaktır.”

K13: “Öğretmen sınıfındaki duruma göre bazı kazanımları erteleyebilmeli ya da hiç ele alamayabilmeli. Sınıfının durumuna göre buna karar verebilmelidir. Bunu yaparak sınıfın geride kaldığı veya daha önemli gördüğü kazanımlara fazladan zaman ayırabilir.”

K17: “Tek plan yapıp bunu tüm sınıflara uygulamak bence doğru değildir.”

K20: “Üniversite düzeyindeki öğretmen adaylarına bu konuda daha sıkı eğitim verilmeli.”

Farklılıkları Barındırma

Katılımcılar öğrencilerin yaşadığı coğrafya, yetiştiği kültür, ailelerinin yapısı, okulun konumu gibi özelliklerinden dolayı birbirlerinden farklı olduğunu belirtmişlerdir. Bu farklılıklardan kaynaklı olarak her öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyinin farklı olduğu ve yapılacak ders planlarının bu farklılıklar göz önünde bulundurularak yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca bir katılımcı da dersine girilen sınıfların da birbirinden farklı olduğu için de her sınıf için farklı planların yapılması gerektiğini vurgulamıştır.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K1: “Öğrenciler arasındaki farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır.”

K5: “Öğrencilerin hazırbulunuşluğu ve yerel farklar göz önünde bulundurulmalıdır.”

K8: “Ders planlarının daha verimli olması için öğrenciler arasındaki seviye farklarının göz önünde bulundurulması gerekmektedir.”

K9: “Coğrafi şartlar, yöresel kültür, okulun bulunduğu konum, ailelerin sosyo-ekonomik durumlara göre planlamalarda esneklik sağlanabileceğini düşünüyorum.”

K15: “Her öğretmen öğrencilerini ve okulun bulunduğu ortamı iyi tanımalı ve planlarını ona göre hazırlamalıdır.”

K17: “Plan yaparken her sınıf düzeyi için farklı planlar yapılırsa yaptığımız şey bir işe yarar. Plan yaparken laf olsun diye yapmamalıyız.”

Öğrenciye Yönelik Olma

Katılımcılar öğrenci motivasyonlarını artırmak için ders planları hazırlarken öğrencilerin özelliklerinin dikkate alınması gerektiğini belirtmişlerdir. Ders planlarının kâğıt üzerinde kalmaması planların uygulanabilir olması ve sınıfta yapılan uygulamalara yönelik planların yapılması gerektiği dile getirilmiştir. Ayrıca öğrenci ile etkileşimin çok olduğu ders planlarının yapılmasının önemli olduğu da vurgulanmıştır. Bir katılımcı tarafından öğrencilerin özelliklerine uygun olarak yapılan planlar sayesinde kendi çevresine yabancı olmayan bireylerin yetişebileceği belirtilmiştir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K4: *“Zamanımızda her şeyin kâğıt üzerinde kaldığı için planların uygulanır olup olmadığına pek bakılmıyor. O yüzden sınıfa yönelik planların yapılması gerekmektedir.”*

K5: *“Ayrıca öğrenci ile etkileşimin çok olduğu planlar yapılmalıdır.”*

K9: *“Bu durumda kendi çevresine yabancı kalmayan bireyler yetiştirebiliriz.”*

K11: *“Öğrenciye görelilik” ilkesine uyulmalı.”*

K16: *“Dersi öğrenci seviyesine indirmek ve öğrenciyi motive etmek için ilgi çekici sorular sorulmalı.”*

Teknoloji ve Materyal Kullanımı

Katılımcılar ders planlarının günümüz ihtiyaçlarına ve teknolojisine göre yapılması gerektiğini bunun için de öğretmenlerin sürekli olarak kendilerini geliştirmesi ve teknoloji kullanımında belli bir seviyeye gelmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Günümüz koşullarına cevap vermeyen ders planlarının yerine teknolojinin etkin kullanıldığı ders planlarının yapılması gerektiği vurgulanmış ve bu şekilde yapılan ders planlarının öğrenciyi daha fazla motive edeceği, bunun için de kullanılacak materyallerin iyi seçilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca bu konularda eksiği olan öğretmenlerin hizmetiçi eğitimler ve kurslarla eksikliklerini gidermesi gerektiği ifade edilmiştir. İki katılımcı ise MEB tarafından verilen materyallerin hikâye, roman, dergi ve çevrimiçi kaynaklar kullanılarak zenginleştirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K10: *“Teknolojinin daha etkin bir şekilde kullanıldığı ders planlarının öğrencileri daha fazla motive edeceğine inanıyorum.”*

K11: *“Derste kullanılacak materyaller iyi seçilmeli.”*

K12: *“Bakanlık tarafından verilen materyallerin zenginleştirilmesi gerekir. Ders kitaplarının yanı sıra dönem içinde birlikte okuyacakları hikâye, roman, dergi gibi materyaller kullanılmalı.”*

K14: *“Ders planları, günümüz koşullarına ve teknolojisine göre hazırlanmalıdır. Günümüz koşullarına göre hazırlanmayan planların eğitimde kullanılmaması gerekmektedir. Bunun için de öğretmenlerin sürekli kendilerini geliştirmeleri lazımdır.”*

K15: *“Günümüz teknolojisine ve ihtiyaçlarına göre hazırlanmalıdır. Günümüz koşullarına cevap vermeyen planların yapılmaması lazım. Bunun için her öğretmenin belli bir teknoloji alt yapısının olması gerekmektedir. Eksiği olan öğretmenler için MEB devamlı kurslar açmaktadır. Her öğretmen bu kursları takip etmeli ve eksikliklerini gidermelidir.”*

K21: *“Planlar oluşturulurken içerik zenginleştirilmeli, uygulamalar, online içerikler ve materyallere yer verilmelidir.”*

Katılımcılar, ders planlarının kâğıt üzerinde kalsın diye değil, uygulanmak için yapılması gerektiğini, yapılacak olan planların öğrenci farklılıklarına uygun, somut hedeflere dayalı ve teknolojik imkanları kullanan bir yapıya sahip olması gerektiğini belirtmişlerdir. Derslerin etkili bir şekilde işlenmesi için sınıfların özelliklerinin iyi bilinmesi, kazanımlara ayrılacak sürelerle karar verirken bu özelliklerin dikkate alınması ve öğrencilerin bireysel farklılıklarının planlara yansıtılmasının büyük önem taşıdığını vurgulamışlardır. Bu bulgular, ders planları yapılırken öğretmenlerin nelere dikkat etmesi gerektiğini belirtmesi açısından önem taşımaktadır.

4.3.2. Katılımcıların Ders Planlarının Eğitimde Daha Etkili Kullanılmasına Yönelik Önerileri

Bu bölümde katılımcıların ders planlarının eğitimde daha etkili kullanılmasına yönelik önerilerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda katılımcılarla yapılan görüşmeler sonucu elde edilen veriler analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucu katılımcıların önerilerinin “Öğrenci Merkezli Planlar”, “Hedefleri Belirleme”, “Planların Takibi”, “Uygulanabilir Olma” ve “Esnek Olma” şeklinde beş tema etrafında toplandığı görülmüştür. Bu temalara cevaplarında yer veren katılımcılar Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. Ders Planlarının Eğitimde Daha Etkili Kullanılmasına Yönelik Önerilere İlişkin Temalar ve Bu Temalara Cevaplarında Yer Veren Katılımcılar

Temalar	Katılımcılar
Öğrenci Merkezli Planlar	K4, K5, K9, K10, K11, K12, K16, K18, K19, K20, K21
Hedefleri Belirleme	K1, K3, K5, K7, K10, K12, K13, K15, K20, K21
Uygulanabilir Olma	K8, K13, K14, K15, K16, K17, K20
Planların Takibi	K1, K3, K12, K14, K15, K21
Esnek Olma	K3, K6, K7, K10, K11, K21

Öğrenci Merkezli Planlar

Katılımcılar öğrencilerin merkeze alındığı, öğrenci odaklı ve öğrenci farklılıklarının hesaba katıldığı ders planlarının hazırlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Ders planlarının dikkat çekici ve öğrenciyi güdüleyici olması gerektiği, bunun için de kullanılacak yöntem ve tekniklerin iyi seçilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca teknolojinin kullanılması, medya ve görsel materyallere sık sık yer verilmesinin önemli olduğu da vurgulanmıştır. Öğretmenlerin daha aktif olması gerektiği ve öğrencilerin plan yapma aşamalarına gönüllü olarak katılımıyla hazırlanan ders planlarının daha rahat uygulanabildiği de dile getirilmiştir. Bir katılımcı da ders planlarının öğretmenlerin ihtiyaçları doğrultusunda geliştirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K5: “Planlar yapılırken öğrencilerin merkeze alındığı planlar yapılmalıdır. Bunun için öğrencilerin de bu konuda istekli olması gerekir.”

K9: “Her zaman için öğrencilerin ilgisini çekecek yöntem ve tekniklere başvurulmalıdır. Planlarda dikkat çekme ve güdülemeye daha çok yer verilmesi gerekir.”

K10: “Planlarımızı uygularken özellikle öğrenciler arasındaki farklılıkları göz önünde bulundurmalıyız.”

K11: “Teknolojiden, medyadan ve görsel materyallerden yararlanmayı artırmalıyız. Öğrenci katılımının sağlanmasına gayret göstermeliyiz.”

K16: “Öğretmen ders planını hazırlarken öğrencilerin seviyelerini göz önünde bulundurmalıdır.”

K18: “Öğretmenin ihtiyaç dahilinde geliştirilebilir.”

K20: “Planlar öğrencilerin derslere olan ilgilerini artırmalı ve onların derse katılımını artırmalıdır.”

K21: “Öğrenci odaklı planlama yapılmalı ve teknolojiden fazlaca faydalanılmalıdır.”

Hedefleri Belirleme

Katılımcılar ders planlarını hazırlamadan önce hedeflerin belirlenmesi gerektiğini ve bu hedeflerin de gerçekçi, ulaşılabilir ve net hedeflerden oluşması gerektiğini belirtmişlerdir. Ulaşılması zor hedeflerin hem öğretmenleri hem de öğrencileri zorladığı ifade edilerek gerçekliğine inanarak plan yapılması gerektiği ve bu planların sınıfta ulaşılacak gerçekçi hedeflerden oluşması gerektiği vurgulanmıştır. Ders planlarının gerçek hayatla uyumlu olmasının önemi, gereksiz ve gerçekçi olmayan planların yapılmaması gerektiği de dile getirilmiştir. Bir katılımcı da programlar geliştirilirken uygulayıcılarla bilgi alışverişinde bulunulması gerektiğini belirtmiştir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K3: “Ders planları gerçek hayatla uyumlu, uygulanabilir olmalı.”

K5: “Son olarak planların gerçekçi olması ve ulaşılabilir hedefleri barındırması gerekir.”

K7: “Müfredatın içeriği belirlenirken uygulayıcılardan bilgi alınmalı.”

K12: “Ulaşılması zor hedefler bizi oldukça zorluyor. Hatta bu konuda öğrenciler bizden daha fazla zorlanmaktalar.”

K20: “Planlarda gerçekçi hedeflerin olması gerekmektedir.”

K21: “Hedefler net olarak belirlenmeli.”

Uygulanabilir Olma

Katılımcılar her öğretmenin ders planı yapmaya ve uygulamaya özen göstermesi gerektiğini, planların sadece kâğıt üzerinde kalsın diye yapılmaması gerektiğini belirtmişlerdir. Planlar yapılırken uygulamaya yönelik planların yapılmasına özen gösterilmesi gerektiği, özellikle uygulanmayacak planların yapılamaması gerektiği dile getirilmiştir. Planların uygulanabilirliğini artırmak için içinde bulunulan çevrenin iyi tanınması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca bazı katılımcılar ders planlarının uygulanabilirliğini artırmak için hazır planlardan yararlanılabileceği fakat yararlanılan bu planları kullanacak kişinin kendisine göre ayarlaması, kopyala yapıştır tarzında olmaması gerektiği ifade edilmiştir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K8: “Öncelikle planların gerekliliğine inanmak gerekmektedir. Bir şeyi ne kadar inanarak yaparsak o oranda etkili olur. Ayrıca yapılan planlar uygulamak için yapılmalıdır. Sadece kâğıt üzerinde kalsın diye yapılmamalıdır.”

K14: “Ders planı yapılmasına dikkat edilmeli ve uygulanmasına özen gösterilmelidir. Ayrıca planların uygulamaya yönelik olması gerekmektedir. Laf olsun diye plan yapılmamalıdır.”

K15: “İnternette kopyala yapıştır, içeriğini okumadan indir ya da cep telefonuna indirdiğin uygulamadan bak tarzında planlar yapılmamalıdır.”

K16: “Öğrencilere göre hazırlanan planlar her zaman uygulanabilir olmuştur. Ayrıca planların uygulanabilir olması için okulun içinde bulunduğu çevrenin de hesaba katılması gerekmektedir.”

K20: “Uygulamaya yansımayacak planların yapılmaması gerekmektedir.”

Planların Takibi

Katılımcılar plan işinin ciddiye alınması gerektiğini, öğretmenlere planların yararlarının anlatılması ve plan yapma konusunda teşvik edilmelerinin gerektiği vurgulanmıştır. Öğretmenlerin de öğrenciler gibi rehber ihtiyaçlarının olduğu, yaptıkları planların değerlendirilip geri bildirim verilmesinin planlara olumlu yansıyacağı belirtilmiştir. İdarecilerin belirli aralıklarla planların takibini yapması gerektiği aksi takdirde içeriği dahi bilinmeyen planların uygulanmış gibi gösterileceği ifade edilmiştir. Ayrıca temel bilgilerde eksikliği olmayan öğretmenlerin yaptıkları planların daha iyi olduğu, eksikliği olan öğretmenler için hizmetiçi eğitimlerin düzenlenmesi ve eksikliklerinin giderilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bir katılımcı öğretmenlerin üniversite yıllarında yeteri kadar bilgilendirilmediğini, üniversitede daha ayrıntılı derslerin olması gerektiğini dile getirmiştir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K1: *“Öğrenciler gibi öğretmenlerin de rehber ihtiyacı olduğunu düşünüyorum.”*

K3: *“Öğretmenlerin üniversitedeyken bu konuda yeterince bilgilendirilmediğini düşünüyorum. Üniversite eğitiminde daha ayrıntılı dersler olabilir.”*

K12: *“Öğretmenlerin eksikliklerinin giderilmesi için ise hizmetiçi eğitimler verilmeli ve bu eksikliklerin en az indirilmesi hatta ortadan kaldırılması gerekmektedir.”*

K14: *“Özellikle plan yapılması konusunda öğretmenler teşvik edilmeli, planların yararları anlatılmalı, idareciler bunun takibini yapmalıdır.”*

K15: *“Plan işi ciddiye alınarak yapılmalı ve bu işin kontrolü yapılmalıdır.”*

K21: *“Hedefler belirli aralıklarla izlenmeli, geri bildirim ve değerlendirmeler dikkate alınmalı.”*

Esnek Olma

Katılımcılar kullanılacak ders planlarının esnek olması gerektiğini, katı planların derslerde uygulanmasının zor olduğunu ve bu yüzden de planların etkili olabilmesi için esnek olmasının oldukça önemli olduğunu belirtmişlerdir. Ders planları yapılırken kullanılacak,

etkinliklerin, yöntem ve tekniklerin planlarda gösterilmesinin ve ders sürelerinin etkili kullanılmasının da planların etkisini artıracak dile getirilmiştir. Yaşanılan disiplin sorunlarının kazanımlara ulaşmayı engellediği, yapılacak planlarda bunların göz önünde bulundurulması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca planların işlevsiz kaldığı durumlarda hatanın nereden kaynaklandığının bulunması ve bu hatanın düzeltilmesinin sürecin verimini artırabileceği de ifade edilmiştir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri şöyledir:

K3: “Çoğu zaman derslerde disiplin problemleri kazanımlara ulaşmayı engelliyor. Karşılaşılabilecek sıkıntılar göz önünde bulundurularak yapılan planlar ile daha gerçekçi hedefler belirlenebilir.”

K6: “Esneklik. Planlamalarda esnek davranmalıyız. Katı planların eğitimde uygulanması zordur. O yüzden her öğretmen planını yaparken esnek plan hazırlamaya özen göstermelidir.”

K7: “Kullanılabilecek yöntem ve teknikler de öneri olarak ders planında yer alabilir.”

K10: “Zamanı daha etkili bir şekilde kullanmasında oldukça faydalıdır.”

K11: “Ders planlarının işlevsiz olması durumunda hatanın nereden kaynaklı olduğunu bulmalı ve süreci daha verimli kılarak yeniden uygulamalıyız.”

K21: “Plan konusunda esnekliğe yer verilmeli, etkinlik ve zaman etkili kullanılmalı.”

Katılımcılar, ders planlarının daha etkili bir şekilde kullanılabilmesi için çeşitli önerilerde bulunmuşlardır. Öncelikle, ders planları hazırlanırken öğrenci merkezli planların hazırlanması gerektiği vurgulanmıştır. Kullanılacak yöntem ve tekniklerin, öğrencileri motive edici nitelikte olması ve planlama sürecine öğrencilerin de aktif olarak dahil edilmesi önerilmiştir. Ayrıca, planların gerçekçi ve net hedefler içermesi, uygulanabilir nitelikte hazırlanması ve hazır planların da gerektiğinde üzerinde değişiklik yapılarak kullanılabileceği belirtilmiştir. Planların esnek bir şekilde hazırlanması ve oluşabilecek hataların düzenli olarak değerlendirilip düzeltilmesi önemsenmiştir. Planların kâğıda basılı olarak istenmesinin israfa neden olduğu, günümüzde planların bilgisayar üzerinde yapıldığı

bunun için sadece elektronik ortamlarda istenmesinin daha uygun olacağı ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra, planların belirli aralıklarla izlenmesi ve değerlendirilmesi gerektiği, bu süreçte öğretmenlerin de rehberliğe ihtiyaç duyabileceği belirtilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin eğitim teknolojilerini daha etkili kullanmalarının teşvik edilmesi gerektiği de katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Bazı katılımcılar ise plan yapma konusunda MEB tarafından hizmetiçi eğitimlerin artırılmasının faydalı olacağını ifade etmiştir. Bu bulgular, eğitimde ders planlarının daha etkili kullanılması için öğrencilerin merkeze alındığı, esnek, uygulanabilir ve kendisini sürekli yenileyen ders planlarının yapılmasının önemini belirtmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular ilgili alanyazın çerçevesinde karşılaştırılarak tartışılmış, sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Tartışma

Görüş bildiren katılımcıların çoğu ders planlarının başarıya olumlu etki ettiğini belirtmiş ve her öğretmenin ders planı yapması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Duyar (1989), Senemoğlu (2004), Sünbül (2011), Öztürk (2012), Yaylacı (2013), Bozdoğan ve Ağırbaş (2022) öğretim sürecinin planlı bir şekilde yürütülmesinin başarıyı artıracağını belirtmişlerdir. Yıldırım ve Yıldırım (2020) ve Atik (2021) öğretmenlerin ders planı hazırlanmasının gerekliliği ilgili görüş birliği içerisinde olduklarını belirtmiştir. Senemoğlu (2004) öğretim sürecinin etkili ve iyi planlanması halinde sürecin başarısının da iyi olacağını; Sünbül (2011) ders planları sayesinde öğretmen ve öğrencinin başarılı olacağını ve uygulamanın başarıya ulaşacağını, Bozdoğan ve Ağırbaş (2022) öğrenme sürecinde planlamanın eksik olması durumunda başarılı olma durumunun da azalacağı sonucuna ulaşmışlardır.

Katılımcılar ders planları sayesinde hedefsizlikten kurtulduklarını ve hedeflerine daha hızlı bir şekilde ulaştıklarını belirtmişlerdir. Demirel (2020), Yeşilyurt (2020), Erden ve Dilekçi (2022) ders planlarının öğretim hedeflerine ulaşmayı hızlandığını, kolaylaştırdığını ve öğretim süresince öğretmenlere rehberlik ettiğini belirtmişlerdir. Karaca (2006) planlı bir öğretimin hedefe en kısa yoldan ulaşmayı sağladığını ifade etmiştir.

Katılımcıların genelinde ders planlarının esnek olması gerektiği ve katı planları uygulanmanın zor olduğu konusunda fikir belirttikleri görülmüştür. MEB (2017) Öğretmenlik Mesleği Yeterliklerinde ders planlarının öğrenci özellikleri dikkate alınarak

esnek bir şekilde hazırlanması gerektiği belirtilmiştir. Mevcut araştırma bulguları öğretmenlerin MEB'in belirtmiş olduğu yeterliği dikkate aldıklarını gösterdiği söylenebilir.

Katılımcıların birçoğu hazır planları olduğu gibi kullanmak yerine bu planları kendilerine göre uyarladıklarını belirtmiştir. Kılıç (2010) hazır planların kullanılması konusunda öğretmenlerin fikirlerinin farklılaştığını, Saygın ve Polatlar (2020) öğretmenlerin doğrudan veya dolaylı olarak hazır plan kullandıklarını belirtmiş ve öğretmenlerin hazır planların esnekliği kısıtlayabileceğini, bu yüzden de her öğretmenin kendi planlarını yapması gerektiğini vurgulamıştır. Öztürk (2012) öğretmenlerin hazır planlar üzerinde değişiklikler ve uyarlamalar yaparak kullandıkları sonucuna ulaşmıştır.

Ders planlarının zorunlu oluşu hakkında bazı katılımcılar olumlu fikir belirtirken bazı katılımcılar olumsuz fikir belirtmiştir. Olumlu fikir belirtenler ders planları sayesinde derslerin daha verimli geçtiğini ve ders planlarının zorunlu olmaması halinde bazı öğretmenlerin ders planı yapmayı ihmal edeceğini belirtmiştir. Olumsuz fikir belirtenler ise zorunlu olan şeylerin hoş karşılanmadığını belirtmiştir. Akpınar ve Özer (2008) okul müdürleri ve öğretmenler ile yaptıkları araştırmada öğretmenlerin ders planlarının yasal zorunluluk olmaktan çıkarılması görüşünü benimsediği sonucuna ulaşmıştır. Öztürk (2012) tarih öğretmenleri ile yaptığı araştırmada öğretmenlerin yıllık ve günlük plan yapma zorunluluğu olmasına rağmen sadece yıllık plan yaptığı, Yıldırım ve Gündoğdu (2004) öğretmenler arasında yıllık planların gerekliliği konusunda görüş birliği bulunmakla beraber, ünite planlarının gerekliliği konusunda görüş ayrılığı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Katılımcılar ders planlarının öğrencilerle paylaşılmasının, onların derslere hazırlıklı gelmesini sağlayacağı ve başarılarına olumlu yansıtacağını belirtmişlerdir. Ceyhun ve diğerleri (1999), İşman ve ESKİCUMALI (1999), Terzi (2002), Güven (2004), Yıldırım (2023) ders planlarının öğrenciler ile beraber yapılmasının dersin etkili olmasında ve öğrencilerin başarısını artırma konusunda olumlu etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Tok (2023) öğrencilerin hedeften haberdar olmasının öğrenciyi harekete geçireceğini ve konuya odaklanmasına yardımcı olacağını, Can ve Arslan (2018) derste ne öğreneceği bilen öğrencilerin dersi daha dikkatli takip edeceğini, Efendioğlu (2019) öğrencilere derste ne anlatılacağı ve dersin sonunda ne tür davranışlar kazanacağını açıklanmasıyla öğrencide derse karşı beklenti oluşturulabileceğini ifade etmişlerdir.

Katılımcılar plansız derslerde çeşitli sıkıntılar yaşadıklarını, istemeden de olsa bazı konuları unuttuklarını belirtmiş ve plansız derslerde başarılarının düştüğünü ifade etmişlerdir. Yıldırım ve Öztürk (2002), Öztürk (2012), Aykaç (2018) dersin başarısının planlamaya bağlı

olduğunu, plan yapılmayan derslerde başarının azalacağını belirtmişlerdir. Taşdemir (2006) plan yapılmayan derslerde gerekçesi ne olursa olsun öğretimde şans başarısından öteye bir başarının gerçekleştirilemeyeceğini ifade ederken, Bozdoğan ve Ağırbaş (2022) öğrenme sürecinde planlamanın eksik olması halinde başarılı olma durumunun sonuç olarak azalacağını belirtmiştir.

Katılımcılar ders planlarını yaparken hazırlamış oldukları yıllık planlardan, yıllık planlarını yaparken de Türkçe Dersi Öğretim Programından faydalandıklarını belirtmiş ve her öğretmenin kendi dersinin öğretim programını incelemesi gerektiğini ifade etmiştir. Sünbül (2011), MEB (2017), Gözütok (2021), Güven (2021), MEB (2022), Güven (2022) ders planlarının hazırlanacak olan dersin öğretim programında yararlanılarak yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Oğuz ve Bayındır (2009) araştırmalarına katılan öğretmenlerin yarıya yakınının ders planlarını derslerine ait öğretim programındaki kazanımlar doğrultusunda hazırladıklarını, Öztürk (2012) öğretmenlerin planlarını öğretim programına göre hazırladıklarını, öğretim programı değişmediği sürece bu planları kullanmaya devam ettiklerini belirtmiştir. Ulaşılan bu sonuçlar araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Katılımcıların ders planlarını hazırlarken dersin giriş bölümüne daha fazla önem verdikleri görülmüştür. Akdağ ve diğerleri (2004) derslere etkili bir şekilde giriş yapılmasının dersin diğer bölümlerinin gidişatını da olumlu etkileyeceğini vurgulamışlardır. Yıldırım (2023) araştırmasına katılan öğretmenin dikkat çekme ve güdülemenin dersin en önemli bölümü olduğunu, dersin nasıl başlarsa o şekilde devam edeceğini ifade ettiğini belirtmiştir. Ergin ve diğerleri (1999) araştırmasının sonuçlarına göre öğretmenlerin öğretme ve öğrenmede dikkat çekme ve güdülemenin öneminin bilinmesine rağmen bu etkinliklerin yeteri kadar yerine getirilmediği sonucuna ulaşmıştır.

Katılımcıların ders planlarını hazırlarken öğrenci ilgi ve seviyelerini, okulun bulunduğu çevreyi göz önünde bulundurdıkları görülmüştür. MEB (2017) ve MEB (2024) kaynaklarında planların çevresel şartlar dikkate alınarak hazırlanması, içinde bulunan çevrenin imkân ve imkânsızlıklarının dikkate alınması gerektiğini belirtilmiştir. Tanrıseven (2019) planlar hazırlanırken öğretmenlerin, öğrencilerin ve öğretim çevresinin özelliklerinin dikkate alınması gerektiğini; Taşdemir (2006) öğretmenlerin planlarını yaparken çevre unsurlarından kısmen yararlandıklarını; Oğuz ve Bayındır (2009) araştırmasında öğretmenlerin yaklaşık yarısının öğrencilerin özelliklerini, çevresini, ilgi ve gereksinimlerini dikkate aldığı sonucuna ulaşmıştır.

Katılımcılar teknolojinin ders planlarının hazırlanmasını, saklanmasını kolaylaştırdığı ve içeriği zenginleştirdiği belirterek teknolojiye dayalı olarak işlenen derslerde öğrenci başarısının arttığını belirtmişlerdir. Karagöz ve diğerleri (2017), Koyunkaya ve Daştan (2019), Serttaş ve diğerleri (2020) teknoloji ile uyumlu planların yapılması ve eğitimde teknoloji kullanılmasıyla öğrencilerin başarılarının artacağını ifade etmişlerdir. Yavuz ve Coşkun (2008) derslerde teknolojik araçların kullanılmasıyla derslerin daha zevkli hale getirildiği, konuların daha iyi anlaşıldığı ve görsel gösterimlerin anlamayı kolaylaştırdığını belirtmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2023) teknolojinin eğitimde kullanılmasıyla birlikte etkinliklerin zenginleştiği ve öğrencinin aktif hale geldiğini vurgulamışlardır.

Katılımcılar teknoloji kullanımı konusunda eksikliği olan öğretmenlerin çeşitli hizmet içi eğitimlere yönlendirilerek teknoloji kullanımı konusunda eksikliklerinin giderilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Başaran ve diğerleri (2022) öğretmenlerin teknolojik gelişmeleri takip etmelerinin sağlanması gerektiğini, Özkara ve diğerleri (2018) teknoloji kullanımı konusunda hizmet içi eğitimlerin öğretmenlerin eğitimde teknoloji kullanımına olumlu etkisinin olduğunu belirtmişlerdir.

Katılımcılar ders planlarını yaparken karşılaştıkları sorunları sıralarken en çok öğrencilerin hazırbulunuşluğunun düşüklüğünü, öğrencilerin derse karşı ilgisizliğini ve öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları sıralamışlardır. Yıldırım ve Öztürk (2002) yaptıkları araştırmada öğretmenlerin ders planlarını yaparken öğrenci düzeyinin yetersiz olması, öğrencilerin ilgisiz olması ve sınıfların kalabalık olması olarak belirtirken; Başaran (2010) bu sorunları öğrenci sorunları, sürenin yetersiz olması ve öğrencilerin derslere karşı olumsuz davranışlarını değiştirmede yaşanan sorunlar olarak sıralamışlardır.

5.2. Sonuç

Bu araştırma Ankara ilindeki Türkçe öğretmenlerinin ders planları hakkındaki görüş ve önerilerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma kapsamında Ankara ili Keçiören ve Pursaklar ilçelerinde görev yapan 21 Türkçe öğretmeni ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme göre belirlenmiştir. Katılımcıların görüş ve önerileri uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak alınmıştır. Görüşmeler sonucu elde edilen veriler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmış ve sonrasında yazılı doküman haline

getirilmiştir. Bu görüşmeler sonucu elde edilen veriler temel nitel araştırma modeli kullanılarak analiz edilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Katılımcılar ile yapılan görüşmeler sonucu elde edilen veriler üç temaya ayrılmıştır. Bu temalar “Katılımcıların ders planları hakkındaki görüşleri”, “Katılımcıların ders planı hazırlama süreçleri” ve “Katılımcıların ders planlarına yönelik önerileri” şeklindedir. “Katılımcıların ders planları hakkındaki görüşleri” temasında katılımcıların ders planlarının zorunlu oluşu, önemi ve gerekliliği hakkındaki görüşlerinin alınması amaçlanmıştır. “Katılımcıların ders planı hazırlama süreci” temasında katılımcıların ders planı hazırlarken nelere dikkat ettikleri ve nasıl bir yol izledikleri, ders planı hazırlarken teknolojiye yararlanma şekilleri ve planlama süreçlerinde karşılaştıkları sorunlar açığa çıkarılmaya çalışılmıştır. “Katılımcıların ders planlarına yönelik önerileri” temasında katılımcıların ders planları ile ilgili önerilerinin alınması amaçlanmıştır.

Katılımcılar tarafından ders planlarının öğretmenlerin ders öncesinde ve ders esnasında işini kolaylaştırdığı ve bu yüzden de her öğretmenin plan yapması gerektiği belirtilerek planlı derslerde öğrencilerin derse daha iyi çekileceği, öğrenci katılımının artacağı bu sayede hem öğretmenin hem de öğrencilerin başarılarının artacağı ifade edilmiştir. Ders planlarının, eğitimde kullanılmasının önemli olduğu ve başarıya olumlu yönde etki ettiği konusunda katılımcılar arasında fikir birliği olduğu görülmüştür. Ders planlarının hazırlanışı konusunda ise katılımcıların farklı fikirlerde olduğu görülmüştür. Katılımcıların bir kısmı hazır planların üzerinde değişiklikler yaparak kullanmayı tercih ederken bir kısmı da planları öğretmenlerin kendisinin hazırlaması gerektiğini savunmuştur. Ders planlarının esnek olması konusunda ise fikir birliği içerisinde oldukları görülmüştür. Ders planlarının zorunlu oluşu hakkında bazı katılımcılar olumlu fikir belirtirken bazı katılımcılar ise olumsuz fikir belirtmiştir. Olumlu fikir belirten katılımcılar ders planları sayesinde öğretmenlerin zamanı daha etkili ve verimli bir şekilde kullandıklarını ve derse hakimiyetlerinin arttığını ifade etmişlerdir. Ayrıca ders planlarının zorunlu olmaması halinde bazı öğretmenlerin plan yapmayı ihmal edebilecekleri vurgulanmıştır. Olumsuz fikir belirten katılımcılar ise zorunlu tutulan şeylerin insanlar tarafından hoş karşılanmadığı fikrini savunmuştur.

Ders planları sayesinde öğretmenlerin hedefsizlikten kurtulduğu, belirlenen hedeflere daha hızlı bir şekilde ulaşıldığı belirtilerek ders planı yapan öğretmenlerin kendine güveninin arttığı ve mesleklerinden daha fazla haz aldıkları vurgulanmıştır. Ayrıca ders planlarının öğrenciler ile paylaşılması sayesinde öğrencilerin derslere hazırlıklı geleceği ve bunun derslere olumlu yansımalarla derslerde kalıcı öğrenmelerin meydana geleceği ifade edilmiştir.

Katılımcılar, plan yapılmayan derslerde derse giriş yapma konusunda sıkıntı yaşadıklarını, zamanı etkili kullanamadıklarını belirterek bunun sonucu olarak öğrencilerin motivasyonunun düştüğünü ve derslere aktif katılamadıklarını belirtmiştir. Ders planı hazırlanan derslerde kullanılacak araç-gereçlere, yöntem ve tekniklere plan yapma aşamasında karar verildiğini fakat plansız derslerde bunlara anlık karar verilmesi gerektiğini, bunun da derslere olumsuz yansıdığını vurgulamışlardır. Plansız derslerde karşılaşılan sorunların başında konuların yetiştirilememesi, zamanın verimli kullanılamaması gösterilmiş ve bunlara bağlı olarak yıllık planda aksamaların meydana geldiği ifade edilmiştir. Ayrıca plan yapan öğretmenlerin vicdanen daha rahat olacağı, yaşanabilecek sorunları önceden tahmin ederek bu sorunlara hazırlanabileceği ve farklı seviyelerdeki öğrencilere ulaşma konusunda sıkıntı yaşamayacağı da belirtilmiştir.

Plan yapılmayan derslerde istemeden de olsa bazı konuların unutulabileceği vurgulanmıştır. Derslerden önce küçük kâğıtlara alınan notların bile plan sayılabileceği, çeşitli uygulamalar sayesinde plan yapmanın kolaylaştığı ifade edilmiştir. Plan yapma konusunda eksiği olan öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere yönlendirilmesi gerektiği ve plan yapmayan öğretmenlere planlı ders ile plansız ders arasındaki farkın gösterilerek plan yapma konusunda ikna edilebileceğini ifade etmişlerdir.

Katılımcılar, ders planlarını hazırlarken yıllık planlarından yararlandıklarını; yıllık planlarını ise öğretim programına göre hazırladıklarını belirterek her öğretmenin kendi dersinin öğretim programını çok iyi incelemesi gerektiğini vurgulamışlardır. Ders planlarını hazırlarken özellikle derslerin giriş bölümüne önem verdiklerini belirtmişlerdir. Derslere nasıl başlanırsa o şekilde devam edeceğini vurgulamış ve bu bölümde verilecek örnekler üzerinde daha fazla durduklarını ifade etmişlerdir. Ders planlarında öğrenci ilgi ve seviyelerini, okulun bulunduğu çevreyi göz önünde bulundurduklarını, farklı sınıflar için ortalama bir seviye yakalamaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların birçoğu ders planlarını hazırlarken hazır planları kendilerine göre ayarladıklarını ifade etmişlerdir.

Teknolojinin ders planlarının hazırlanmasında olumlu etkisinin olduğu konusunda katılımcıların görüş birliği içerisinde oldukları görülmüştür. Ders planlarının hazırlanmasında teknolojinin kullanılmasıyla beraber içeriğin zenginleştiği, kolaylaştığı ve ders planı hazırlama süresinin hızlandığı belirtilmiştir. Ayrıca teknolojik araçlar sayesinde ders planlarının saklanması kolaylaştığı ve istenilen her yerde bu planlara ulaşıldığı da vurgulanmıştır. İçeriği bilinmeden indirilip uygulanmaya çalışılan planların derslere olumsuz yansıdığı da özellikle vurgulanmıştır. Her öğretmenin teknoloji kullanımı

konusunda yeterli bilgiye sahip olması gerektiği ve öğretmenlere eğitimde teknoloji kullanımını ile ilgili düzenli olarak eğitimlerin verilmesi gerektiği de ayrıca belirtilmiştir.

Ders planı hazırlarken özellikle öğrencilerin hazırbulunuşluğunun düşüklüğü, bireysel farklılıkları, derslere karşı ilgisiz olmaları ve bireysel sorunlarını öğretmenler ile paylaşmak istemeleri ders planı hazırlarken öğretmenlerin karşılaştığı en büyük sorunlar olarak belirtilmiştir. Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin de ders planlarının yapılmasında karşılaşılan sorunlardan olduğu bazı katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Özellikle materyal, yöntem ve teknik seçimine karar verme aşamasında bu sorunların kendilerini zorladığını belirtmişlerdir. Ders planı hazırlarken karşılaşılan diğer sorunlar olarak da kazanımların ve sorumlulukların fazla olması gösterilmiştir.

5.3. Öneriler

5.3.1. Uygulamaya yönelik öneriler

- Ders planları konusunda öğretmenlere MEB ve üniversiteler aracılığıyla hizmetiçi eğitimler ve seminerler verilebilir.
- Öğretmenlere planların önemi anlatılarak planlarını müfettiş kaygısıyla değil kendi istekleriyle yapmaları sağlanabilir.
- Öğretmenlik uygulaması dersinde uygulama rehber öğretmenlerinin öğrencilere planlar konusunda daha çok yardımda bulunması ve onlara örnek olmaları sağlanabilir.
- Planların basılı olarak istenmesi kâğıt israfına neden olduğundan planlar dijital ortamlarda istenebilir.
- Öğretmenlerin teknolojik gelişmeleri takip etmesi ve eğitim-öğretim faaliyetlerinde bu teknolojilerden yararlanması sağlanabilir.

5.3.2. İleriki araştırmalara yönelik öneriler

- Bu araştırmadaki veriler görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Farklı veri toplama teknikleriyle veriler toplanarak daha detaylı analizler yapılabilir.
- Aynı araştırma konusu daha fazla öğretmen ve öğrencinin katıldığı geniş kapsamlı veriler toplanarak daha genellenebilir sonuçlar elde edilebilir.

- Aynı araştırma Türkiye'nin çeşitli il ve ilçe merkezleri ile farklı okul türlerinde yapılabilir.
- Ders planları konusunda öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar ayrıntılı bir şekilde araştırılabilir.
- Ders planı yapılan derslerde, ders planlarının öğrenciler üzerindeki etkileri incelenebilir.
- Aynı araştırma konusu farklı branş öğretmenleri ile görüşmeler gerçekleştirilerek yapılabilir.
- Alandaki çalışmalar incelendiğinde çalışmaların daha çok Eğitim Fakültesi öğrencileri ile yapıldığı görülmektedir. Öğretmenlerin dahil oldukları daha ayrıntılı çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akdağ, M., Bedir, G., & Demir, S. (2004, 06-09 Temmuz). *İlköğretim sosyal bilgiler ve fen bilgisi öğretiminde öğretmenlerin derse giriş etkinliklerine ilişkin öğrenci görüşleri* [Bildiri sunumu]. XIII. Eğitim Bilimleri Kurultayı, Malatya, Türkiye.
- Akın, A., & Akın, E. (2020). Ters yüz öğrenme modeline göre ders planı hazırlama (Osmanlıca dersi örneği). *Türkiye Eğitim Dergisi*, 5(1), 103-113. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1110453>
- Akpınar, B., & Özer, B. (2008). Genel ortaöğretimde yapılan öğretim planlarının okul müdürü ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5, (10), 121-145. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/183173>
- Aktepe, V. (2005). Eğitimde bireyi tanımanın önemi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 15-24. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1496018>
- Akyol, Ş. (2016). Kesirlerde işlemler konusuna ilişkin ders planının değerlendirilmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(6), 113-123. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/404894>
- Arıcı, A. F., (2006). Türkçe öğretiminde kullanılan strateji-yöntem ve teknikler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 299-307. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/31988>
- Ary, D., Jacobs, L. C., Sorensen, C. & Razavieh, A. (2009). *Introduction to research education*. (8th ed.). Cengage Learning.
- Aşıroğlu, S., & Koç Akran, S. (2018). Öğretmen Adaylarının Ders Planlarının ve Öğretim Uygulamalarının İncelenmesi. *E-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 1-13. <https://doi.org/10.30900/kafkasegt.442694>
- Atık, A. (2021). Din kültürü ve ahlak bilgisi dersi öğretmenlerinin ders planları ile ilgili görüşleri ve ders planlarında kullandıkları öğretim stratejileri. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi (İNİJOSS)*, 10(2), 226-240. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1668854>

- Aykaç, N. (2018). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. (4. Baskı). Pegem Akademi.
- Baharun, H., & Adhimiy, S. (2018). Curriculum development through creative lesson plan. *Cendekia: Jurnal Kependidikan Dan Kemasyarakatan*, 16(1), 41-62.
<https://jurnal.iainponorogo.ac.id/index.php/cendekia/article/view/1164/907>
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles – Huberman modeli, *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 3(1), 1- 15
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/318527>
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368- 388.
<https://doi.org/10.31592/aeusbed.598299>
- Başar, H. (2016). *Sınıf yönetimi*. (20. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Başaran, T., Kurt, İ. B., & Er, E. (2022). Eğitim yöneticilerinin eğitimde süreklilik sürecine önderlik etme rollerinin incelenmesi. *Journal of Social Reserch and Behavioral Sciences*, 8(16). 803-815. <http://doi.org/10.52096/jsrbs.8.16.56>
- Benzer, A. (2011). Probleme dayalı öğrenme yaklaşımı ile Türkçe ders planının hazırlanması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 268-287.
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/231647>
- Bilen, M. (2002). *Plandan uygulamaya öğretim*. (6. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Bozaslan, H., Genç, G., Kaya, A., & Merter, F. (2012). Öğretmenlerin dersi planlama, ortam ve materyal hazırlama yeterlikleri ile sosyo-kültürel özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 5(4), 433-453.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/akukeg/issue/29347/314045>
- Bozdoğan, Z., & Ağırbaş, C. (2022). Sınıf öğretmenliğinin eğitim ve öğretim sürecinin gelişmesindeki yöntemleri. *ISPEC International Journal of Social Sciences & Humanities*, 6(2), 231-245. <http://doi.org/10.5281/zenodo.7339173>
- Bursalıoğlu, Z. (2021). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. (21. Baskı). Pegem Akademi.
- Büyükbayraktar, F. N., & Kurban, E. (2023). Fen bilimler öğretmen adaylarının hazırladıkları ders planlarının incelenmesi: Bilim Merkezine Sanal Gezinti. *İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 183-202.
https://doi.org/10.17932/IAU.EFD.2015.013/efd_v09i2004

- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, F. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (20. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Can, Ş. (2005). Öğretme-öğrenmede ipuçları ve pekiştireçlerin rolü, *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*, 14, 97-109. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/217019>
- Ceyhun, İ., Savaş, O., & Tosun, A. V. (1999). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim ve derslerin planlanması*. Bakanlar Media.
- Coşkun, E., Gelen, İ., & Öztürk, E. (2009). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretimi Planlama, Uygulama ve Değerlendirme Yeterlik Algıları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(12), 140-163. <https://hdl.handle.net/20.500.12483/1254>
- Çavuş, Ş., & Semerci, Ç. (2020). Tam öğrenme modeline göre hazırlanan “Bilinçli Tüketici Aritmetiği” ders planlarının ortaöğretim öğrencilerinin akademik başarısına etkisi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1-14. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1182778>
- Çelik, F., & Önal, A. S. (2005). Öğretimde planlama ve değerlendirme dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(18), 31-49. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/114754>
- Çelik, H., Başer Baykal, N. ve Kılıç Memur, H. N. (2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – Journal of Qualitative Research in Education*, 8(1), 379-406. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.8c.1s.16m>
- Çelikkaya, T., & Kuş, Z., (2009). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kullandıkları yöntem ve teknikler. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 741-758. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/153392>
- Demirel, Ö. (2003). *Türkçe ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi*. (5.Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Demir, F. (2019). Öğretimin planlanması ve uygulanması. T. Duman & D. Peker Ünal (Eds.). *Öğretim ilke ve yöntemleri içinde* (1. bs., s. 263-292). Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2020). *Eğitimde program geliştirme kuramdan uygulamaya* (29. Baskı). Pegem Akademi.
- Dirik, M. Z. (2015). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. (2. Baskı). Pegem Akademi.

- Duyar, İ. (1989). Eğitimde iç verimlilik. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 22(1), 469-484. https://doi.org/10.1501/Egifak_00000000865
- Ekiz, D. (2003). Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş: Nitel, Nicel ve Eleştirel Kuram Metodolojileri. Anı Yayıncılık
- Erden, B., & Dilekçi, A. (2022). Türkçe öğretiminde bir ihtiyaç olarak kılavuz kitap ve ders planı. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(233), 623-642. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.770002>
- Erden, M. (2011). *Eğitim bilimlerine giriş*. (6. Baskı). Arkadaş Yayınevi.
- Fidan, N. (2012). *Okulda öğrenme ve öğretme*. (3. Baskı). Pegem Akademi
- Ergin, Ö., Battal, N., & Çardak, Z. E. (1999). Fen bilgisi ve fizik derslerinde dikkat çekme ve güdüleme etkinlikleri. *D.E.Ü. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 192-197. <https://acikerisim.deu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12397/752/10-23.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Fidan, N. K. (2008). İlköğretimde araç gereç kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 1(1). 48-61. <https://keg.aku.edu.tr/arsiv/c1s1/c1s1m4.pdf>
- Geçici, F. (2023). Türkçe öğretmeni adaylarının yazma becerisine yönelik hazırladıkları ders planlarının ders işleme süreci açısından incelenmesi. *Journal of Mother Tongue Education/Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 11(1), 47-63. <https://www.anadiliegitimi.com/tr/download/article-file/2579146>
- Gökalp, M. (2019). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. (4. Baskı). Pegem Akademi.
- Gözütok, F. D. (2021) *Öğretim ilke ve yöntemleri*. (7. Baskı). Pegem Akademi.
- Güven, B. (2022). Öğretimi planlama. S. Dal & M. Köse (Eds.). *Öğretim ilke ve yöntemleri* içinde (2. bs., s. 49-82). Anı Yayıncılık.
- Güven, İ. (2004). Etkili bir öğretim için öğretmenden beklenenler. *Milli Eğitim Dergisi*, 164(32), 127-141. https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/164/guven.htm
- Güven, S. (2021). Planlama/Eğitim ve öğretim çalışmalarının plânlı yürütülmesi. A. Uzunöz & V. Aktepe (Eds.). *Özel öğretim yöntemleri cilt-1* içinde (3. bs., s. 251-284). Pegem Akademi.
- Hesapçıoğlu, M. (2011). *Öğretim ilke ve yöntemleri: Eğitim programları ve öğretim*. Nobel.

- İlgar, M. Z. & İlgar, S. C. (2013). Nitel bir araştırma deseni olarak gömülü teori (Temellendirilmiş Kuram). *İZÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 197- 247.
<https://openaccess.izu.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12436/111>
- İlgar, S. C. & İlgar, M. Z. (2014). Nitel veri analizinde bilgisayar programları kullanılması. *İZÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(5), 31-78.
<https://openaccess.izu.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12436/159>
- İşman, A., & Eskicumalı, A. (2003). *Eğitimde planlama ve değerlendirme*. (4. Baskı). Değişim Yayınları.
- Kablan, Z. (2012). Öğretmen adaylarının ders planı hazırlama ve uygulama becerilerine bilişsel öğrenme ve somut yaşantı düzeylerinin etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 239-253.
<https://eb.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/1210/351>
- Karaca, E. (2006). Öğretimi planlama, uygulama ve değerlendirme yeterliklerine yönelik bir algı ölçeği. *Eurasian Journal of Educational Research*, 25, 119-128.
<https://eds.p.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=41457713-327a-4ee0-a61a-8ed698a2191e%40redis>
- Karadağ, Ö., & Baş, B. (2019). Türkçe ve Türk kültürü dersine dair ihtiyaç analizi. *Sakarya University Journal of Education*, 9(3), 434-454. <http://doi.org/10.19126/suje.644826>
- Karagöz, M., Ak Başoğlu, D., & Yücelşen, N. (2017). Türkçe öğretmeni adaylarının ders planı hazırlamadaki yeterlikleri. *International Journal of Language Academy*, 5(7), 67-80.
<http://dx.doi.org/10.18033/ijla.3777>
- Kardaş, M. N., & Kaya, M. (2019). 2018 Türkçe öğretim programı. A. Akçay & M. N. Kardaş (Ed.), *Türkçe dersi öğretim programları içinde* (1. bs., s. 119–146). Pegem Akademi.
- Kaya, İ. (2023). *Ortaokul 7. sınıflarda nüfus konusunun etkin öğrenme temelli ders planı ile öğrenilmesi* (Tez No. 783761). [Yüksek lisans tezi, Çankırı Karatekin Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kaya, M. & Aydın, E. (2024). 2019 Türkçe dersi öğretim programı ile 2024 Türkçe dersi öğretim programı'nın karşılaştırılması. *Harran Maarif Dergisi*, 9(1), 108-146.
<https://doi.org/10.22596/hej.1482003>
- Kayabaşı, Y. (2012). Öğretmenlerin öğretim sürecinde kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri ile bunları tercih etme nedenleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(27), 45-65. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/854137>

- Kayabaşı, Y. (2016). Öğretim etkinliklerinin planlanması. Y. Budak (Ed). *Öğretim ilke ve yöntemleri* içinde (2. bs., s. 473-498). Pegem Akademi.
- Khoiriyah, K., Widiati, U., & Cahyono, B. Y. (2022, February). A closer look at collaborative lesson planning: Shaping pre-service teachers professional identity in the teaching practice program. In 67th TEFLIN International Virtual Conference & the 9th ICOELT 2021 (TEFLIN ICOELT 2021) (pp. 142-145). Atlantis Press. <https://doi.org/10.2991/assehr.k.220201.025>
- Kılıç, D. (2010). Yenilenen ilköğretim programlarında planlama ve öğretmenlerin hazır planlarla ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 1-19. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/erziefd/issue/6000/80002>
- Koç, G., & Demirel, Ö. (1999). Öğretmenlik uygulaması dersinin gazi üniversitesi mesleki eğitim fakültesi öğrencileri üzerindeki etkileri. *D.E.Ü. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayı*, 10, 27-36. <http://acikerisim.deu.edu.tr:8080/xmlui/handle/20.500.12397/734>
- Koç, G. E. (2021). Öğretimin planlanması ve uygulanması. A. Doğanay (Ed). *Öğretim ilke ve yöntemleri* içinde (13. bs., s. 411-451). Pegem Akademi.
- Konyalıoğlu, A. C., Konyalıoğlu, S., & Işık, A. (2002). Matematik derslerinde planlı eğitim üzerine. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 10(2), 351-358. <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/1948/matematik-derslerinde-planli-egitim-uzerine>
- Koyunkaya, M. Y., & Daştan, B. T. (2019). Matematik öğretmen adaylarının ders planlarının teknoloji entegrasyonu açısından değerlendirilmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 1137-1166. <https://doi.org/10.17494/ogusbd.555139>
- Köksal, O., & Atalay, B. (2019). *Öğretim ilke ve yöntemleri: Güncel yöntem ve teknikler*. (4. Baskı). Eğitim Yayınevi.
- Kuzgun, Y., & Deryakulu, D. (2014). *Eğitimde bireysel farklılıklar* (3. Baskı). Nobel Yayın Dağıtım.
- Maden, A., & Usatabulut, M. Y. (2022). Türkçe öğretmen adaylarının ders planlamaya yönelik öz yeterlilik algıları. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(36), 1497-1513. <https://doi.org/10.35675/befdergi.1168759>

- Millî Eğitim Bakanlığı (2003). *Eğitim ve öğretim çalışmalarının plânlı yürütülmesine ilişkin yönerge*. Erişim adresi: <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/284.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2017). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. Erişim adresi: https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YRETMENLYK_ME_SLEYY_GENEL_YETERLYKLERY.pdf
- Millî Eğitim Bakanlığı (2019). *Türkçe dersi öğretim programı*. Erişim adresi: <https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195716392253-02-T%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf>
- Millî Eğitim Bakanlığı (2022). *Eğitim ve Öğretim Çalışmalarının Planlı Yürütülmesine İlişkin Yönerge*. Erişim adresi: <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/2143.pdf>
- Millî Eğitim Bakanlığı (2024). *Türkçe dersi öğretim programı*. Erişim adresi: <https://cdn.eba.gov.tr/icerik/GorusOneri/2024ProgramlarOnayli/2024programtur5678OnayliKod.pdf>
- Oğuz, A. (2009). İngilizce öğretmenliği öğretmen adaylarının ders planı hazırlamaya ilişkin görüşleri/Prospective English teachers' views about preparing lesson plans. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 456-477. <https://dergipark.org.tr/en/pub/mkusbed/issue/19558/208502>
- Oğuz, A., & Bayındır, N. (2009). İlköğretim okulu öğretmenlerinin öğretimi planlamaya ilişkin Görüşleri. *İlköğretim Online*, 8(3), 901-921. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ilkonline/issue/8597/107003>
- Özaltun Çelik, A., & Bukova Güzel, E. (2017). Matematik Öğretmenlerinin Ders İmecesini Kapsamında Köklü İfadelerin Öğretimine İlişkin Oluşturdıkları Ders Planı. *Mersin University Journal of the Faculty of Education/Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2). <http://dx.doi.org/10.17860/mersinefd.336744>
- Özen, H., Kılıçoğlu, G., & Yılmaz Kılıçoğlu, D. (2019). Aday öğretmenlerin aday öğretmen yetiştirme programına ilişkin görüşleri: nitel bir araştırma. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 49(49), 99-120. <https://doi.org/10.15285/maruaebd.385433>

- Özer, B., Bozkurt, N., & Tuncay, A. (2014). İstenmeyen öğrenci davranışları ve öğretmenlerin kullandıkları başa çıkma stratejileri. *Turkish Journal of Educational Studies*, 1(2). <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/402886>
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: sosyal bilimlerde yöntem bilim sorunsalı üzerine bir çalışma, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323 – 343. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/113287>
- Özden, Y. (2021). Öğrenme ve öğretme. (14. Baskı). Pegem Akademi.
- Özen, C. (2012). *Akran zorbalığında ergenlerin nedenlere, duygusal tepkilere ve baş etme yöntemlerine ilişkin açıklamalarının incelenmesi*. Tez No. 314931). [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Özkara, E. C., Konokman, G. Y., & Yelken, T. Y. (2018). Eğitimde teknoloji kullanımı hizmetiçi eğitime katılan öğretmenlerin TPAB özgüvenlerinin incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 371-412. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/597642>
- Öztürk, İ. H. (2012). Öğretimin planlanmasında öğretmenin rolü ve özerkliği: ortaöğretim tarih öğretmenlerinin yıllık plan hazırlama ve uygulama örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 271-299. https://www.researchgate.net/publication/275027040_Ogretimin_Planlanmasinda_Ogretmenin_Rolu_ve_Ozerkligi_Ortaogretim_Tarih_Ogretmenlerinin_Yillik_Plan_Hazirlama_ve_Uygulama_Ornegi
- Sabetra, F., & Aziz, I. (2021). The component of lesson plan on classroom management. *International Journal of Humanities Education and Social Sciences*, 1(3). <https://ijhess.com/index.php/ijhess/article/view/72/51>
- Ratnawati, R. (2017). Developing a lesson plan for teaching English for specific purposes to adult learners at a private university. *JALL (Journal of Applied Linguistics and Literacy)*, 1(2), 33-42. <https://jurnal.unigal.ac.id/jall/article/view/1729/2423>
- Rüzgar, M. E. (2016). Eğitim bilimlerine uygun yöntem sorunu: Nitel araştırma ve Erkuş'a cevap. *İlköğretim Online*, 15(4), 1-19. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/227007>
- Saracaloğlu, A. S. (2019). Öğretimi planlama. A. S. Saracaloğlu & A. Küçükoglu (Eds), *Öğretim ilke ve yöntemleri içinde* (2. bs., s. 85-124), Pegem Akademi.

- Saygın, D., & Polatlar, D. Y. (2020). Okul öncesi eğitim programında bulunan eğitim planlarının öğretmenler tarafından değerlendirilmesi. *Talim*, 4(2), 71-101. <http://dx.doi.org/10.37344/talim.2021.15>
- Senemoğlu, N. (2004). *Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya*. Gazi Kitabevi.
- Senemoğlu, N. (2013). *Gelişim, öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya* (23. baskı). Yargı Yayınevi.
- Serttaş, Z., Çalışkan, S., & Akçamete, G. (2020). Özel eğitimde teknoloji kullanımının belirlenmesine yönelik çalışmaların incelenmesi. *Turkish Special Education Journal: International*, 2(2), 36-55. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1196355>
- Sönmez, V. (2019). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. (10. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2020). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. (19. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Sünbül, M. A. (2011). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Eğitim Akademi.
- Şahin, E., & Yağbasan, R. (2012). Fizik eğitiminde yaratıcı drama ve örnek bir ders planı: geliştirme olayı. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 79-99. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/231570>
- Şimşek, A. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Şimşek, A(Ed.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Tan, Ş., Kayabaşı, Y., & Erdoğan, A. (2002) *Öğretimi planlama ve değerlendirme*. Anı Yayıncılık.
- Tanrıseven, I. (2019). Öğretimde Planlama. T. Yanpar Yelken (Ed.) *Öğretim ilke ve yöntemleri* içinde (5. bs., s. 43-76). Anı Yayıncılık.
- Taşdemir, M. (2006). Sınıf öğretmenlerinin planlama yeterliklerini algılama düzeyleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(3), 287-307. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/256366>
- Taşdemir, M. (2015). Öğretimin planlanması. B. Duman (Ed.), *Öğretim ilke ve yöntemleri* içinde (4. bs., s. 107-150). Anı Yayıncılık.
- Taşpınar, M. (2020). *Kuramdan uygulamaya öğretim ilke ve yöntemleri* (11. Baskı). Pegem Akademi.

- Tekindal, M., & Uğuz Arşu, Ş. (2020). Nitel araştırma yöntemi olarak fenomenolojik yaklaşımın kapsamı ve sürecine yönelik bir derleme. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 20(1), 153-182. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1355632>
- Terzi, A. R. (2002). Sınıf yönetimi açısından etkili öğretmen davranışları. *Milli Eğitim Dergisi*, 155(156), 162-169. https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/155-156/terzi.htm
- Tok, Ş. (2023). Öğretme-öğrenme strateji ve modelleri. A. Doğanay (Ed.). *Öğretim ilke ve yöntemleri içinde* (14. bs., s. 142-175). Pegem Akademi.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitim bilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilecek nitel bir araştırma tekniği: Görüşme., *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24, 543-559. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/108517>
- Ünal, Ç., & Başaran, Z. (2010). Yeni program çerçevesinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin sorunları (Erzurum). *Milli Eğitim Dergisi*, 40(186), 291-309. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/442773>
- Varış, F. (1978). *Eğitimde Program Geliştirme "Teori ve Teknikler"*. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Yacap, M. J. (2022). Lesson preparation practices of pre-service high school science teachers: implications to science education. *International Journal of Multidisciplinary: Applied Business and Education Research*, 3(8), 1548-1555. <http://dx.doi.org/10.11594/ijmaber.03.08.16>
- Yavuz, S., & Coşkun, E. A. (2008). Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin tutum ve düşünceleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(34), 276-286. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/87554>
- Yaylacı, F. (2013). *Ders bilimi*. Siyasal Kitabevi.
- Yeşilyurt, E. (2020). Öğretmenin pusulası: Genel öğretim ilkeleri. *Ekev Akademi Dergisi*, 83, 263-288. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2578509>
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi, *Eğitim ve Bilim*, 23, 7- 17. <https://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5326>

- Yıldırım, A., & Gündoğdu, K. (2004). Uzun dönemli ders planlarına ilişkin öğretmen algıları. *Eğitim ve Bilim*, 29(133), 11-19. <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/40168>
- Yıldırım, A., & Öztürk, E. (2002). Sınıf öğretmenlerinin günlük planlara ilişkin algıları: öncelikler, sorunlar ve öneriler. *İlköğretim Online*, 1(1), 17-27. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/91129>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (6. Baskı). Seçkin Yayıncılık
- Yıldırım, E., & Yıldırım, Ö. (2020). İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin ders planlama yeterliklerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(228), 7-37. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1393118>
- Yıldırım, M. (2023). *Ders araştırması modelinin fen bilimleri öğretmenlerinin ders planı hazırlama ve uygulama yeterliklerine etkisi* (Tez No. 839201). [Doktora tezi, Trabzon Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yıldırım, M., & Şimşek, U. (2023). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde teknoloji kullanma durumları. *International Journal of New Approaches in Social Studies*, 7(1), 64-83. <https://doi.org/10.38015/sbyy.1243244>
- Yılmaz, F., & Temiz, Ç. (2019). İsim hal eklerinin yabancı öğrencilere etkinliklerle öğretimi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(36), 139-155. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2914>

EKLER

EK-1: Ankara Valiliği Araştırma İzni

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-14588481-605.99-88030395
Konu : Araştırma İzni

25.10.2023

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2020/2 sayılı Genelgesi.
b) 11.10.2023 tarihli ve 00000873274 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Mehmet Emin BİROL'un "Ankara İlinde Milli Eğitime Bakanlığına Bağlı Okullarda Görev Yapan Türkçe Öğretmenlerinin Ders Planları Hakkındaki Görüş ve Önerileri" konulu çalışması kapsamında iliniz merkez ilçelerine bağlı ortaokullarda uygulama talebi ilgi (a) Genelge çerçevesinde komisyonumuzca incelenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda, söz konusu araştırmanın Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ölçme araçlarının; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Milli Eğitim Temel Kanunu ile Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak, ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek, eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde okul ve kurum yöneticilerinin sorumluluğunda, gönüllülük esasına göre uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmüş olup çalışma tamamlandıktan sonra çalışmanın bir nüshasının 30 iş günü içerisinde arge06_arastirma@meb.gov.tr adresine PDF olarak gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Yaşar KOÇAK
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

Ek:
Uygulama Araçları

Dağıtım:
Gereği:
Aksaray Üniversitesi

Bilgi:
9 Merkez İlçe

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Adres : Emniyet Mah. Alparslan Türkeş Cad. 4/A Yenimahalle/ANKARA Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Telefon No : 0 (312) 306 89 07 Bilgi için: D. KARAGÖZEL BİLGİN
E-Posta: istatistik06@meb.gov.tr Unvan : Memur
Kep Adresi : meb@is01.kep.tr İnternet Adresi: www.meb.gov.tr Faks: _____

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrakosga.meb.gov.tr> adresinden 936f-a31b-387e-9c01-6ead kodu ile teyit edilebilir.
Evrakın elektronik imzalı suretine <https://e-belge.aksaray.edu.tr> adresinden 57ccca00-4cd6-4f2c-9c96-ea1d7369674e kodu ile erişebilirsiniz.
Bu Belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'nun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır

EK-2: Katılım Kabul Formu

KATILIM KABUL FORMU

Değerli Katılımcı,

Bu görüşme formu “Ankara İlindeki Türkçe Öğretmenlerinin Ders Planları Hakkındaki Görüş ve Önerileri” adlı Yüksek Lisans tezine veri toplamak amacıyla oluşturulmuştur.

Bu araştırmada yer alıp almamak tamamen size bağlıdır. Eğer katılmaya karar vererseniz, bu yazılı bilgilendirilmiş olur formu imzalanmak üzere size verilecektir.

Bu araştırmaya katılıp görüş ve önerilerinizi bizimle paylaşırsanız, yapmış olduğunuz dönütler sayesinde eğitim bilimleri alanyazınına katkıda bulunmuş olacaksınız.

Araştırmanın hiçbir yerinde adınız kesinlikle kullanılmayacak, bilgileriniz gizli tutulacaktır.

Soruların cevaplandırılması konusunda göstereceğiniz dikkat ve samimiyet, araştırma açısından oldukça önem taşımaktadır.

Sorulara vereceğiniz cevapların bütünü bilimsel bir amaç için kullanılacaktır.

Katılımcı Beyanı

Mehmet Emin BİROL tarafından bir araştırma yapılacağı belirtilerek araştırma ile ilgili yukarıdaki bilgiler bana aktarıldı ve ilgili metni okudum. Bu bilgilerden sonra böyle bir araştırmaya katılımcı olarak davet edildim.

Bu araştırmaya katılmam konusunda zorlayıcı bir davranışla karşılaşmış değilim. Bu koşullarla söz konusu araştırmaya kendi rızamla hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın, gönüllülük içerisinde katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcı

Adı Soyadı:

İmza:

Tarih:

Cinsiyet

Kadın ()

Erkek ()

Yaş

25 ve altı ()

26 - 30 ()

31 - 35 ()

36 – 40 ()

41 – 45 ()

46 – 50 ()

51 – ve üstü

Eğitim Durumu

Lisans ()

Yüksek Lisans ()

Doktora ()

Dersine girmek olduğunuz sınıflar

5 ()

6 ()

7 ()

8 ()

Kaç yıldır öğretmen olarak görev yapıyorsunuz?

1 – 5 ()

6 – 10 ()

11 -15 ()

16 – 20 ()

21 – 25 ()

26 ve üstü ()

Hangi fakülteden mezun oldunuz?

Eğitim Fakültesi ()

Fen Edebiyat Fakültesi ()

Diğer ()

EK-3: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

- 1) Millî Eğitim Bakanlığı ders planı hazırlamayı öğretmenlere zorunlu tutmaktadır. Sizce neden Millî Eğitim Bakanlığı ders planı hazırlamayı zorunlu tutuyor?
 - 2) Ders planlarının öğretim süreçleri (hem öğretmen hem de öğrenci) için önemini nasıl değerlendiriyorsunuz?
 - 3) Ders planlarınızı hazırlarken nasıl bir yol takip ediyorsunuz? Ders planlarını hazırlarken özellikle nelere dikkat ediyorsunuz?
 - 4) Ders planı hazırlamadığınız bir dersinizi tasvir eder misiniz?
 - 5) Ders planı hazırlamayı gerekli görmeyen bir öğretmeni ders planlarının gerekliliğine nasıl ikna edersiniz?
 - 6) Ders planı hazırlarken karşılaştığınız sorunlar nelerdir? Bu sorunların nedenleri sizce nelerdir?
 - 7) Millî Eğitim Bakanlığı öğretim programlarında olduğu gibi bütün öğretmenlerin uygulamaktan sorumlu olduğu ders planları hazırlamaya karar verseydi bu kararı nasıl karşılardınız?
 - 8) Günümüz teknolojileri ders planı hazırlanma aşamalarını nasıl etkilemektedir?
 - 9) Daha verimli ders planlarının yapılmasına yönelik önerileriniz nelerdir?
 - 10) Ders planlarının eğitimde daha etkili kullanılmasına yönelik önerileriniz nelerdir?
- Eklemek istediğiniz başka bir konu var mı?

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ TEZ DEĞERLENDİRME FORMU		
Öğrencinin Adı Soyadı:		Evet
Kapak		
1	Tez Başlığı tutanaktaki başlıkla aynı mı?	
2	Kapaktaki ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	
3	Kapak format kılavuzdaki kapak formatına uygun mu?	
4	Kapakta yazılan tüm yazılar doğru olarak verilmiş mi?	
İçindekiler		
5	Sayfa numaraları tam verilmiş mi?	
6	Şekil, Çizelge vb. listeleri verilmiş mi? Sıralaması doğru mu?	
7	Özet, Abstract, Giriş, Sonuçlar vb. bölümler var mı?	
8	Yazım hataları kontrolü yapıldı mı?	
Giriş		
9	Hazırlanan tezin önemini anlatıyor mu?	
10	İkinci ve Üçüncü dereceden başlık içermemeli kuralına uyuldu mu?	
Özet/Abstract		
11	Kılavuza uygun mu?	
12	Ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	
13	Özet; tek sayfa, tek aralık, tek paragraf kuralına uygun olarak yazıldı mı?	
14	Bilim kodu, sayfa adedi, anahtar kelimeler ve tez danışmanı yazıldı mı?	
Kaynakça		
15	Kaynakların tamamına metin içinde atıf yapıldı mı?	
16	Kaynak formatı kılavuzdaki kaynak formatına uygun olarak hazırlanmış mı?	
17	Atıf formatı kılavuzdaki atıf formatına uygun mu?	
Atıf Yöntemi APA 7 ☐ CMS ☐ İSNAD ☐		
Genel Değerlendirme		
18	Etik Beyan açıklaması okundu, uyuldu ve imzalandı mı?	
19	Kabul/Onay sayfası kılavuzdaki formata uygun olarak düzenlenmiş mi?	
20	Kabul /Onay sayfasında belirtilen oy birliği/oy çokluğu seçeneklerinden uygun olanı savunmayla tutarlı olacak şekilde belirlenmiş mi?	
21	Sayfa kenar boşlukları ve sayfa numaraları kılavuzdaki formatına uygun mu?	
22	Paragraf boşlukları ve metin satır aralığı kılavuza uygun olacak şekilde düzenlenmiş mi?	
23	Başlık yazımları kılavuzdaki başlık formatlarına uygun mu?	
24	Yazı tipi ve boyutu kılavuzdaki yazı tipi ve boyutu formatına uygun mu?	
25	Şekil, Çizelge vb. açıklama ve numaralandırmaları kılavuzdaki formata uygun olarak yazılmış mı?	

Danışman Adı Soyadı

İmza